

Årsrapport 2012

Fylkesmannen i Finnmark

Innhold

Kapittel 1 - Om embetet	Side 4
Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer	Side 8
Kapittel 3 - Resultatområder	Side 16
Kongehuset	Side 16
Miljøverndepartementet	Side 16
Landbruks- og matdepartementet	Side 20
Kunnskapsdepartementet	Side 34
Statens Helsetilsyn	Side 50
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Side 53
Justis- og beredskapsdepartementet	Side 57
Kommunal- og regionaldepartementet	Side 62
Arbeidsdepartementet	Side 66
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 68
Samferdselsdepartementet	Side 84
Utenriksdepartementet	Side 84
Kulturdepartementet	Side 85
Fomyings-, administrasjons- og kirke departementet	Side 85
Andre	Side 89
Endringer i årsrapporten	Side 90

Kapittel 1 - Om embetet

1.1 Tilstanden i embetet og fylket generelt

Fylkesmannen skal sørge for at vedtak, mål og retningslinjer gitt av Stortinget og Regjeringen følges opp, og bidra til samhandling med og mellom kommuner, fylkeskommune, øvrig regional stat, publikum og næringsliv.

Embetet er videre sektor- og tilsynsmyndighet innenfor en rekke fagområder som helse, sosial, oppvekst- og utdanning, miljø, landbruk og beredskap, og skal gjennom veiledning, tilsyn og klagebehandling ivareta rettssikkerheten for enkeltmennesker.

Fylkesmannen er administrativt underlagt Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, men utfører oppdrag for 12 departementer og 6 direktorater. Ved inngangen til 2012 var vi rundt 100 ansatte hos Fylkesmannen i Finnmark, og den økonomiske rammen er på 64 millioner kroner inkl. prosjektfinansiering.

Virksomhetsplanen beskriver hvilke oppgaver vi skal arbeide med i år; hvilke mål som skal søkes oppnådd og tiltak som skal gjennomføres på det enkelte område. Virksomhetsplanen er derfor det viktigste styringsverktøyet for vår aktivitet.

Embetets oppdrag er gitt i Fylkesmannsinstruksen, i årlig Tildelingsbrev fra Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet, og i særskilte utfyllende Embetsoppdrag fra hvert av de 12 departementer og 6 direktorater vi utfører oppdrag for.

Summen av oppgavene gitt fra sentrale oppdragsgivere overgår embetets samlede ressurser. Vi har høye reisekostnader på grunn av lange avstander og høy turnover, og har dermed større utfordringer i oppgaveløsningen sammenlignet med andre fylker. Mange kommuner i Finnmark har små administrasjoner og problemer med å rekruttere arbeidskraft. Derfor opplever vi at behovet for rådgivning og direkte bistand øker. Antall klagesaker øker også.

Disse elementene gjør at vi er nødt til å nedprioritere oppgaver innenfor de fleste fagområdene våre. Vi har prioritert oppgaver som vedrører rettssikkerhet for enkeltmennesker, blant annet gjennom tilsyn og klagebehandling, og oppgaver som oppfattes viktige for utviklingen i fylket generelt, i tråd med embetets visjon; *Vi bryr oss om Finnmark*.

Fylkesmannen har vedtatt en *Strategiske plan* for oppgaveløsningen på mellomlang sikt (6-årsperiode). Planen gir en overordnet beskrivelse av målene for vårt arbeid, og strategier for hvordan disse skal nås.

De målene vi har valgt å framheve er *Robuste Finnmarkskommuner med gode levekår, Kompetanse, Rettssikkerhet, Areal, infrastruktur og samfunnsikkerhet, Klima og miljø, Utvikling og fornying*

Disse målene søker vi å nå gjennom følgende strategier: *Samordning, Kompetanse, Ledelse og Bidrag til det gode liv i Finnmark*.

I de valgte mål og strategier gjenspeiles både oppdragsgivernes krav, våre brukeres forventninger og eksterne og interne utfordringer for arbeidet. Planen tar utgangspunkt i vedtatt visjon, verdigrunnlag, lederplakat og kommunikasjonsstrategi.

De utfordringene Finnmark til enhver tid står overfor, preger også arbeidet vårt, og legger føringer for de tiltak vi arbeider med. I en tid med store strukturelle endringer engasjerer vi oss i kommuner, næringer og rettssikkerheten for den enkelte.

Finnmark ved inngangen til 2013

Finnmark preges også ved inngangen til 2013 av rimelig høy og stabil aktivitet innenfor de fleste samfunnssektorer. Ledigheten er fortsatt lav, etterspørselen etter arbeidskraft høy og folketallet fortsetter å øke.

Finnmark har i flere år opplevd folketilvekst, ledighet på landssnittet og sysselsettingsvekst. Med basis i gode forhold innen marin sektor og nye ressurser i bunn og i grunn, ser vi muligheter for videre vekst innen våre tradisjonelt viktige basisnæringer, innenfor reiseliv og gjennom nærhet til store markeder østover etter hvert som

det åpnes nye transportruter.

For et fylke som har opplevd tiår med stor utflytting, folketallsnedgang og ledighet to til tre ganger landssnittet, oppleves dette positivt. Det har skapt optimisme i fylket, med tiltakende engasjement innenfor de fleste sektorer, og økt fokus på fylket sørfra både fra næringshold og politisk.

Vi er fortsatt distriktsfylke nummer 1, vi er langt unna sentralmakten og vi har store utfordringer knyttet til realisering av flere av de nye mulighetene. De positive trekkene er heller ikke jevnt fordelt verken over hele fylket eller mellom innbyggerne. Likevel er det positivt at store deler av fylket i dag opplever vekst.

Fylket vil kunne oppleve problemer knyttet til sviktende økonomi i viktige markedsland i Europa, med negative utslag innen reiseliv og marin sektor. For øvrig synes de viktigste utfordringene for vekst og utvikling knyttet til mangel på arbeidskraft generelt og fagkompetanse spesielt, nødvendig energitilbud for det ufødte næringsliv, og ikke minst attraktive tilbud spesielt innenfor helse, omsorg og utdanning som sikrer lysten til fortsatt å bo i fylket.

Ledigheten i fylket er halvert siden 2005, og har de siste år stabilisert seg rundt 3 %, som er historisk lavt. Med unntak av fortsatt tradisjonell sesongledighet i noen kommuner, og som oppleves belastende for de som rammes, innebærer dette at vi har tilnærmet null arbeidsløshet i fylket når vi korrigerer for manglende mobilitet i arbeidsmarked. Men det innebærer samtidig at vi har lite frie arbeidskraftressurser til å *serve* ny aktivitet i fylket.

Arbeidsløsheten ved begynnelsen av 2013 lå noe høyere enn de seneste år, hovedsakelig grunnet permitteringer i fiskeri og byggenæringen, samt frafall i vg skole etter ferieavvikling. Det er igjen Kautokeino, Vardø Båtsfjord, Gamvik og Nordkapp som er sterkest berørt.

Folketallet fortsetter å øke i fylket for femte år på rad, og var ved utgangen av 2012 på vel 74500. Vi ligger imidlertid fortsatt 5000 personer under folketallstoppen fra 1975. Det er fortsatt tiltakende nettoutflytting fra utlandet som skaper vekst, mens vi opplever fortsatt høy nettoutflytting fra fylket til rest-Norge og naturlig tilvekst er lav, særlig i kystkommunene. Det er altså innvandring som styrer befolkningsutviklingen i Finnmark og det er kystkommunene som har relativt sett størst netto innvandring fra utlandet og størst netto utflytting til rest-Norge.

Vi registrerer sterkest vekst i kommunene Gamvik, Båtsfjord, Kvalsund, Hasvik og Kvalsund, mens kommunene Nesseby, Loppa, Karasjok og Lebesby har negativ utvikling i 2012.

Finnmark er historisk et multikulturelt fylke og har tradisjon for å integrere nye landsmenn. Det er likevel viktig å vite hvem dette er, har de jobb, hvilke familierelasjoner har de og hva kreves fra bostedskommunen for å sikre bofasthet? Det er derfor fortsatt viktig å følge befolkningsutviklingen nøye også framover.

Utfordringer generelt i fylket; Selv om mulighetene for vekst i fylket i dag ligger bedre til rette enn på lenge, er det fortsatt en rekke forhold som må på plass for at mulighetene kan realiseres. Fra Fylkesmannen har vi i tillegg til våre ordinære arbeidsoppgaver, utvist størst engasjement overfor forsyningsikkerhet for strøm og kommuneøkonomi, sistnevnte som viktige fundament for god tjenesteyting innenfor utdannings-, helse- og sosialområdet.

Fra Fylkesmannen føler vi at arbeidet med oppgradert kraftnett går svært tregt, både ut fra beredskapshensyn, for å *serve* nytt næringsliv og som nødvendig transportlinje for ny kraftproduksjon i fylket. Det knyttes nå usikkerhet til framføring av en ny 420kV-linje til Hammerfest på grunn av utsatte nyinvesteringer på Melkøya, og linjen Balsfjord – Skaidi er ikke tatt inn i vedtatt finansieringsplan. Linjen videre til Varangerbotn er skjøvet til ut på 2020-tallet.

Det er mange i fylket som stiller seg uforstående til Statnetts vurderinger, og Fylkesmannen arbeider med å fremme en omforent bekymringsmelding overfor sentrale myndigheter.

Økonomien i Finnmarkskommunene gir grunn til bekymring. Typisk for våre kommuner er svake driftsresultat, høy overføringsavhengighet, høy lånegjeld og lite på bok. Heller ikke for 2013 vil statsbudsjettet medføre noe løft i økonomien for kommunene. Det er fortsatt nødvendig med innstramminger for å sikre budsjettbalanse.

Vi er spesielt bekymret for den høye gjeldsbelastningen mange kommuner har pådratt seg. Blant annet gjennom byggeprosjekter budsjettet allerede på beslutningstidspunktet ikke ga rom for, og som begrenser handlefriheten til

andre tiltak og gjør mange spesielt eksponerte for eventuelle renteøkninger.

Dette gjør at det er utfordrende å tilpasse driftsutgiftene uten for drastiske kutt i tjenestetilbudet. Det sterkeste mottrekk er realistisk budsjettering og aktivitetsøkning som stabiliserer folketallet og inntektsgrunnlaget. Det vet vi at de fleste kommunene har strevd med i høst. Tilgang på relevant fagkompetanse er avgjørende for å realisere og drifte nye muligheter og opprettholde et godt tjenestetilbud framover.

Innen samferdselssektoren må viktig infrastruktur opprustes og det må sikres bedre transporttilbud både nord, sør og på tvers i fylket og i nordområdene generelt.

Det må framover også stilles sterkere krav til de som skal *høste* i Finnmark. Det må ligge noe varig igjen i fylket. Innenfor petroleumsaktivitet bør det stilles krav til ilandføring for å sikre maksimale ringvirkninger. I så måte viser Statoil igjen samfunnsansvar gjennom sin beslutning om ilandføring av olje fra Skrugard/Havis-feltene. Framtidige inntekter fra slik aktivitet, som i dag tilfaller ilandføringskommunen, bør deles på flere.

For å lykkes i realiseringen av de nye mulighetene, må vi selv tro på at de kan realiseres. Vi må gå sammen om tiltak og ta hele fylket i bruk. Det er fortsatt i vekstsentras interesse at resten av fylket henger med. La oss sammen bygge fylket!

Utfordringer innenfor Fylkesmannens sektorområder; Helsetilstand og levekår i Finnmark omtales ofte i negative vendinger gjennom at fylket kommer dårlig ut på mange helse- og sosialstatistikker. Det har sammenheng med historiske og kulturelle betingelser og de sosioøkonomiske forholdene i nordområdene. Vi ligger fortsatt høyest i tobakksbruk og fedme, og lavest på fysisk aktivitet. Det er imidlertid tegn som tyder på at også finnmarkinger blir mer like gjennomsnittet i Norge. Nedgangen i tobakksbruk er raskere i Finnmark enn resten av landet over tid. Det er positivt, men betyr ikke at man kan redusere innsatsen mot årsaksforholdene. Her drar Fylkesmannen, fylkeskommunen og kommunene fortsatt lasset sammen, og de frivillige organisasjonene er viktige medspillere.

Flere kommuner i Finnmark har tatt folkehelseutfordringene på alvor. Hammerfest kommune har utarbeidet en folkehelseplan. Alta kommune har nedsatt en tverrsektoriell folkehelsegruppe, og laget et oversiktsdokument over folkehelsen i kommunen. Vadsø kommune har utnevnt et folkehelseråd. Dette er gode eksempler til etterfølgelse. Nesten alle kommunene i Finnmark er involvert i ett eller annet prosjekt i regi av samhandlingsreformen, og i flere av disse er folkehelse et sentralt element. Fylkesmannen registrerer også at det er kommuner som har behov for kompetanse på folkehelseområdet, og at dette gjenspeiler seg i bl.a. kommuneplanleggingen. Vi arbeider for å få dette elementet inn i den generelle plankompetansen som må bygges opp i fylket.

Fylkesmannen er spesielt opptatt av oppvekstvilkårene for barn og unge. Fortsatt topper vi statistikken over barnevernsaker og frafall fra videregående skole. Hvis vi skal bedre helsetilstand og sosiale kår for fremtiden, er det den oppvoksende slekt vi må begynne med. Dette er en stor og viktig utfordring for mange. Det er likevel i kommunene de fleste tiltakene må skje, og vår viktigste oppgave blir å "spille dem gode".

Finnmark står overfor store utviklingsmuligheter, og har stort behov for kompetent arbeidskraft.

Finnmarks barn og ungdom er fylkets viktigste ressurs for å utnytte nye muligheter og bygge framtiden. Samtidig er Finnmark det fylket som har lavest andel ungdommer som fullfører og består videregående opplæring. Det er en utfordring å øke kvaliteten i hele grunnopplæringen, og arbeide for økt kultur for læring i Finnmark. Vi må gi våre barn og unge en utdanning som gjør at de kan realisere sitt potensiale. Det er også viktig å kunne tilby relevant høyere utdanning for vår ungdom i fylket, og unngå at lokaliseringsdebatter hindrer realisering.

Det viktigste satsingsområde i 2013 er ungdomstrinnet. I løpet av 5 år skal alle landets ungdomsskoler ha gjennomført en skolebasert kompetanseutvikling, og som også vil virke positivt for å få opp gjennomføringen i videregående skole.

Med innføring av rett for alle til barnehageplass er det større mulighet til å se utdanningssystemet som en helhet. Tidlig innsats og samarbeid om overgangene i opplæringsløpet må gjøres best mulig.

Den økte interessen for Finnmark i oppdrettssammenheng, mineral- og energi- sammenheng og utvikling av landanlegg i forbindelse med økt olje- og gassvirksomhet i Barentshavet, skaper utfordring med hensyn til potensiell forurensning og press på arealer og naturmangfold. Kunnskapsgrunnlaget som trengs for å fatte beslutninger er ennå svært mangelfullt i fylket. Det må derfor jobbes videre med å innhente, kvalitetssikre og gjøre tilgjengelig kunnskap om naturmangfold.

Mange kommuner i Finnmark har lite plankompetanse. Kombinert med manglende kunnskapsgrunnlag om naturmangfold, medfører dette ekstra utfordringer med å ivareta og følge opp nasjonal miljøpolitikk i planprosesser.

Det er fortsatt nødvendig å holde fokus på en god, åpen og tydelig forvaltning av fylkets verneområder. Vi mangler ennå forvaltningsplaner med bevaringsmål for noen av de viktigste verneområdene.

Husdyr- og reindriftsnæringene opplever tiltakende konflikt med rovdyr. Det er nødvendig å sikre uttak i tråd med forvaltningsplanen.

Det er et mål å øke den landbaserte matproduksjonen i takt med folketilveksten i landet. Finnmark har et ansvar for å bidra i denne produksjonen, og det er viktig å sikre produksjonsarealer, dyrka og dyrkbare arealer og beitearealer til framtidig produksjon.

Finnmark har gode muligheter for å øke landbruksproduksjonen både innen melk og kjøtt og videreforedling av landbruksprodukter. For å sikre rekruttering til landbruk og bygdenæring må det tilbys gode arbeidsvilkår, gode fagmiljø, moderne driftsbygninger og lønnsomhet. Det er viktig å bidra til fornyelse av driftsbygninger og attraktive arbeidsplasser, som igjen kan bidra til bedre rekruttering og generasjonsskifter.

Det gjenstår viktig beredskapsarbeid i fylket for å forebygge og håndtere uønska hendelser som truer folk og samfunn, herunder oppdatere og øve planverk, samordne planverk på tvers av sektorer og sikre rask varsling ved atomulykker. Forsynings sikkerheten for strøm er lavere og omfang ikke levert strøm er større i Finnmark enn i andre fylker. Dette må ivaretas gjennom en forsert utbyggingsplan for oppgradert nett både til fylket, gjennom fylket og til våre naboland Russland og Finland.

1.2 Ressursbruk og andre økonomiske forhold

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
Miljøverndepartementet	kr 6 346 230,41	kr 5 682 251,01
Landbruks- og matdepartementet	kr 6 687 015,24	kr 0,00
Kunnskapsdepartementet	kr 2 763 259,18	kr 833 179,49
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 1 488 287,72	kr 0,00
Justis- og beredskapsdepartementet	kr 2 354 717,58	kr 734 408,76
Kommunal- og regionaldepartementet	kr 1 517 287,55	kr 0,00
Arbeidsdepartementet	kr 1 659 494,21	kr 884 157,52
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 6 811 712,48	kr 2 297 021,23
Andre	kr 20 167 812,78	kr 0,00
Sum:	kr 49 795 817,00	kr 10 431 018,00

1.3 Andre forhold

Fylkesmannen følger de sentrale føringer når det gjelder IKT-arkitektur. Vi gjennomfører tiltak i henhold til felles ikt-strategi. I 2012 gjorde vi avrop på felles avtale om internettaksess samt felles avtale om telefonitjenester.

Når det gjelder informasjonssikkerhet er det etablert nytt sikkerhetsutvalg i 2012. Vi har rapportert på området.

Vi har utviklet og gjennomført flere klarspråkskurs internt. Vi har også gitt ut brosjyre med informasjon om fylkesmannen med egen samisk versjon.

Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer

2.1 Generelle samordningsoppgaver. Fornyning av offentlig sektor

Toppledergruppa og Kommunegruppa er embetets viktigste fora for samordning. Kommunal- og samordningsstaben er et viktig redskap. Andre grupper på tvers i embetet med viktige samordningsoppdrag er arealplangruppa og webgruppa.

Fokus på samordning i ledergruppen er rettet mot strategisk valgte tema og mot de daglige oppgaver ved embetet. I Virksomhetsplanen 2012 var tverrgående satsingsområder nordområdesatsing og ”Inn på tunet”. Internt vedtatte satsinger var folkehelse, tilsynspolicy og leder- og organisasjonsutvikling – herunder omdømme.

Kontakten med kommunene er nødvendig høyt prioritert på alle nivå i organisasjonen vår. De aller fleste kommunene i fylket er små og marginalt bemannet på viktige rettsikkerhetsområder. I tillegg er kompetansemangel en gjennomgående utfordring. Dette er en viktig årsak til at kommunene i stor grad generelt kontakter Fylkesmannen for informasjon og veiledning. Også gjennom vår omfattende tilsynsaktivitet understrekes viktigheten av vår rolle som veileder og som formidler av viktig informasjon.

Årlig gjennomføres flere besøk til utvalgte kommuner der embetsledelsen og avdelingene/stabene møter politisk og administrativ kommuneledelse. I 2012 besøkte vi Karasjok, Vardø, Kautokeino, Porsanger og Gamvik.

Fylkesmannen arrangerer hver høst et større kontaktmøte der vi samler ledelsen i samtlige kommuner omkring utvalgte sentrale temaer. Dette er et møte med høy deltakelse som etter hvert er blitt et svært viktig forum for dialog mellom embetet og kommunene i Finnmark.

Store avstander og grisgrendt bosetting fører til stor og krevende reisevirksomhet til kommunene for embetets ansatte. Reiseaktiviteten representerer i seg selv mer enn ti årsverk; 13 % av embetets saksbehandler- og lederkapasitet regnet i årsverk. De spesielle rammebetingelsene fylket byr på gjør det utvilsomt mer utfordrende enn andre steder i landet å planlegge samlinger for kommunene. Disse har begrensede reisebudsjett, reising tar mye tid og fravær medfører sårbarhet for de marginale organisasjonene mange av våre små kommuner er.

På grunn av geografien og demografien i Finnmark er internett og videokonferanser blitt et viktig arbeidsredskap og en viktig informasjonskilde for Fylkesmannen - kanskje viktigere i vårt fylke enn de fleste andre steder i landet. Her har vi fortsatt et behov for videreutvikling – både for å imøtekomme kommunenes veiledningsbehov og hensynet til generell publikumsinformasjon. Det gjelder ikke minst den samiske befolkningen.

Kontakten med Finnmark fylkeskommune betraktes som meget god. I tillegg til faste møtearenaer som to møter i året mellom fylkesordfører og fylkesmann, prøver vi å delta med relevante representanter under fylkestingsmøtene og andre relevante møter/samlinger. Det er også ved behov god kontakt på enkeltsaker.

Fylkesmannen har god kontakt med KS Finnmark. KS inviteres til Fylkesmannens kontaktmøte med ordførere og rådmenn og embetet inviteres til store samlinger i regi av KS regionalt. Vi har i 2012 hatt møte med rådmannsutvalget i KS om aktuelle saker. Det gjennomføres også saksorienterte møter med KS på avdelingsnivå i løpet av året.

Kommuneøkonomi er en viktig parameter for offentlig service til befolkningen. Dagens inntektssystem gir foreløpig akseptable rammebetingelser for Finnmarks spesielle utfordringer. Takket være at ordninger som Nord-Norgetilskuddet, regionaltilskuddet og fokus på fornyelse, makter kommunene i fylket fortsatt å opprettholde et godt tjenestetilbud til befolkningen. Nedgang i folketallet og endringer i befolkningssammensetning for mange av kommunene våre gir imidlertid grunn til bekymring – ettersom inntektssystemet de senere årene har utviklet seg mer i retning av fokus på per capita-fordeling. På kommunalt nivå ser vi også mer tendenser til tilpasning via osthøvelkutt.

Betydning av avstander og klimatiske forhold er altså større i vårt fylke enn mange andre steder. Vår erfaring er også at kommunene i Finnmark – ikke minst i lys av en langvarig befolkningsnedgang - er vant til kontinuerlige driftstilpasninger. Likevel oppfattes det særlig for flere av de mindre kommunene som utfordrende å finne kvalitetsmessig gode løsninger som krever mindre ressurser. Særlig kommuner med mange punktbosettinger er med å realisere driftsreducerende tiltak som innebærer tilbudsreduksjon i de mindre sentra. Flere kommuner har de siste årene valgt å legge frem forslag om nedlegging av hele grendeskoler eller ungdomstrinnet ved slike skoler. Det gjøres både av økonomiske hensyn og fordi en ut fra skolefaglige vurderinger kvalitetsmessig ser dette som gode løsninger. Slike løsningsalternativ resulterer imidlertid i motstand både politisk og blant folk

flest. I kjølvannet av denne type saker oppleves eksempelvis forslag om opprettelse av privatskoler. Det kan nok være bidrag til å sikre lokale skoletilbud, men ut fra et kommunaløkonomisk ståsted oppnår en ikke noen driftsreducerende effekt ved å legge ned et offentlig skoletilbud.

Vi fordeler som tidligere år tilbakeholdte skjønnsmidler til kommunale effektiviserings-, samarbeids- og omstillingsprosjekter etter søknad. Fylkesmannens internettside har vært brukt til å spre informasjon og erfaringer fra slike prosjekter tildelt midler ved å legge ut så vel søknader, prosjektbeskrivelser og rapporter. Vi søker også å formidle erfaringer fra enkeltprosjekter i samlinger og på møter; avdelinger og staver følger opp kommunene både i utvikling og oppfølging av prosjekter.

Fylkesmannen på sin side må balansere sine ulike roller der vi på den ene siden krever økonomisk balanse samtidig som vi gjennom tilsynsaktivitet og andre statlige pålegg er talsmenn for ressurskrevende tiltak og oppgaver. Samordning internt i embetet blir slik svært viktig. Både når det gjelder tilsyn, men også generelt i vår oppfølging av kommuner - særlig de økonomisk mest vanskeligstilte.

Tendensen med færre søknader til interkommunale prosjekter innenfor skjønnsmiddelposten fortsetter. Vår erfaring er at mange kommuner ser muligheter i interkommunale samarbeidsløsninger, men at mange også har erfart at utfordringene og uenighetene kommer den dagen de konkrete løsninger skal utredes og avgjøres - blant annet hvor felles administrasjon og stillinger skal lokaliseres. Likevel har flere kommuner i Finnmark vellykkede interkommunale prosesser og løsninger å vise til.

Samtlige kommuner i Finnmark er nå organisert i interkommunale samarbeidsorganer: Vest-Finnmark Regionråd, Avjorvarre urfolksregion og Øst-Finnmark regionråd. Aktiviteten i disse er noe ulik, men Fylkesmannen anser disse som viktige arenaer for å kunne videreutvikle relasjonene mot kommunesektor i fylket framover.

2.2 Velferd, helse og personlig tjenesteyting

Tilsyn

Tilsyn er en viktig del av Fylkesmannens rettssikkerhetsarbeid på helse- og velferdsområdet. Ved en registrering av Helse- og sosialavdelingens tidsbruk i 2012, fant vi ut at 51% av vår tid gikk med til tilsynsoppgaver. Innenfor tilsynsporteføljen la hendelsesbasert tilsyn og klagesaker beslag på hele *to tredjedeler* av vår kapasitet. Dette skyldes både en økning i antall saker og ikke minst at sakene blir stadig mer alvorlige, komplekse og tidkrevende. Ofte kan det være både to og tre tilsynsobjekter involvert i én hendelsesbasert sak, og både dokumentasjonsinnhentingen og saksbehandlingen blir omfattende.

Dette resulterte i økende restanser ut over våren. I tillegg måtte vi håndtere en stor utskifting av jurister på avdelingen. Vi så oss derfor tvunget til å foreta en hardhendt omprioritering midtveis i året. I tråd med prioriteringene fra Statens helsetilsyn prøvde vi å skjerme hendelsesbasert tilsyn og klagesaker, mens vi måtte kutte radikalt ned på planlagt tilsyn: Vi avlyste noen systemrevisjoner og gjorde andre om til mindre ressurskrevende sjølmeldingstilsyn med et noe smalere fokus. I den siste kategorien var et kombinert tilsyn med bruk av tvang både etter Helse- og omsorgstjenesteloven kap. 9 og Pasient- og brukerrettighetsloven kap. 4 A. Vi prioriterte å opprettholde dette tilsynet, fordi det var planlagt som ett ledd i en helhetlig forbedringsprosess, sett i sammenheng med et utviklingsarbeid vi har gående på de samme områdene. Vi opplevde vi en slik kombinasjon av tilsyn og opplæring på tilgrensende regelverk som svært nyttig. Den er nærmere beskrevet i en egen rapport til Statens helsetilsyn.

Samhandlingsreformen.

Innføringen av samhandlingsreformen har ikke ført til de store endringene i vårt fylke. Kommunene og helseforetaket er vant til å samhandle gjennom mange år, ikke minst omkring sykestuene som har vært en særordning i Finnmark. Paradoksalt nok har det vært avtalene omkring øyeblikkelig-hjelp-plasser og sykestuer som det har vært vanskeligst å skape enighet om. Det kan nok skyldes at ø.hjelp-plassene, slik de er beskrevet i samhandlingsreformen, ikke er helt dekkende for våre sykestueplasser: Er sykestuene "framskutte sykehussenger" eller er de kommunale ø.hjelp-plasser? Og hvordan skal tilbudet utformes i fremtiden, for å ivareta en helhetlig helsetjeneste under de spesielle geografiske og klimatiske forholdene i vårt fylke? Til å utrede dette har

Overordnet SamarbeidsOrgan (OSO) mellom Helse Finnmark HF og kommunene i fylket opprettet et Klinisk samarbeidsutvalg (KSU) for sykestuene, med fagfolk både fra sykehusene og kommunehelsetjenesten. Utvalget ventes å ha ferdig sin første rapport i løpet av første kvartal 2013.

Totalt sett har kommunene i Finnmark kommet nokså kostnadsnøytralt ut av medfinansiering og utskrivningsklare pasienter. Det betyr at de økonomiske virkemidlene i reformen ikke har gitt kommunene det økonomiske handlingsrommet de hadde forventet til å bygge opp nye kommunale tjenester. Av de interkommunale samarbeidsprosjektene har "Alta-modellen" fortsatt god framdrift, mens prosjektene i midt- og østfylket har slitt både med økonomi og bemanning det siste året. De har fullført sine kartlegginger, men ikke kommet i gang med interkommunal tjenesteutforming. Helse Finnmark HF har innledet samarbeid med vertskommunene for sykehusene om planlegging av intermediaærenheter i tilknytning til nye sykehusbygg.

Helse- og omsorgstjenester

Den nye loven om helse- og omsorgstjenester i kommunene hjemler ikke bare samhandlingsreformen, men gir også ny retning til de øvrige kommunale helse- og omsorgstjenestene. Fylkesmannens hovedinntrykk er at kommunene i liten grad har blitt utfordret på de nye pliktene som ligger i loven, og at vi derfor ikke har sett så store utslag av den foreløpig. Det er fortsatt stort behov for opplæring i det nye lovverket i kommunene.

Utviklingen i retning av flere omsorgsboliger istedenfor sykehjemsplasser fortsetter. Gjennom vår klagesaksbehandling ser vi at noen kommuner har vansker med å yte tjenester som er omfattende nok til sterkt pleietrengende beboere i omsorgsboliger. På den annen side har vi også hatt noen overraskende klager fra personer som faktisk får sykehjemsplass; de vil heller fortsette å motta omfattende tjenester i sin omsorgsbolig enn å flytte til sykehjem.

Klage- og tilsynssakene, i tillegg til våre saksbehandlingsoppgaver rundt regulering av tvangsbruk, er en viktig kilde til kunnskap om "hvor skoen trykker" i helse- og omsorgstjenestene i fylket. Dette bruker vi aktivt i vårt arbeid med Omsorgsplan 2015, der vi de siste årene har fått et stadig bedre samarbeid med Utviklingssentrene i fylket. Dette er fyldig beskrevet i kap. 3 i denne rapporten.

Levekårsutvikling

Helse- og sosialavdelingen hos Fylkesmannen i Finnmark bygger vår virksomhet på en erkjennelse av at helse og levekår henger sammen og påvirker hverandre gjensidig. Selv om vår helsetilstand og forventet levealder stadig nærmer seg landsgjennomsnittet, har vi fortsatt betydelige folkehelse- og levekårsutfordringer. For å samordne vår innsats rettet mot bedring av levekårene for svake grupper i fylket, har vi samlet de relevante medarbeiderne i en *Levekårsgruppe*. De samordner våre oppdrag og virkemidler innenfor folkehelse, psykisk helse, rus, NAV/KVP, barnevern, barnefattigdom, boligsosialt arbeid osv. Her er også samarbeidet med eksterne aktører som NAV Finnmark, Kompetansesentrene for rus og psykisk helse m.fl viktig.

De senere årene har det blitt stadig tydeligere at det er oppvekstvilkårene for våre *barn og unge* som er det viktigste innsatsområdet for å bedre vår helse og våre sosiale kår i fremtiden. I 2012 har vi derfor utviklet en modell for å følge med på sentrale indikatorer for barns og unges helse og levekår i vårt fylke. Disse indikatorene vil vi oppdatere årlig for på den måten å se etter utviklingstrender.

Oppfølgingen etter 22. juli

Fylkesmannen i Finnmark har også i 2012 lagt ned betydelig arbeid i oppfølgingen etter terroranslagene 22.juli 2011. Fylkeslegens deltakelse i 22.juli-kommisjonen har lagt beslag på ressurser fra embetet, men på den annen side gitt oss unik tilgang på mange av lærdommene fra kommisjonen. Det har vi utnyttet i vår kontakt med kommunene, andre beredskapsaktører i fylket og i vårt embetsinterne forbedringsarbeid. I tillegg til rådgivning og oppfølging av kommunene enkeltvis, har vi arrangert en stor beredskapskonferanse sammen med Helsedirektoratet og RVTS, der vi hadde særlig fokus på kommunenes psykososiale beredskap og -kriseteam.

Forvaltningsoppgaver

Vår kartlegging av ressursbruken på de forskjellige arbeidsområdene i 2012 viste at 49% av ukeverkene gikk med til direktoratsoppgaver, og forvaltningsoppgavene la beslag på hele *to tredjedeler* av dette. Den største bidragsyteren til dette er førerkortsakene som fortsatt øker, men stigningen er heldigvis ikke like bratt som de to foregående årene. Den store ressursbruken på forvaltningsoppgaver medfører at vi har mindre kapasitet på de rene utviklingsoppgavene, som det vil framgå av rapporteringen på de enkelte resultatområdene i kap. 3.

2.3 Oppvekst, barnehager, utdanning og likestilling

Fylkesmannen i Nordland og Fylkesmannen i Troms har i 2012 etter invitasjon fra embetet presentert satsningen Ungdom i svevet og Sjumilssteget for alle avdelingene. Målet har vært å arbeide fram en lignende tverrfaglig satsning også i Finnmark. En tverrfaglig gruppe Barn og unge ble nedsatt, og leverte i løpet av høsten forslag til organisering og innhold. En mer helhetlig satsning vil iverksettes i 2013. Fylkesmannen møter kommunene ved ordfører og rådmenn en gang i året, og i 2012 var Kåfjord kommune tilstede for å fortelle om sine erfaringer i Sjumilssteget. Tilbakemeldingen fra kommunene i Finnmark var meget positive, og ønsket et samarbeid om mer tverretattlig og tverrfaglig satsning for barn og unge i fylket.

Fylkesmannen har vært svært aktiv i arbeidet med å veilede kommunene som barnehagemyndighet om forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Gjennom en kartlegging tidlig på våren fikk vi god oversikt over hvilke kommuner som trengte ekstra veiledning. I tillegg til enkeltveiledning rettet mot enkeltkommuner, har temaet vært presentert i flere fellesmøter med kommunene. Da det er nødvendig med både barnehagefaglig og økonomisk kompetanse på dette området, har det vært avgjort at vi har samarbeidet internt i embetet. Vi har brukt mye ressurser internt i arbeidet med likeverdig behandling, og det er viktig at Utdanningsdirektoratet bidrar med kompetanseheving.

Alle kommuner i Finnmark innfrir retten til barnehageplass.

Fylkesmannens hovedoppgave er tilsyn på opplæringsområdet. Vi har i 2012 oppfylt våre aktivitetskrav når det gjelder nasjonale og prioriterte tilsyn. I tillegg har vi gjennomført tre egeninitierte tilsyn. Vi skal for å sikre likebehandling og ensartet tilsynspraksis gjennomføre tilsyn etter metodehandbok. I 2012 fikk vi ny jurist og ny medarbeider, og selv om vi er bevisst på intern kompetanseoverføring, skulle vi gjerne sett at Utdanningsdirektoratet hadde hatt et grunnkurs til tilsynsmetode. Nytt av året var at vi hadde krav til oppfølging av de første tilsynene på psykososialt miljø. Hovederfaringen fra de to som ble gjennomført, er at selv om skolene tildels har endret praksis, har ikke skoleeier nødvendigvis fulgt opp sine andre skoler. Vi hadde en egen fagsamling for skoleeiere og rektorer der tilsyn var tema. Generelt er utviklingen at vi bruker mer ressurser til veiledning, og skoleeierne er svært positive. Kompetansen og ressursene på kommunenivå er sårbar i mange små kommuner.

Fylkesmannen gjennomførte også et eget initiert tilsyn med samisk opplæring. På dette området er de største utfordringene for kommuner utenfor det samiske forvaltningsområdet. Det tenkes her spesielt på tilgang av lærere som kan undervise i samisk samt det faktum at flere elever velger bort samisk på høyere årstrinn. Å legge til rette for en smidig timeplan og samtidig oppfylle fag- og timefordelingsplanen, er også en utfordring. Fylkesmannen har deltatt i nasjonal arbeidsgruppe om framtidig modell for samisk fjernundervisning, og mener en nasjonal modell vil kunne heve kvaliteten.

Fylkesmannen økte i 2012 antall møter med skoleeiere gjennom regionvise samlinger. Vi så også nytten av at rektorene da i større grad kunne delta bl.a. pga at reisekostnadene for skoleeierne ble mindre. Møtene er i stor grad dialogbaserte slik at kommunene selv har presentert sin praksis på ulike områder samtidig som også Utdanningsdirektoratet har bidratt på samlingene. Tilstandsrapportene var bl.a. tema på en av samlingene, og det ble lagt vekt på verdien av at skoleeierne aktivt brukte resultatene i egen kvalitetsutvikling. Dette har også vært tatt opp i kommunemøtene som Fylkesmannen har med 6 enkeltkommuner hvert år. Forut for møtene utarbeides kommunebilder der vi kruker tilgjengelige data innen opplæring som grunnlag for dialog med kommunene. Vi har også deltatt i utviklingen av programmet Gode skoleierere i Nord-Norge initiert av KS som vi håper kan starte opp i 2013. Syv av kommunene i Finnmark deltar i de statlige prosjektene Vurdering for læring og Veilederkorpset.

Fylkesmannen samarbeider med Finnmark fylkeskommune om utfordringen Finnmark har for å få flest mulig av de unge til å fullføre videregående opplæring. Grunnskoleresultatene og antall som fullfører henger sammen slik at også i den sammenheng er det spesielt viktig å fokusere på den gode skoleeier.

Fylkesmannen har få klager på introduksjonsloven, i 2011 en og i 2012 var det fire som ble behandlet. Det ble ikke gjennomført tilsyn i fjor. Instruks for tilsyn ble pilotert av noen embeter, og erfaringen fra disse ble

presentert for alle i november 2012, og tilsyn vil sannligvis bli gjennomført i 2013.

2012 var siste året Fylkesmannen forvaltet tilskudd til norskopplæring og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, og har vært utført etter de retningslinjer som IMDI har satt. Fagsamlingen vi arrangerte sammen med VOX har stor deltakelse (70) slik at dette tiltaket er viktig kompetansepåfyll for denne gruppen og bør opprettholdes. To kommuner har i tillegg fått midler til egne fagdager.

Innenfor barnevernsområdet har tilsyn og klagebehandling hatt hovedprioritet i 2012. Vi har gjennomført landsomfattende tilsyn i tre kommuner, der tema for tilsynet var barneverntjenestens arbeid med undersøkelser og evaluering av hjelpetiltak. Videre har vi gjennomført tilsyn med barn i institusjoner etter barnevernloven.

Vi så en økning av antall klage- og tilsynssaker på barnevernområdet i 2011. Også i 2012 har vi mottatt et høyt antall henvendelser knyttet til hendelsesbaserte tilsyn og klagesaker sammenlignet med tidligere år.

Som følge av denne økningen og ressursituasjonen på avdelingen har vi i 2012, i tråd med prioriteringene fra Statens helsetilsyn, måttet prioritere bort noen av de planlagte tilsynene. Dette innebærer at ett av de uanmeldte individtilsynene og systemrevisjoner ved barneverninstitusjonene ikke er utført. Tilsyn med familievernkontor måtte utsettes til 2013, og tilsyn med kommunenes plikter vedrørende krisesentertilbud ble gjennomført i mindre omfang enn planlagt. Vi har heller ikke fått fulgt opp kommunenes overholdelse av frister etter barnevernloven så godt som vi ønsker.

Vi bruker imidlertid mye ressurser på å informere og veilede kommuner og andre om lov, forskrift og handlingsplaner innen barne- og familierett. Særlig kan nevnes mange henvendelser rundt spørsmål om habilitet i saksbehandling og taushetspliktbestemmelsene. Dette er påtrengende problemstillinger i våre mange små kommuner der "alle kjenner alle". I tillegg kommer generell veiledning omkring sentrale retningslinjer for saksbehandling. Vi mottar videre mange henvendelser både fra kommuner og private med spørsmålsstillinger knyttet til samlivsbrudd og barnefordeling.

Vi har arrangert Fylkesmannens årlige barnevernledersamling. Der var fokus rettet mot sentrale føringer, aktuelle tema fra fag- og forskningsmiljø og informasjon og samarbeid med Bufetat.

2.4 Arealdisponering, byggesaker og universell utforming

2.4 Arealdisponering og byggesaker

Fylkesmannen ga i 2012 innspill og høringsuttalelser til 173 kommunale arealplaner, (reguleringsplaner, kommuneplaner, kommunedelplaner) samt kommunale planstrategier. Det ble fremmet innsigelse til arealdelen for én kommuneplan i 2012.

Antallet påbegynte reguleringsplaner i 2012 var 44 (melding om oppstart). Videre hadde vi 66 planer til offentlig ettersyn. Fylkesmannen fremmet innsigelse til 10 av disse reguleringsplanene, samt til 3 havneplaner.

I tillegg ble det avgitt høringsuttalelser til en rekke søknader om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel, samt dispensasjon fra reguleringsplaner. I tillegg ble det gitt høringsuttalelser til søknader om mindre endring av reguleringsplan. Det ble også avgitt høringsuttalelser til enkeltsaker der tiltaket var i tråd med plan (næringshytter i reindriften, reingjerder, nydyrking m.v.), samt regional vindkraftplan.

Oppgavene gjennomføres i et samarbeid mellom embetes avdelinger, blant annet gjennom interne arealplanmøter. Særlig er uttalelse og deltakelse i prosesser som gjelder utarbeiding av kommuneplanens arealdel komplekse og tidkrevende. Relativt nytt lovverk (både pbl og nml) er utfordrende både for oss og kommunene.

I samarbeid med Finnmark fylkeskommune ble det gjennomført konferanse for å øke kunnskapen i kommunene om arealplanlegging, ny plan- og bygningslov, samt naturmangfoldsloven. Konferansen ble holdt 16. – 18. oktober i Hammerfest, med ca 50 deltakere. Hovedtema for årets tema var kommuneplanen med fokus på planprosess.

I løpet av 2012 er det gjennomført tre meklinger. To av meklingene gjaldt innsigelser knyttet til reguleringsplaner; Kvalsund (Nussir) og Vadsø (Ekkerøy). Den tredje meklingen gjaldt innsigelser knyttet til kommuneplanens arealdel; Vadsø (Fossen Øst). Meklingen vedrørende reguleringsplanen for Ekkerøy førte frem. De to øvrige meklingene førte ikke frem, og sakene ble oversendt Miljøverndepartementet ved utgangen av 2012.

Fylkesmannen ved juridisk stab har behandlet 31 klagesaker etter plan- og bygningsloven i 2012.

Kommunene har en sentral rolle i jordvernet både som vedtaksmyndighet i enkeltsaker etter landbrukets særlover, og som planmyndighet. Det er viktig at kommunene tenker langsiktig og ivaretar arealbehovet både gjennom sine arealplaner og ved behandling av enkeltsaker. Fylkesmannen har utarbeidet en jordvernstrategi for Finnmark 2010 - 2014: "Jorda i Finnmark - verd å ta vare på", med formål å gi retning for jordvernarbeidet i Finnmark, med særlig fokus på veiledning av kommunene. I 2012 har vi fortsatt arbeidet med å gjøre jordvernstrategien kjent i kommunene, spesielt er det viktig å fokusere på dette i forhold til pågående arealplanprosesser.

Fra 1. januar 2010 fikk Fylkesmannen innsigelsesmyndighet ift. jordvern, med oppgave å ivareta den nasjonale jordvernpolitikken i planleggingen. Kontrollmekanismen skal medvirke til at kommunene følger opp den fastsatte nasjonale politikken.

2.5 Landbruksbasert forvaltning og næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Fylkesmannen har en viktig oppgave med å bidra til utvikling og verdiskaping i tilknytning til landbruket og bygdene i Finnmark.

Fylkesmannen har ansvaret for å utarbeide regionale strategier for landbruksrelatert næringsutvikling, og koordinere bruken av midlene. Dette gir fylket anledning til lokaltilpasning av nasjonale virkemidler. I 2012 har vi arbeidet med Regionalt Bygdeutviklingsprogram med delprogrammet Regionalt Næringsprogram.

Bakgrunnen er at man i større grad ønsker at landbruket bidrar til å skape levedyktige lokalsamfunn, i tillegg til produksjon av mat og trevirke. Målet er å oppnå økt lønnsomhet i den landbruksrelaterte næringsvirksomheten gjennom nyskaping og markedsorientering.

I 2012 har vi arbeidet med oppfølging av tiltak i "Regional næringsstrategi for Finnmark", og arbeidet videre med utforming av en nettbasert plan for nærings- og bygdeutvikling for Finnmark.

Vi har i 2012 hatt spesiell fokus på landbrukets primærproduksjon. Dette har resultert i flere prosjekter innenfor dette området: Studietur for melkeprodusenter for å se på rimeligere løsninger for bruksutbygging, videreføring av prosjektet "Trainee i landbruket". Prosjektet jordbruk og vekst i Avjuvarre-regionen er klar til start så snart finansieringen foreligger. Fylkesmannen ser stort behov for en større satsing på bruksutbygging, og vurderer hvilke tiltak som kan gjøres på dette området.

Med en stadig nedgang i antall gårdsbruk er det viktig å bygge sterke fagmiljø og nettverk både i primærlandbruket og bygdenæringer. Vi har i 2012 arrangert 2 store samlinger med gårdbrukere og øvrig fagmiljø som målgruppe, - en landbrukskonferanse i februar og landbrukshelga i oktober. Begge arrangementene fikk en formidabel oppslutning.

Andre innsatsområder på BU-siden har vært oppfølging av aktiviteten innenfor videreføring av lokal mat, aktiv deltakelse i planlegging og gjennomføring av Nord-Norges stand på Grüne woche, drift av Inn på tunet (IPT)-fylkesprosjekt, og etablering av IPT Fokusgårder. Innen skog har bioenergi og oppfølging av Finnmark Treforum vært i fokus.

Landbruksavdelingen har ansvaret for fordeling av bygdeutviklingsmidlene i fylket mellom Innovasjon Norge og Fylkesmannen. I 2012 ble det fordelt kr **16,78 mill. i tilskuddsmidler, og 22,9 mill. kr. i rentestøtte.**

Embetet deltar aktivt i det regionale partnerskapet som utformer Regionalt utviklingsprogram (RUP) for Finnmark, med årlige tiltaksplaner. Også i 2012 har videreføring av råvarer fra landbruket vært et viktig satsingsområde, gjennom programområdet "Matfylket Finnmark".

Programområdet "Matfylket Finnmark" i planen har særlig fokus på samordning av primærnæringene i fylket med tanke på videreføring, produktutvikling og markedsføring av råvarer produsert i Finnmark.

Fylkesmannen har ikke funnet å kunne prioritere øket skogvern, til tross for at store og dokumenterte miljøverdier i fylkets barskogområder har blitt dokumentert de seinere år. Dette har blant annet sammenheng med at andre viktige, allerede innsendte vernesaker ennå ligger uavklarte i MD. Innen marint vern er embetet ikke gitt oppdrag i aktuelle kandidatområder i 2012.

Klimahensyn og sikring av arters leveområder blir prioritert i forbindelse med saker etter plan- og bygningsloven. Embetet har imidlertid i liten grad kunnet prioritere arbeidet med miljødata og miljøinformasjon/ Miljøstatus utover arbeidet som skjer i gjennom ordinær saksbehandling. Opplæring av kommuner/ fylkeskommuner i bruk av naturmangfoldloven er prioritert, bla med deltakelse fra MD på planseminar høsten 2012.

Arbeidet med utarbeidelse av forvaltningsplaner med bevaringsmål for Ramsarområdene og andre verneområder har vært prioritert høyt, som følge av tildeling av ekstrabevilgning. Ved årsskiftet var vi inne i sluttfasen av arbeidet med forvaltningsplan for Slettnes NR, Pasvik NR og Kongsøya, Helleholmen og Skarholmen (NR), i tillegg til at det er startet opp innledende arbeid med plan for Hornøya NR.

I samarbeid med SNO og andre aktører er det gjort et info-løft i mange verneområder, med blant annet nye verneområdeplakater. De nye forvaltningsstyrene er nå etablert i de aktuelle verneområdene. Fylkesmannen fungerte som sekretariat inntil sekretær (nasjonalparkforvalter) for styret på Varangerhalvøya tiltrådte i oktober.

Arbeidet med kartlegging og styrking av kunnskapsgrunnlag for trua arter er videreført og arbeidet med å ivareta viktige slåttemarker i fylket er nå godt i gang.

Fylkesmannen følger opp verdiskapingsprogrammet for naturarven ved å delta i styret for to verdiskapingsprogrammer knyttet til nasjonalparkene i Øst- og Midtfinnmark. I tillegg har Fylkesmannen en rolle i arbeidet med Pasvik-Inari Trilateral park og i forhold til Norges deltagelse i Green Belt samarbeidet.

Fylkesmannen har prioritert tilsyn mot bedrifter som håndterer, lagrer eller har farlige kjemikalier som avfall, og deltatt i landsomfattende tilsynsaksjoner.

Fylkesmannen har fulgt opp arbeidet med oppfølging av skipsverftene.

Arbeidet med vannforvaltning er svært omfattende, og det er gjort et solid stykke arbeid knyttet til det miljøfaglige beslutningsgrunnlaget. Fylkesmannen har et tett og godt samarbeid med Finnmark fylkeskommune som er vannregionmyndighet.

Fylkesmannen deltar i arbeidet med å dokumentere effektene fra utslippene fra nikkerverket på russisk side og i arbeidet for å redusere disse utslippene.

2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap

Fylkesmannen i Finnmark har spesielle utfordringer som stiller krav til beredskapsarbeidet i fylket. Klima, geografi og nærheten til Russland er forhold som må ivaretas i det daglige arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Dette gjør at vi ikke bare kan forholde oss til nasjonale og regionale beredskapsutfordringer, men også ta hensyn til utfordringer som har utgangspunkt utenfor landets grenser.

Norge er gjennom Fylkesmannen i Finnmark engasjert i flere prosjekter under atomhandlingsplanen for å bidra til en styrket atomsikkerhet. Fylkesmannen gjennomfører også årlige atomberedskapsøvelser med utvalgte kommuner i fylket.

Gjennom Memorandum of Understanding (MOU) er det etablert et samarbeid med andre fylker i Barentsregionen (Murmansk, Lappland, Norrbotten, Nordland, Troms og Finnmark) innen sivil beredskap. Avtalen går ut på å styrke og utvide det internasjonale samarbeidet innen det sivile beredskapsområdet. Dette samarbeidet har imidlertid ikke fungert tilfredsstillende siste året.

Fylkesmannen i Finnmark har en bilateral samarbeidsavtale med Regjeringen i Murmansk Oblast. I avtalen legges det opp til en styrking av samarbeidet innen beredskapsområdet. Fylkesmannen v/embetsledelsen har i 2012 hatt møte med vår russiske samarbeidspart. Et av temaene var atomberedskap.

Fylkesmannen har lagt vekt på å bedre kommunenes kompetanse innen ROS, krisehåndtering, samfunnssikkerhet innen plan- og areal og atomberedskap i kommunene. Dette har også vært tema for tilsyn og beredskapsøvelser.

Eksterne samarbeidspartnere inviteres til å delta som observatører som et bidrag til å styrke samarbeidet mellom kommunene og andre beredskapsaktører i fylket. Fylkesmannen legger vekt på at relevant faginformasjon er gjort tilgjengelig for kommuner og andre aktører gjennom brev, epost og Fylkesmannens hjemmesider.

Fylkesmannen har i 2012 hatt fokus på kommunenes oppfølging av kommunal beredskapsplikt.

Plansaker etter plan-og bygningsloven har hatt prioritet i henhold til fylkesmannens sektoransvar på samfunnsikkerhet. Vi ser fortsatt en fremgang i kommunenes oppfølging av risiko og sårbarhet knyttet til arealforvaltningen. Vi ser en klar bedring på reguleringsplannivå, men at samfunnssikkerhetsperspektivet kan styrkes enda mer på kommuneplannivå.

Fylkesmannen har fokus på sivil/militært samarbeid gjennom bl.a. sivil/militært kontaktmøte og andre fora hvor dette naturlig hører hjemme.

Fylkesmannen benytter krisestøtteverktøyet DSB-CIM. Vi har gjennomført varslingsøvelser med kommunene og fylkesberedskapsrådet ved bruk av CIM.

Det har i 2012 vært uønskede hendelser hvor Fylkesmannen har bidratt aktivt i håndteringen av disse.

Fylkesmannen har, som en oppfølging av 22. juli-kommisjonens rapport, gjennomført et seminar om sikkerhetskultur. Målgruppen var ledere og tillitsvalgte i embetet samt fylkesberedskapsrådet og regionalt beredskapsforum.

Kraftforsyning inngikk som tema på møtet i fylkesberedskapsrådet og regionalt beredskapsforum. Forsyningssikkerhet var også tema i eget møte høsten 2012 mellom Statnett, NVE og KS, fylkeskommunen, LO, NHO, stortingspolitikere mfl. i fylket.

Fylkesmannen har i samarbeid med Kystverket gjennomført havneberedskapskonferanse med beredskapshavnene i fylket.

Fylkesmannen (helse- og sosialavdelingen og beredskapsstaben) har, i samarbeid med Helsedirektoratet og RVTS Nord, gjennomført seminaret "Når krisen rammer". Målgruppen var kriseteam og kommunal kriseledelse mv.

Beredskapsstaben har hatt redusert bemanning i store deler av 2012, noe som har påvirket evne og mulighet til å gjennomføre embetsoppdraget som ønsket.

Kapittel 3 - Resultatområder

Kongehuset

00.1 Kongelige besøk

Ingen offisielle besøk fra Kongehuset i Finnmark 2012

00.2 Tildeling av ordener og medaljer

I 2012 har det vært behandlet 5 saker vedrørende fortjenestemedaljer.

Miljøverndepartementet

Resultatområde 01 - 06 Naturmanfold, vannforvaltning og forurensning

Viltforvaltning

Fylkesmannen har hatt lite kontakt med FK, pga. vakanser hos FK på fagområdet. Har ingen klagesaker på kommunale vedtak vilt. Har tildelt vilttiltaksmidler og veiledet kommuner og privatpersoner om fallvilt.

Fylkesmannen har kun delvis kunnet prioritere arbeid med prioriterte arter og handlingsplansarter. Definerings- og funksjonsområder for dverggås gjenstår. Eventuell restbestand av hubro ikke utredet.

Av de trua viltartene har Fylkesmannen et særlig fokus på fjellrev og dverggås.

Fylkesmannen har deltatt i fagkomiteen for prosjekt "Fjellrev i Finnmark". Har et særlig fokus på dverggås og fjellrev. Gitt innspill til DN om fremtidig forvaltning av fjellrev.

Fylkesmannen har godt samarbeid med SNO i bekjempelse av fremmede arter. Observasjoner av mårhund øker, minkbekjempelse er prioritert i fuglefjell med rødlistede bakkehekkende fugl (lomvi, alkearter, lunde). Det er ikke prioritert ressurser til kartlegging av fremmede plantearter. Bekjempelse av pukcellaks ble nedprioritert pga. vakanser. Et felles norsk-russisk seminar om fjellrev er planlagt til primo 2013

Rovvilt

Fylkesmannen har prioritert fagområdet rovvilt. Bestander av både jerv, gaupe, bjørn, kongeørn og havørn er i økning i fylket og omfang på arbeidsområdet preges av det. Behandlet ca. 450 erstatningssøknader av rein og sau, ca 70 klagesaker kommer i tillegg. Mellom 150 - 200 forebyggende tiltakssøknader behandlet. Reindriftsseminar i januar 2012 sørget for dialog med reindriften. Dialogmøter bidro til kontakt med sauedriften. Revidering av forvaltningsplan for rovvilt har krevd ekstra ressurser. Relativt få skadefellingstillatelser er gitt i dette året, lite aktivitet av bjørn og ulv på streif utenom kjerneområdene. Tap til jerv og gaupe påvises i liten grad. Via samarbeid med elgjegere har vi sikret en god innsamling av dna av bjørn.

Få kommunale/ interkommunale fellingslag i fylket gir begrenset handlingsrom mht. FMs mulighet til å iverksette skadefellingsforsøk på eget initiativ.

Endel ressurser er brukt til oppfølging og tilrettelegging for ordinær jakt og kursing av jegere i samarbeid med NJFF Finnmark.

Fylkesmannen har meldt til Rovviltnemnda og DN at vi ikke har tilstrekkelig med personressurser til å kunne gjennomføre rovviltnemndas målsetninger i forvaltningsplan for rovvilt, eller oppfylle målsetningene i rovviltforliket fra juni 2011.

Fiskeforvaltning og oppdrett

FM har gitt en rekke miljøfaglige uttalelser til fiskeoppdrettssøknader, med flere frarådninger. Antallet og tetthet av oppdrettsanlegg øker, og dette kan påvirke tilstanden for vill anadrom laksefisk i nærliggende vassdrag.

FM har registrert sjølaksefiskere og fulgt rutiner for føring av fangststatistikk. Vi har tildelt fiskefondsmidlene. Vi har kartlagt fisketrapper, og jobbet med Vanninfo og vannmiljø.

Har gjennomført oppdrag på anadrom laksefisk.

Helhetlig vannforvaltning

Fylkesmannen har arbeidet med karakterisering, risikovurdering og klassifisering etter vannforskriften, herunder innhentet kunnskap fra aktuelle sektormyndigheter og kommuner for å sikre en best mulig samlet vurdering av miljøtilstanden, og sammenstillet den kunnskapen som foreligger, gitt sin miljøfaglige vurdering. Og har ellers jobbet så godt som mulig ut fra tilgjengelige ressurser.

Avløp har vært nedprioritert.

Oljeforurensing

Deltagelse i IUA øvelser.

Resultatområde 07 Godt bymiljø

Fylkesmannen deltar ikke i prosjektet *Framtidens byer*.

Resultatområde 08 Aktivt friluftsliv

Fylkesmannen har utbetalt kommunenes utgifter til jegerprøven.

På rovviltområdet har vi prioritert innsats for å øke oppslutningen fra ordinære jegere om jakt på rovvilt. Godt samarbeid med NJFF sikrer dette.

Resultatområde 09 Giftfritt miljø

Sedimenter

Har fulgt opp arbeidet med prioriterte skipsverft og rapportert inn fremdriften til Klif.

Avfall og gjenvinning

Har avgjort søknader om mottak og lagring av avfall og farlig avfall og gitt råd og veiledning til avfallsselskaper og kommuner.

Resultatområde 10 Rein luft

Støy

Er ivaretatt i høringsinnspill til kommunale planer.

Resultatområde 11 Stabilt klima

Fylkesmannen har gjennom egen kursing gjort seg kjent med norsk klimapolitikk

Veileder og signaliserer på et tidlig stadie de statlige forventninger til klima i kommunal og regional planlegging

Resultatområde 12 Resultatkrav knyttet til Tverrgående virkemidler

Fylkesmannen har vært med i prosessen og har gitt innspill til Regional planstrategi utarbeidet av Fylkeskommunen i Finnmark.

Fylkesmannen deltar i regionalt planforum og har medvirket i flere planprosesser i 2012, jfr. kap 2.4.

12.1 Planlegging for en bærekraftig utvikling

Fylkesmannen er tidlig ute med å formidle de nasjonale forventninger om nasjonal politikk i den regionale og kommunale planleggingen. Vi gjør vårt beste for å følge opp de statlige planretningslinjene for strandsonen.

Vi bruker og vi synliggjør naturmangfoldlovens prinsipper i all saksbehandling som berører natur.

Vi bidrar aktivt til samarbeidet med fylkeskommunen innenfor rammen av opplæringssteamet for ny PBL 2008

12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling

Landbasert industri

Har oppdatert Forurensning og lagt inn nye bedrifter som sorterer inn under forurensningsforskriftens kapittel 24 og 26 til 30.

Fylkesmannen har brukt Forurensning til kontrollplanlegging.

Tilsyn

Vi har deltatt i de landsdekkende tilsynsaksjonene. I tillegg har vi gjennomført egeninitierte tilsyn i løpet av året.

Kommuneundersøkelser

Det er gjennomført kommuneundersøkelse hos en kommune.

12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon

Fylkesmannen rådgiver og veileder daglig kommunene etter forespørsel. Dette kan være via telefon eller møte med kommunene via telematikk-overførsel.

Fylkesmannens årlige møte med ordfører og rådmenn er en viktig arena for formidling av nasjonale miljømål og Norges internasjonale miljøforpliktelser

Fylkesmannen har med bakgrunn i ressursituasjonen ikke nådd så langt som ønskelig når det gjelder *Kartlegging og overvåking av biologisk mangfold*

Vi har også på grunn av ressursituasjonen ikke vært i stand til å prioritere Miljøstatus så høyt som den burde vært

Vi har lagt nyregistreringer av kongeørnlokaliteter i Rovbasen.

12.4 Internasjonalt samarbeid

Fylkesmannens deltakelse i internasjonalt miljøarbeid er prioritert til de områder hvor arbeidet sikrer egen måloppnåelse.

Arbeidet på dette området skjer i henhold til internasjonale avtaler:

- Den blandede norsk-russiske miljøvernkommissjon og dens arbeidsprogrammer; herunder trepartssamarbeidet i Pasvik (Pasvik-Inari Trilateral Park og Pasvikprogrammet trelands miljøovervåking) og trelands samarbeid om laksen i Barentsregionen (Prosjektet "Kolarctic salmon 2011-2013").
- Barentsrådet med ministerdeklarasjoner og Barents Regionrådet og dens regionkomité.
- Norsk-finsk grensevassdragskommisjon
- Overenskomst mellom Norge og Finland om fisket i Tanaelvens fiskeområde og Neidenelven
- Nordkalottens miljøråd under Nordkalottrådet
- Arktisk råd

Resultatene fra prosjektene gir et bedre kunnskapsgrunnlag for miljøvernforvaltningen i Finnmark, da de er med på å avdekke og overvåke utslipp fra naboland, og til å beskrive miljøtilstanden i grenseområdet. Prosjektene bidrar også til å gi lokalbefolkningen svar på spørsmål om miljøtilstanden. På sikt vil man oppnå en bedre, mer langsiktig og mer samstemt forvaltning av grensekryssende dyrebestander og felles vannressurser.

Miljøsamarbeid i internasjonale miljøfora, herunder EUs miljøsamarbeid og UNEP

FM har i samråd med fylkeskommunen arrangert samarbeidsmøter innen vannområdet med relevante myndigheter i Finland og Russland

Geografisk rettet miljøsamarbeid, herunder miljøbistand

Fylkesmannen har deltatt i utvalg under arktisk råd "Forurensning i områder der urfolk bor"

Miljøsamarbeid i nord- og polarområdene

Gjennomførte aktiviteter i 2012 er:

- **Norge-Russland samarbeidet:** videreutvikling og oppfølging av det felles norsk-russisk-finske miljøovervåkingsprogrammet (Pasvikprogrammet) som skal vise og dokumentere effekter av grenseoverskridende utslipp i et klima under endring og effekter av vassdragsregulering (oppstart av nytt 3 års prosjekt - *TEC* 2012-2014). Utvikling og videreføring av trepartssamarbeidet om verneområdene i Pasvik-Inari regionen, oppfølging av den felles tiltaksplan og bidratt til DNs arbeid med oppfølging av memorandum om Green Belt of Fennoscandia. Gjennomføring av Kolarctic salmon prosjektet (2. året) et trelands sjølaksefiskesamarbeid mellom Finnmark, Murmansk og Lappland (Er delfinansiert gjennom EUs Kolarctic ENPI CBC program i årene 2011-2013).
- **Barentssamarbeidet:** Deltatt i den Nasjonale og den Regionale miljøverngruppen og deltatt i den nasjonale undergruppen for vannspørsmål.
- **Den norskfinske grensevassdragskommisjon:** gjennomføring av det årlige møtet i kommisjonen i Enare 3.-6.9.2012, samt oppfølging av saker fra møtet
- **Tana og Neiden laks:** Overenskomst mellom Norge og Finland om fisket i Tanaelvens fiskeområde:
- Gjennomført forhandlinger med finsk part, ELY-sentralen om om fiskeregler for tilreisende fiskere i Tanavassdraget, samt bidratt som sakkyndig i forhandlingene om ny overenskomst.
- Møter om forvaltningen av fisket i Neiden er gjennomført med rettighetshaverne.
- **Nordkalottens miljøråd:** deltagelse i miljørådets møter og gjennomføring av prosjekter.
- **Arktisk råd:** Fylkesmannen har deltatt i utvalget "Forurensning i områder der urfolk bor"

Ressursrapportering

01 Naturmangfold, vannforvaltning og vannforurensning	kr 4 215 401,23	kr 4 820 443,28
09 Giftfritt miljø	kr 1 617 953,77	kr 0,00
Andre oppgaver under MD	kr 119 950,75	kr -187,66
11 Stabilt klima	kr 700,01	kr 0,00
12.1 Planlegging for bærekraftig utvikling	kr 452 693,18	kr 0,00
12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling	kr -63 766,23	kr 391 974,99
12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon	kr 0,00	kr 0,00
12.4 Internasjonalt samarbeid (Finnmark)	kr 3 297,70	kr 470 020,40
Sum:	kr 6 346 230,00	kr 5 682 251,00

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Landbruksbasert næringsutvikling

21.1 Jordbruk

En hovedutfordring i Finnmark er å opprettholde antall gårdsbruk, etter en jevn nedgang i fylket i mange år. Primærproduksjonen i fylket holder seg noenlunde stabil, men nedgang i antall gårdsbruk bidrar til å tynne ut fagmiljøene i distriktene, og svekke grunnlaget for logistikk og infrastruktur. Antall søkere om produksjonstilskudd var 344 i 2011 og 335 i 2012. Fulldyrka jordbruksareal og innmarksbeite i drift var i 2011 på 95 573 mot 95 713 i 2011, en liten nedgang på 140 da.

Det har vært moderat aktivitet i bruksutbyggingen, og flere, spesielt unge gårdbrukere har hatt utfordringer med å finansiere bruksutbygging. Det er fare for at store deler av driftsapparatet går ut på dato de nærmeste åra dersom ikke flere snart kommer igang med ombygging eller nybygg.

Fylkesmannen ser behov for å øke innsatsen i enkelte deler av fylket, spesielt der det er fare for stor nedgang i jordbruksaktiviteten i årene fremover. I enkelte områder er det lav aktivitet i bruksutbygging og rekruttering. Ajvovarprosjektet som er et samarbeid mellom kommunene Karasjok, Kautokeino og Porsanger, er tenkt å skulle arbeide spesielt med bl.a. disse utfordringene.

I andre områder, spesielt i kyst-Finnmark er jordbruksaktiviteten lagt ned tidligere, men grunnlaget for å gjenoppbygge landbruket og tilleggsnæringer ut ifra eksisterende ressurser er tilstede. I slike områder kan utvikling av landbruk og tilleggsnæringer være et viktig bidrag til verdiskaping i tilknytning til for eksempel reiseliv, utmarksnæringer, og inn på tunet og bidra til å styrke lokalsamfunnene.

På samme måte er det ulikheter i fylket med tanke på press på jordbruksarealer. I Alta er tilgang på jord for mange gårdbrukeres vedkommende en minimumsfaktor, imens det i andre områder i fylket må fokuseres på å unngå gjengroing av jordbruksarealer. Nesseby kommune er et godt eksempel på god vekst i landbruksproduksjonen, samtidig som det er store arealer ute av drift. Dette er en utfordring med tanke på at arealenes produksjonsverdi forringes, og at kulturlandskapsverdien forringes.

Totalt sett er det en utfordring å sikre arealgrunnlaget for jordbruket, og bevisstgjøre kommunene om dette ifbm arealplanarbeidet. Kommunene, og spesielt det politiske nivået, viser ofte liten interesse for landbrukets arealbehov, og det er svært utfordrende å nå frem med jordvernbudskapet.

Arbeidet med Regionalt Bygdeutviklingsprogram for Finnmark har pågått i 2012. Vi er også igang med å utarbeide ei "nettbygd" som skal bidra til å samle fagmiljøet i Finnmark. Nettbygda BrukFinnmark.no skal være lett tilgjengelig, brukervennlig, dynamisk og inspirerende.

Det er ikke brukt midler fra kap 144 post 77 til rovviltretta arbeid i 2012.

Fylkesmannens hovedinntrykk er at kommunene i Finnmark tar ansvaret alvorlig med å sikre en tilfredsstillende dekning av veterinærer. De interkommunale samarbeidsavtalene fungerer godt de fleste steder, mens det er utfordringer i et par av vaktområdene. På lokalt nivå er det generelt et godt og konstruktivt samarbeid mellom administrasjonskommunene og veterinærene som bidrar til en tilfredsstillende klinisk veterinærdekning og

vaktordning. Vaktordningen kunne regnskapsmessig og rapporteringmessig vært gjort mer rasjonell ved at en kom frem til en løsning hvor kalenderåret blir fulgt.

For å sikre kliniske dagtjenester fremkommer det i rapporteringen for 2012 at mange av kommunene må bruke til dels betydelige egne midler til stimulerings tiltak utover den statlige potten som Fylkesmannen tildeler. Kommunene forventer at staten stiller opp med midler til dette lovpålagte ansvarsområdet.

Koordineringsansvar for prosjektsamarbeid på landbruksområdet mellom Norge og Russland - kap 1144 post 77

Fylkesmannen i Finnmark overtok koordineringsansvaret for norsk-russiske landbruksprosjekter fra Fylkesmannen i Troms 1.1.2010.

Vi har egen koordinator, men flere ved avdelinga er involvert i arbeidet, avhengig av prosjektenes fagområder.

I 2012 har vi jobbet med flere saker:

Siden Fylkesmannen i Finnmark og Guvernøren i Arkhangelsk skrev treårig avtale om samarbeid på landbruksområdet har vi hatt størst fokus mot Arkhangelsk fylke også dette året.

Det har vært flere møter med Arkhangelsk landbruksminister Jurij Gusakov og øvrig administrasjon. De fleste møtene handlet om Barentsfjøs som landbruksministeren hadde ønske til å bygge i Arkhangelsk fylke. Landbruksminister Jurij Gusakov jobber med til å få til et møte mellom russisk og norsk landbruksminister i forbindelse med åpning av Barentsfjøs i Grunnfjord i Tromsø fylke i 2013.

Arbeid med studie – og praksisopphold for russiske landbruksstudenter i Norge, HINT fortsetter. Landbruk Nord har startet på nytt arbeid med russiske praktikanter, og denne gangen skal rekruttering utvides fra Arkhangelsk til Murmansk og Komi-republikken.

Praktikantordningen i oppstartsfasen etter fire år med pause og det kreves mye arbeid for å få tilbake russiske praktikanter til praksis i Norge. Landbruksnæringen har vist stor interesse for denne type rekruttering. Ministeria for ungdom og idrett i Arkhangelsk fylke er også en aktiv samarbeidspartner. Vi har vært aktiv deltaker under deres internasjonale konferanse med presentasjon av Barentsfjøs prosjektet. Dette har utløst samarbeid med Republikken Komi.

Izinskij region fra republikken Komi har invitert Fylkesmannen i Finnmark til å bidra med realisering av Barentsfjøs-prosjektet hos dem.

Vi samarbeider i det felles Treprogrammet med universiteter i Arkhangelsk, Moskva, St. Petersburg, sammen med UMB i Norge, Ministeriet for landbruk og skog i Finland og universitetet i Uppsala i Sverige. Det er kommet henvendelse fra Danmark, som også ønsker bli samarbeidspartner i Treprogrammet.

Russiske og finske professorer har vært på befaring i Troms og Finnmark for å se realiserte landbruksprosjekter av tre. Internasjonal høgscole fra Arkhangelsk (IMIU) har vært på besøk til Norge ved universitet UMB på Ås og HINT. En landbruksdelegasjon fra Murmansk har vært på besøk til Finnmark fylkeskommune.

Det er godt samarbeid mellom Fylkesmannen i Finnmark og Landbrukskomiteen fra Murmansk fylke. Den første studenten fra Murmansk har nå fått plass på Høyskolen i Nord- Trøndelag.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2011	2010
FMFI	6212	10346	71	3,82	10,85	7,97	10,05
Sum	6212	10346	71	0	0	0	

21.2 Skogbruk

Skogkultur

Det er stort behov for investering i skogkultur i fylket, særlig tynning i barskogområdene. Av NMSK-midler var kr 523 000,- tilgjengelig og hele beløpet er utbetalt i 2012. Kr 30 000 ble inndratt sentralt i løpet av året til oppryddingstiltak etter orkanen ”Dagmar.”

Totalt er det satt ut 10 900 planter i 2012 av furu og gran, og det meste av dette er skogreising. Planteaktiviteten er lav, men det henger sammen med at naturlig foryngelse brukes i stor utstrekning etter slutthogster. Forholdene for naturlig foryngelse er relativt gode på våre boniteter.

Det er gjort ungskogpleie på 23 daa, manuell tynning på 78 daa og maskinell tynning på 1990 daa. Tynningsaktiviteten utgjør en vesentlig del av aktiviteten for tida. Det er hovedsaklig maskinell tynning i barskog i Alta og Sør-Varanger, der mye av virket går til energiformål, men også noe tas ut til sagbruk og videreføring.

Utsiktsrydding

Finnmark brukte kr 100 000, fra kystskogbrukspotten til å videreføre arbeidet med utsiktsrydding. I tillegg fikk vi finansiering fra kommuner, Statens vegvesen og Finnmarkseiendommen slik at det ble gjort arbeid for ca 850 000 kr dette året. Tiltaket ble meget godt mottatt i kommunene, og dette arbeidet videreføres i 2013.

Avvirkning

Det er lav hogstaktivitet i fylket, noe som henger sammen med mye yngre skog generelt og få foredlingsbedrifter. Slutthogsten ligger på ca 1 500 kubikk furu som foredles på mindre sagbruk og trebedrifter. Tynningshogsten i furu utgjorde ca 4 500 kubikk. Av bjørk hogges det mest til eget bruk, på Finnmarkseiendommens grunn om lag 10 000 kubikk. Privat hogst på lauvskogen anslås til ca 5 000 kubikk.

Det er forholdsvis stor import av råvirke av bjørk fra Finland og noe fra Russland, til vedproduksjon.

Bioenergi

Per i dag fyres det med skogsflis på to større anlegg i Alta i regi av Hexa bioenergi som er nye eiere fra 2012. Virkesbehovet hit er omlag 4 500 fm³. Energiflistilskuddet har blitt viktig for å få fram virke til lokal varmeproduksjon. I år ble det pga konkursen i Finnmark miljøvarme, levert lite skogsflis fra Finnmark til varmeanleggene. Totalt er det utbetalt tilskudd til energiflis på kr 39 983,-. En søknad på kr 41400,- kom inn på slutten av året og er overført til 2013.

Skogsvegbygging

Det er ikke bygd nye skogsbilveger dette året, men opprusting av eksisterende veier har vært gjort i Sør-Varanger og Karasjok. Følgende veier har fått tilskudd dette året. Anarjhokveien 25 500,-, Ellentjernvegen kr 14 700,-, Kjerringnesveien kr 6916,-, Sortbrysttjernvegen kr 7980,-, Følvannsvegen kr 15260,-, Sametivegen kr 58 583,- og Grensefossvegen kr 6916,-. Det er gitt 70% tilskudd til alle.

Skogbruksplanlegging

Finnmarkseiendommen holder på med retaksering av sine barskogsarealer. Den siste kommunen som skal takseres er Sør-Varanger. Det er foreløpig gjort kartlegging i form av et geovekstprosjekt der skogbruket er en part. I 2012 er det valgt tilbyder til taksten og Allskog har fått oppdraget. Det er gitt tilskudd på kr 700 000,- til barskogtaksten i Sør-Varanger. Det var ingen takster på privat grunn.

Resultatkontroll foryngelse og veganlegg

Det er gjennomført resultatkontroll på 3 foryngelsesflater og 6 veganlegg. Det er ikke avdekket særlige mangler under disse kontrollene.

Kystskogprosjektet

Orkanen Dagmar gjorde at det ble omfordelt 10 millioner kroner fra fylkene til opprydningstiltak etter orkanen. Fra Finnmark ble det trukket inn kr 150 000,- fra kystskogpotten og kr 30 000 fra NMSK potten, til sammen hadde vi 180 000 mindre skogtilskudd disponibelt i fylket. Finnmark deltar i styringsgruppa for kystskogbruket og forvalter de særskilte midlene til satsing innenfor prosjektet. Det ble utbetalt tilsammen kr 214 200, i støtte til fellesprosjekter og fylkesprosjekter. Kr 22 048,- ble overført til 2013. Av fellesprosjektene har vi deltatt i:

- Taubaneprosjekt i kystfylka
- Skogsvegprosjekt i kystfylka
- Felles fylkeskommunalt oppfølgingsprogram
- Oppfølgingsprogram for skognæringa kyst
- Forprosjekt infrastrukturprogrammet
- Informasjonsmidler og leie av digitaliseringshjelp

Av fylkesprosjekt er det støttet utsiktsrydding langs veg med kr 100 000,-. Det er også arbeidet videre med skognæringsforumet Finnmark Treforum, som omfatter skog og trenæringa i fylket. Kurs i skogbruket blir også belastet de frie midlene av kystskogbrukspotten. Det har vært holdt kurs i Sør-Varanger, Tana og Alta gjennom Aktivt skogbruk sitt tilbud – til sammen 3 kurs.

21.3 Bygde- og næringsutvikling

Landbruksavdelinga deltar aktivt i den landbruks- og bygdebaserte næringsutviklinga i fylket, og bidrar med kompetanse, faglige og økonomiske ressurser. Fylkesmannen er en aktiv bidragsyter i alt samarbeide, også i politikktutforming-, plan og stategiprosesser. Samarbeidet og deltakelse skaper god kontaktflate både mot offentlige virkemiddelaktører og næringslivet i fylket, spesielt gjennom deltakelse i RUP- partnerskapet. I det regionale RUP- partnerskapet deltar landbruksavdelingen i arbeidslaget "Matfylket Finnmark" der primærproduksjon og videreføring innen fiske og havbruk, reindrift og jordbruk er i fokus.

Fylkesmannen har et nært samarbeid med Innovasjon Norge både i enkeltsaker og i utforming av strategier, planer og prosjekter. Utvikling av forprosjekt - "Trainee i landbruket"- et forprosjekt for utvikling og utprøving, er et resultatene ved det nære samarbeide mellom flere forvaltingsorganer i fylket. Forvaltning av BU- midlene skjer i et tett samarbeid mellom Innovasjon Norge og Finnmark Fylkeskommune.

Slutføring av arbeidet med Regionalt bygdeutviklingsprogram og Regionalt Næringsprogram har pågått i 2012 i samarbeid med faglagene og fagmiljøet for øvrig. Samtidig har vi arbeidet med å utarbeide nettbygda BrukFinnmark.no. Nettbygda vil være nyskapende og funksjonell, og være en informasjon- og inspirasjonskanal for bygdeutvikling regionalt og nasjonalt.

Mat og matopplevelser er et av satsningsområdene i Finnmark, og vi har støttet flere matprosjekter i fylket ved deltakelse og økonomiske bidrag. Vi deltar bl.a i Finnmark fylkeskommunes prosjekt "Mat fra Finnmark". Det er også gitt støtte til Nord-Norges deltakelse på Grüne Woche i Berlin. Vi har også arrangert studietur til Trøndelag for melkebønder for å danne et bedre grunnlag for bruksutbygging og generasjonsskifte. Dette er et felles tiltak med Innovasjon Norge. Det har vært arrangert to større nettverksamlinger for gårdbrukere i fylket. Disse har hatt stor oppslutning, og viser behovet for å samles faglig og sosialt.

Inn på tunet-prosjektet har i 2012 vært organisert med en prosjektleder i 100 % stilling. Prosjektet ble avsluttet 31.12.12, men vil bli videreført i en l i 2013 i ny form.

I løpet av prosjektperioden er det utviklet nasjonalt kvalitetssystem og avtalemål for Inn på tunet arbeidet. I tillegg kom det i 2012 på plass en egen godkjenningsordning basert på kvalitetssystemet. Ordningen driftes av Matmerk. I Finnmark har 27 gårder meldt inn ønske om godkjenning. Revisjon av gårdene startet opp høsten 2012 og 11 gårder i Finnmark er pr. dags dato revidert. 4 gårder er godkjente og 6 gårder vil få godkjenning med nødvendig dokumentasjon på plass.

Det er ikke kommet på plass et regionalt tilbydernetverk i Finnmark. Derimot har vi startet opp et utviklingsprogram, *Farmen i fokus*, som har som mål å styrke kompetansen hos utvalgte gårdbrukere innen Inn på tunet for deretter å gi disse funksjoner som mentorer for andre IPT-tilbydere i fylket. Programmet skal være en katalysator for nettverksbygging innen IPT-næringen i Finnmark. I forbindelse med *Farmen i fokus* har det vært arrangert bedriftsutviklingskurs og markedsføringskurs for fokusgårdene.

I samarbeid med helse- og sosialavdelingen hos Fylkesmannen har det i 2012 vært satset stort på dagaktiviteter på gårdsbruk for personer med demens. Seks pilotkommuner har deltatt i dette utviklingsarbeidet. Det har vært avholdt to samlinger og temamøter i forbindelse med denne satsingen.

Hos Fylkesmannen i Finnmark blir en del av de fylkesvise BU-midlene til utrednings- og tilretteleggingstiltak øremerket til praktikantordning, grøftetilskudd og tilskudd til onnebarnehager og landbruksrelatert undervisning.

Fylkesmannen har i tillegg løpende kontakt og oppfølging av Bioforsk Nord Svanhovd i forbindelse med at Fylkesmannen tildeler fagsentermidler fra LMD. Disse midlene videreføres til Bioforsk. Det gjennomføres årlige møter for å rapportere og drøfte bruken av fagsentermidlene.

Rapport på bruk av BU-midlene fra Innovasjon Norge

Fylkesvise BU-midler til Innovasjon Norge for 2012 utgjorde til sammen kr 20 243 184 hvorav kr 6 066 995 ble overført fra 2011 + tilbakeførte midler kr 366 189. Tilsammen for tradisjonelt og tilleggsnæringer er det i 2012 innvilget tilskudd på kr 18 622 489 ekskl. rentestøtte. Rentestøtte ble i 2012 innvilget med lånebeløp kr 22

984 400. Rentestøteprosent utgjorde i 2012 1,2 %.

Totalt behandlet Innovasjon Norge 41 søknader innen BU-ordningen i 2012. 3 søknader ble avslått.

Tradisjonelt landbruk

Det er gitt i alt 28 tilsagn om tilskudd og 14 tilsagn om rentestøtte til tradisjonelle næringer. De fordeler seg på de ulike ordninger som følger:

Tiltaksgruppe	Antall	Beløp tot	Ant kvinner	Beløp kvinner	Bel. i % kv.
Investeringsstilskudd					
v/generasjonsskifte	1	630 000	1	630 000	100 %
Investeringer	19	13 725 300	6	7 205 000	53 %
Annet	8	2 427 989	4	668 989	28 %
Total	28	16 783 389	11	8 503 989	51 %
Rentestøtte (lånebeløp)	14	22 984 400	7	11 110 400	48 %

Under er gitt en fremstilling på hvordan de ulike tilskuddsordningene til tradisjonelt landbruk fordeler seg på hovedproduksjon og type tiltak

Investeringer:

21 tilsagn er gitt til melkeproduksjon

- Sluttfinansiering ysteri og løsdriftsfjøs
- Investering og utbedring – generasjonsskifte
- 5 tilsagn trainee 1. år
- Utvidelse av melkeproduksjon
- Ny driftsbygning
- Bygging av redskapshus – landbruksbygning
- Ombygging av gammelt kufjøs til oksefjøs
- Renovering – ombygging av fjøs
- Kjøp av eiendom og brønnboring
- Ny driftsbygning
- Ombygging av gård
- Generasjonsskifte
- 2 tilleggsfinansiering – driftsbygning
- Kjøp av landbrukseiendom
- Bygge ut, ominnrede og renovasjon av driftsbygning
- Kjøp av tilleggsareal

4 tilsagn er gitt til sauebruk

- Tilleggsjord
- Oppgradering av driftsbygning

- Ny driftsbygning for sau
- Utvidelse av driftsbygning - sauedrift

1 tilsagn, nettverkssamling – studietur for unge bønder er gitt til Tana videregående skole

1 tilsagn, studietur fjøs er gitt til Fylkesmannen i Finnmark

1 tilsagn, studietur – omb.løsn. eksist. fjøs til melkeprod. er gitt til Fylkesmannen i Finnmark

Rentestøtte:

12 tilsagn er gitt til melkeproduksjon

- Utvidelse av melkeproduksjon
- Sluttfinansiering ysteri og løsdriftsfjøs
- Ny driftsbygning
- Investering og utbedring – generasjonsskifte
- Påbygning kaldfjøs/ombygging av gammel fjøs
- Ombygging av gammelt kufjøs til oksefjøs
- Renovering – ombygging av fjøs
- Ny driftsbygning
- Ombygging av gård
- 2 tilleggsfinansiering – driftsbygning
- Utbygging/ominnredning og renovering av driftsbygning

2 tilsagn er gitt til sauebruk

- Ny driftsbygning for sau
- Utvidelse av driftsbygning - sauedrift

Tilleggsnæringer

Det er gitt i alt 9 tilsagn om tilskudd. De fordeler seg på de ulike ordningene som følger:

Tiltaksgruppe	Antall	Beløp	Ant kvinner	Beløp kvinner	Beløp i % kvinner
Etablerertilskudd	3	496 500	2	392 500	79 %
Bedriftsutvikling	1	280 000	1	280 000	100 %
Investeringer	4	462 700	4	462 700	100 %
Andre tiltak	1	600 000	1	600 000	100 %
Total	9	1 839 200	8	1 735 200	4 %

Sett inn tabell.....

Under er gitt en fremstilling på hva de ulike tilskuddsmidlene innen tilleggsnæring gikk til:

Etablerertilskudd – utviklingsfasen

- Prosjekt Inn på tunet
- Friluftsliv for barn og ungdom
- Prøveproduksjon av gressmatter

Bedriftsutvikling:

- Bekkarfjord eggpakkeri

Investeringer:

- Utbygging og ombygging av stall og hundepensjonat
- Grønt reiseliv og Inn på tunet
- Tilleggssak – Inn på tunet
- Kjøp av jordbrukseiendom

Annet:

- Inn på tunet 2012 - 2015

Strategier:

Mat

Det er gitt tilsagn til produksjon, bearbeiding og salg av reinkjøtt og til etablering småskala matproduksjon.

Bidratt til å styrke det eksisterende produksjonsmiljø, se tradisjonelt landbruk over

Økologisk

Arild Wiltmann Kero – gitt tilsagn til kjøp av landbruksareal

Trevirke/bioenergi

Ingen tilsagn i 2012.

Reiseliv og opplevelsesproduksjon

Det har vært liten aktivitet innen denne tilleggsnæringen.

Inn på Tunet

Gitt tilskudd til både utvikling og investering i Inn på tunet-gårder.

I forbindelse med rekruttering til landbruket og bygdene i Finnmark er det gitt tilskudd til investering i forbindelse med generasjonsskifte

Trainee-prosjekt for melkebruk i samarbeid med FMLA og fylkeskommunen, er kommet godt i gang.

Til orientering:

I tillegg er det gitt 4 tilsagn av VSP-MAT midler, til sammen kr 672 000. Disse midlene ble brukt til kompetanseheving, messedeltakelse (Grüne Woche), oppfølgingstiltak og besøksordning.

Verdiskapingsprogrammet for rein (behandlet i Troms) har gitt 3 tilsagn i Finnmark

totalt kr 265 000 samt at det også er innvilget kr 340 640 i tilskudd til konfliktforebyggende tiltak (som også er behandlet i Troms).

Innovasjon Norge har gitt lånetilsagn på til sammen kr 30 201 200 hvorav

kr 29 841 200 til tradisjonelt, kr 585 000 til tilleggsnæring og kr 70 000 til bolig.

Fylkesmannen i Finnmark

Fylkesvise BU-midler for FMLA Finnmark utgjorde i 2012 til sammen kr 2 000 000. I tillegg ble det overført kr 952 465 (hovedsaklig inndratte midler) fra 2011. Fylkesmannen i Finnmark overtok i 2005 ordningen med tilskudd til grøfting fra Innovasjon Norge, uten at det fulgte midler med. Fylkesmannen fikk i 2011 overført ekstra midler fra Innovasjon Norge avd Finnmark til dette formål. Deler av dette ble utbetalt først i 2012 (kr 111 711).

Bruken av midlene

Det er tildelt i alt kr 3 498 085 fordelt på 68 søknader.

Utrednings- og tilretteleggingstiltak

I 2012 ble 26 søknader innvilget og 3 avslått. Tilsammen kr 2 368 359. En stor del av søknadene dreier seg om fremme av lokal matproduksjon, Inn på tunet-prosjekter i regi av kommuner og Fylkesmannen. Ellers er det gitt tilskudd til tiltak for å støtte det tradisjonelle landbruket, både utviklingsprosjekter og studieturer.

En del av utrednings- og tilretteleggingsmidlene benyttes til FoU-prosjekter i regi av Bioforsk og andre forskningsmiljøer.

Grøftetilskudd

Det er innvilget 14 søknader med tilsammen kr 690 280,-. 576 dekar er direkte berørt av grøftinga. Ordningen omfatter grøfte- og kanaliseringstiltak på eksisterende dyrka jord.

Landbruksrelatert undervisningsopplegg/ønnebarnehage

28 søknader i 2012 mot 20 i 2011, 3 fikk avslag. Innvilget beløp til sammen kr 109 446.

Ordningen omfatter tilskudd til gårdsbesøk. Barnehager og skoler (småskoletrinnet) kan søke.

Praktikantordninga

Det ble innvilget 3 søknader om tilskudd til praktikant i 2012. Tilsammen kr 330 000.

Resultatområde 22 Klima- og miljøtiltak i landbruket

22.3 Miljøprogram og miljøplan

Innsatsen i forhold til forurensning dreier seg for Finnmarks vedkommende om oppdatering av avdelingens fagpersoner og kompetanseheving i kommunene som ansvarlig for håndtering av bla. husdyrgjødsselforskriften. Gjennom miljøplan i landbruket er også forsøksringene viktige samarbeidspartnere og fagmiljø i forhold til implementering av kunnskap og holdninger direkte overfor næringsutøvere. Fylkesmannen bidrar faglig i dette arbeidet, bl.a med tilskudd til kompetanseheving innen forurensning og miljø.

Landbruksavdelingen deltar også på møter i vannregionutvalget og bidrar faglig i diskusjoner og vurderinger av tiltaksplaner for vannområdene med tanke på eventuelle påvirkninger fra landbruket.

Finnmark har utover dette relativt begrensede utfordringer knyttet til erosjon og avrenning fra jordbruksarealer. Arealet med åpen åker er svært liten i fylket. Jfr Miljøprogrammet for landbruket i Finnmark er utfordringene innen forurensning knyttet til å begrense punktutslipp, og bidra til ryddige og pene gårdsbruk, og med den utfordringen som ligger i de geografiske avstandene, bidra til gode innleveringsordninger for avfall. I nytt RMP som er utarbeidet høsten 2012 har forurensning, avrenning og klima fått forsterket oppmerksomhet.

Miljøprogram for Finnmark 2009 – 2012 har hatt hovedfokus på følgende overordnede miljøutfordringer:

1. Redusere gjengroing i kulturlandskapet og utnytte beiteressursene
2. Medvirke til miljørettet og lønnsom nærings - og jordbruksutvikling
3. Bevare særskilte kvaliteter i samiske kulturlandskap
4. Bevare kulturhistoriske landskap, verdifulle kulturmarkstyper og biologisk mangfold
5. Bevare verdifulle bygninger og anlegg
6. Miljøtiltak i skog
7. Forebygge forurensning fra landbruket
8. Jordvern

Hoveddelen av SMIL-midlene har gått til kulturlandskapstiltak og en mindre andel til forurensningstiltak.

Den viktigste strategien for å hindre gjengroing i kulturlandskapet i Finnmark er å opprettholde aktivitet og produksjon i primærlandbruket. Slått og beiting i innmark og utmark er den mest effektive og hensiktsmessige metoden for å holde kulturlandskapet i hevd. Fylkesmannen har utformet tilskuddsordninger med tanke på de spesielle utfordringene i fylket.

I 2012 hadde vi under RMP i alt 13 regionale miljøtilskudd. Tilskuddsordningene i Finnmark er rettet mot tiltak som høsting på tidligere dyrka jord, spesielle driftsforhold, kulturminner og kultur miljøer samt hesjing, skjøtsel i tett skog, og til beiteførsel.

Målrettingen av tilskuddsmidler gjennom RMP-tilskudd i Finnmark har tydelig medført at brakk jord har blitt tatt i bruk og at større arealer med beite i innmark og utmark har blitt tatt i bruk i de mest aktive jordbruksområdene. I deler av fylket har det også vært betydelig flere hesjer å se etter innføring av tilskuddet. Regionale miljøtilskudd har bidratt til noe økt inntekt på enkeltbruk, og dermed et styrket inntektsgrunnlag, som en positiv effekt ved siden av miljø og kulturlandskapsmessige effekter i innmark, utmark og skog.

Klimaarbeid

Fylkesmannen har aktivt informert om skogens klimabidrag til kommuner og gjennom aktiviteter i regi av Finnmark skogselskap og Finnmark treforum. Klima har blitt et noe mer fremtredende tema i arbeidet med ny RMP. Vi har også fokus på bruk av tre i landbruksbygninger, og dette har vært tema på Fylkesmannens interne, jevnlig lunsjseminarer med fokus på klima.

Spesielle miljøtiltak i jordbruket 2012

Finnmark fikk i 2012 tildelt kr 900 000,- til ordningen spesielle miljøtiltak. I tillegg ble det overført kr 452 200, fra 2011.

Midlene fordeles til kommunene etter fastsatt fordelingsnøkkel, der hver kommune mottar en fastsum på kr 25 000, pluss et beløp per mottaker av produksjonstilskudd. Dette beløpet avhenger av den årlige tildelingen fra staten. Det ble på slutten av året gitt tilleggsbevilgninger til de kommuner som meldte inn ekstra behov.

I 2012 ble det gitt tilsagn tilsvarende kr 1 065 037

Fordelingen per hovedområde så slik ut:

Planlegging/tilrettelegging: kr 40 000

Forurensning: kr 116 993

Kulturlandskap: kr 908 044

Tiltak som er gjort under biologisk mangfold er skjøtsel av slåtte og beitemark, og restaurering av gammel eng. Under formålsgruppe gammel kulturmark er tiltakene i størst grad rydding og istandsetting av gjengrodd areal til beite eller slått. Noen eldre bygg er restaurert gjennom delfinansiering fra denne ordningen. Det er gjennomført tiltak for å øke tilgjengelighet og opplevelseskvalitet for allmenheten.

Midler til informasjons- og utviklingstiltak på miljøområdet

Finnmark fikk i 2012 tildelt kr 100 000,- på dette området. I tillegg ble det overført kr 6 860,- fra 2011.

Tilsagn

Det ble gitt 6 tilsagn med tilsammen kr 154 482,-. Som vanlig støtter vi utgivelsen av Vårnavisa der det er mye godt faglig agronomisk stoff, Landbruksrådgivninga får til autorisasjonskurs i bruk og handtering av plantevernmidler. Det gis tilskudd til tiltak som støtter opp om retningslinjene for SMIL og RMP.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2012 etter søknadsomgang 2011 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Kulturlandskap	Avrenning til vassdrag	Kulturmiljøer og kulturminner	Tilgjengelighet - friluftsliv	Biologisk mangfold	Plantevernmiddel	Avfall	Andre miljøtiltak
FMFI	2623263	0	73500	12400	1365300	0	0	0
Sum	2623263	0	73500	12400	1365300	0		

22.4 Økologisk landbruk

Fylkesmannen i Finnmark sin "Handlingsplan for økologisk landbruk" gjelder for årene 2010 - 2015. Målet er at 7 % av dyrka mark skal drives økologisk innen 2015. Pr 31.12.2012 var prosentandelen rundt 1 %.

Tidligere år har innsatsen vært konsentrert om kompetanseheving hos produsentene. Forsøksvirksomhet blir fortsatt støttet, men i 2012 har vi også satset på forbrukersiden sammen med foregangsfylkene Oslo og Akershus. Det ble også arrangert en studietur til Tolga/Os og Tynsetområdet med stor deltakelse.

Fylkesmannen i Finnmark fikk i 2012 tildelt kr 250 000 til gjennomføring av tiltak i tråd med Handlingsplanen. I tillegg ble det overført kr 371 289 fra 2011, da det ble gjort en større opprydding i gamle saker.

10 søknader ble innvilget med tilsammen kr 187 819.

22.5 Tre og miljø

Økt trebruk og økt verdiskaping fra trenæringa

Oppdraget her er forsøkt løst med aktiviteter gjennom Finnmark treforum der Fylkesmannen er sekretær. Forumet er et skognæringsforum som samler 30 bedrifter over hele fylket. Ytterligere 30 trebedrifter er ikke medlemmer så totalt er det ca 60 bedrifter innen skog og tre i Finnmark.

Vi har hatt fokus på få til økt samarbeid mellom bedriftene og økt kompetanse i næringa. Det ble i år gjennomført kurs i sortering av trelast, i regi av Norsk bygdesagforening. Nettsida www.finnmarktreforum.no er brukt til å spre informasjon om aktiviteter og hvem som tilbyr tjenester innen skog og tre i fylket.

Resultatområde 23 Eiendoms- og bosettingspolitikk

Det ble behandlet 8 saker i 2012. Av disse var 1 klage etter konsesjonslova, 1 jordlovssak i første instans og 6 klager etter jordlova, samt at Fylkesmannen har overprøvd kommunens vedtak i 1 jordlovssak. Det faktum at vi har få saker til behandling tyder på at avslagsprosenten i kommunene er lav.

Fra og med oktober har vi med hjemmel i jordlova § 3 innhentet jord- og konsesjonslovssaker fra tre utvalgte kommuner for kontroll. Gjennomgangen av sakene har til nå ført til overprøving i 1 sak, og ytterligere 1 sak vurderes overprøvd.

Det er stort behov for opplæring i kommunene. Fylkesmannen har derfor gjennomført kurs for politikere og saksbehandlere i 3 kommuner i 2012. vi bruker mye ressurser på å bistå kommunene med juridisk kompetanse.

Resultatområde 24 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

Landbruksvikar

Finnmark disponerer tilskudd til fire årsverk til landbruksvikar. I 2012 ble tre årsverk benyttet. Fem av fylkets 19 kommuner fikk tilbud om landbruksvikar gjennom denne ordningen.

Kontroll

Kontrollplanen for 2012 ble i hovedsak fulgt. I avdelingen er det tre personer som inngår i kontrollgruppa.

Alle kommunene var kontrollert i 2011, det ble ikke kontrollert ytterligere kommuner i 2012. Bakgrunnen for dette var av ressursmessige årsaker. Av samme grunn ble det ikke kontrollert foretak. Det ble heller ingen gjennomgang av kontrollarbeidet på etatsamlinger.

Rutinene i forbindelse med intern kontroll jf. bla. Reglement for økonomistyring i staten § 14 og Bestemmelsene om økonomistyring i staten pkt. 6.3.8 Oppfølging og kontroll (forvaltning av tilskuddskuddsordninger) ble gjennomgått på avdelingen. Fremdeles gjenstår det litt arbeid her, som å gjennomgå en del av avdelingens brev, samt få på plass noen rutiner. Arbeidet med å forberede skogforvaltningen ble i 2012 påbegynt og vil forsette i 2013.

I 2012 ble seks foretakskontroller fra 2011 ferdigbehandlet. Disse kontrollene gjaldt produksjonstilskudd og omsetning over kr 20 000,-. Ett foretak oppfylte vilkåret for tilskudd, mens det i resterende saker ble det gjort tilbakebetalingskrav.

Kontrollarbeidet er interessant, utfordrende og ressurskrevende, og ikke minst mener vi det er nødvendig.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2012 - antall

Klagebehandling

Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
24	2	0	0	0	0

Dispensasjonssøknader

Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
2	0	0	0	0	0	0	0	0

Fylkesmannens kontroll av landbruksvirksomheten i 2012

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll?

Årsverk: 0,2

Antall personer: 3

2. Gjennomførte kontroller av kommunenes landbruksforvaltning(forvaltningskontroller)

3. Gjennomførte foretakskontroller. Foretakene kan anonymiseres ved A, B, C etc.

4. Andre kommentarer/ innspill:

I Finnmark var alle kommuner kontrollert i 2011. I 2012 var førsteprioritet å gjøre ferdig foretakskontrollene fra 2011. Av ressursmessige årsaker ble det ikke kontrollert nye foretak.

Resultatområde 25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør

Generelt vurderer vi at kontakten med kommunene er god på saksbehandlernivå, i noen tilfeller er også kontakten med kommunens øvrige administrasjon god. Det politiske nivået i kommunen kan være meget utfordrende å nå frem til. Engasjementet om landbruk i kommunepolitikken er bekymringsfullt lavt i mange kommuner. Fylkesmannen legger endel ressurser i å tilby opplæring av nye politikere i kommune etter at det har vært valgår, og effekten av disse tiltakene tror vi er bra, men langt fra tilstrekkelig.

Vi inviterer alltid politikere til våre fagsamlinger og konferanser, og ser at slik involvering gir noe økt engasjement.

I februar arrangerte vi i samarbeid med Nortura og Felleskjøpet en større konferanse i Karasjok der gårdbrukere og representanter fra hele fagmiljøet deltok, ialt ca 90 deltakere. ifbm faglagenes årsmøter. Tema var "Fremtid for Finnmarksbonden".

I samarbeid med studieforbundet næring og samfunn arrangerte Fylkesmannen "Landbrukshelga" med gode kurstilbud for gårdbrukere og etablerere med familier. Arrangementet ble en suksess med ca 80 deltakere fra hele fylket, betydelig mer enn beregnet. En suksessfaktor var at det også var tilbud til barna, i regi av 4H. Fylkesmannen bidro med finansiering, planlegging og fagkunnskap.

I juni og desember 2012 arrangerte Fylkesmannen fagsamling for kommunene og faglagene og partnerskapet. Tema for begge samlingene var Regionalt bygdeutviklingsprogram, og utforming av RNP, RMP og RSK.

I tillegg har vi hatt kurs for 3 kommuner med politikere og saksbehandlere som målgruppe. Tema var landbrukets særlover, jordvern og landbruksbasert næringsutvikling.

Regionsamarbeidet i Avjovarreregionen kom ikke helt igang som planlagt i 2012. Regionrådet har avventet svar på søknad om finansiering fra bl.a LMD. Prosjektet har vært arbeidet fram som et forsøk på interkommunalt samarbeid innen landbruksbasert næringsutvikling. Bakgrunn for initiativet fra FM og IN er den dramatiske nedgangen vi har sett i de samiske jordbrukskommunene.

Landbruksavdelingen stiller sin landbruksfaglige kompetanse til rådighet for andre offentlige instanser og

publikum for øvrig. Vi deltar aktivt i fagmiljø og samfunn for øvrig, og bidrar med kompetanse i flere typer nettverk, blant annet innen reiselivsnæringa, ulike matnettverk, i faglige nettverk i landsdelen og i landet, i ulike nasjonale styringsgrupper. Samarbeidet med Nordland og Troms om Arktisk landbruk er spesielt viktig. Vi har også deltatt aktivt og synlig på 3 yrkesorienteringsmesser for ungdom i samarbeid med fylkeskommunen og videregående skole i landbruk og naturbruk.

Landbruksavdelingen besvarer daglig en rekke henvendelser og spørsmål over telefon og e-post fra presse, næringsliv, kommuner og privatpersoner og ulike samarbeidspartnere.

I Finnmark består det landbruksfaglige miljøet av relativt få personer i privat og offentlig veiledningstjeneste. Samtidig blir det stadig færre fagpersoner i den kommunale landbruksforvaltningen. Det er derfor viktig at landbruksavdelingen opprettholder kompetansen og ressurser innen de ulike fagområdene for å sikre at det finnes slik kompetanse tilgjengelig i fylket.

Landbruksavdelinga deltar på Fylkesmannens møter med ordfører og rådmenn, administrativ og politisk ledelse i kommunene. Disse møtene er viktige arenaer for formidling av den nasjonale landbrukspolitikken, og utforming av regional og lokal landbrukspolitikk. I tillegg deltar vi på statsetatsledermøtet, FMs møte med stortingsrepresentanter fra Finnmark, kontaktmøter med fylkeskommunen og embedets kommunebesøk i utvalgte kommuner.

Kontakten med KS regionalt har også i 2012 bestått i samarbeid gjennom ulike fylkesomfattende fora ifm. f. eks. ungt entreprenørskap, ulike planfora etc. KS inviteres på alle fagsamlinger i regi av FMLA, og er en naturlig samarbeidspartner i flere ulike prosesser. KS er i 2012 kommet med i Inn på tunet-satsingen og deltar i arbeidsgruppa som planlegger den nasjonale IPT-konferansen i Alta i 2013.

I 2012 har vi i Finnmark benyttet midler over kap. 1144 post 77 Regionale og lokale tiltak i landbruket til kommunerettet arbeid på følgende måte:

Rovvilt, prosjektet Eallit luonddus/Leve i naturen kr 0,-

Kommunebesøk og fagsamling for kommunene kr 42 544,- Sum kr 42 544,-

---

Tildelt 2012 kr 85 000,-

Ved en misforståelse ble ikke hele beløpet brukt opp.

Gårdskartprosessen og forvaltning av AR5

Det har ikke vært behov for kursing innen Gårdskartprosessen for kommunene i løpet av 2012. Fylkesmannen har hatt møter med de kommunene som har ønsket generell veiledning.

De fleste kommunene i Finnmark er ferdig med gårdskartprosessen i løpet av 2012. Kommunene med lite skogvegetasjon (ytre kyst), har hatt få feil i kartet. Feil i eiendomsgrenser som følge av Gårdskartprosessen er den største feilkilden. Dette er et generelt problem blant alle eiendommer i Finnmark.

Norsk institutt for skog og landskap ble formelt ferdig med det periodiske ajourholdet av AR5 i Norge i 2011. I Finnmark og i hele Norge forøvrig, gjensto Sør- Varanger kommune. Der ble det periodiske ajourholdet sluttført i siste halvdel av 2012.

Resultatområde 26 Jordvern, kulturlandskap og samfunnsplanlegging

26.1 Jordvern og kulturlandskap

I Finnmark er det viktigste tiltaket for å holde kulturlandskapet i hevd å hindre gjengroing i innmark og utmark å opprettholde et aktivt og mangfoldig jordbruk. Et aktivt husdyrhold og hensiktsmessig bruk av beitearealene er den mest effektive måten å holde kulturlandskapet i hevd, med tanke på arealenes produksjonsverdi, rekreasjonsverdi og estetiske verdi, til gagn og glede både for fastboende og tilreisende. Det er viktig å tenke

langsiktig i forvaltningen av arealer til landbruket i Finnmark. Dyrka og dyrkbar jord er en begrenset ressurs, kun 0,21 % av fylkets areal er dyrka, og 1,14 % er dyrkbart. Selv om antallet gårdsbruk går ned, ser vi allikevel at behovet for jordbruksareal på det enkelte gårdsbruk øker.

I arealforvaltningen er det ikke bare viktig å unngå nedbygging og omdisponering av arealer, det er også viktig å legge opp til en arealbruk som tar sikte på å unngå fremtidige konflikter og drifts- og miljømessige ulemper mellom jordbruk, boligbygging, fritidsbebyggelse, industri og andre interesser.

Kommunene har en sentral rolle i jordvernet ved at de er vedtaksmyndighet i enkeltsaker etter landbrukets særlover. Fylkesmannen konstaterer at utbyggingspresset på produktive areal er økende, og spesielt merker vi det i Alta, Tana, Nesseby og Vadsø kommune, som alle er ferdig med, og i slutfasen på sine arealplaner. I andre kommuner ser vi en utstrakt bruk av dispensasjoner, spesielt til fritidsbebyggelse, noe som utgjør et problem for saueneinga. Generelt ser vi at mer landbruksareal ønskes omdisponert til bolig -, bebyggelse, anlegg og serviceformål.

I flere av de kommunene med størst landbruksaktivitet er det konkurranse om de attraktive jordbruksarealene, og ofte må jordbruksareal, skogareal og landbruksnæringen vike for lokal samfunnsutvikling. Vi opplever for lite engasjement fra kommunepolitikere til å ivareta landbruksnæringen og å opprettholde et aktivt og mangfoldig jordbruk.

I jordvernstrategien ”*Jorda i Finnmark - verdt å ta vare på 2010 – 2014*” oppfordrer vi kommunene til å gi jordvern høyere status i kommuneplanleggingen. Strategien er utformet som et veiledningshefte til bruk for kommuner og øvrige aktører innen arealforvaltning. Målsetningen er at strategien skal være et verktøy i arealforvaltningen for å ivareta jord, skog og kulturlandskapsressursene i lokal, regional og nasjonal sammenheng i et langsiktig perspektiv.

Det er behov for en tett oppfølging og veiledning innen jordvern i fylket. Jordvern har vært et viktig tema på fagsamlinger og møter i kommunenes administrative og politiske ledelse.

Gjengroingsproblematikken har blitt tatt opp på møter med kommunene. Nesseby kommune er i gang med pilotprosjektet "Ta i bruk brakklagte areal, på bakgrunn av forespørsel fra landbruksavdeling. Forarbeid til prosjektet med kartlegging og undersøkelser ble gjennomført i 2012.

Alta er den kommunen i Finnmark som har de største utfordringene knyttet til bynært landbruk. Kommunen gjennomførte i 2010 arbeidet med ”Kjerneområde landbruk for Alta kommune”, et pilotprosjekt som tok sikte på å kartlegge de viktigste jordbruksarealene i Alta. Slike tiltak bidrar til å skape bevissthet omkring jordvern, og er med på å synliggjøre det økende behovet for jordbruksareal i kommunene i langsiktig perspektiv.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket

I 2011 ble det avgjort at Makkenes skulle avvikles som Finnmarks "Utvalgte kulturlandskap". I 2012 ble det valgt ut et nytt område, og Sandvikhalvøya ved Indre Billefjord på vestsida av Porsangerfjorden representerer nå Finnmark som utvalgt kulturlandskap. Både kommunen og gårdbrukerne er sterkt engasjert i forvaltningen av området, og en forvaltningsplan er under arbeid.

26.2 Samfunnsplanlegging

Fylkesmannen arbeider aktivt for å ivareta landbruksinteresser i samfunnsplanleggingen og for at de ulike aktørene på regionalt og lokalt nivå skal ha gode kunnskaper om landbruket og landbrukets arealressurser. Fylkesmannen prioriterer tidlig medvirkning i planprosesser og verneplanprosesser, og veileder kommunene i saker som berører forvaltning av landbrukets arealressurser. Fylkesmannen skal som del av dette motivere kommunene til å synliggjøre, vektlegge og ivareta landbrukets kvaliteter og verdier i kommuneplanleggingen.

Prosessen med å få gårdskart over alle landbrukseiendommer i Finnmark har vært i en slutfase i 2012. Finnmark ligger godt an til å bli tidlig ferdig med etablerte gårdskart. Men prosessen med gårdskart vil ikke kunne sies å være ferdig ved etablerte kart, men da vil grunnlagsdata være på plass. Da vil fokus rettes mot ajourhold av data, noe som er meget viktig for å ha oppdaterte kartdata. Det er kommunenes ansvar å holde slike data à jour, og fylkesmannen, i samarbeid med Skog og Landskap vil kurse kommunene i dette. Ajourhold er den viktigste delen av gårdskartprosessen, og vil være en kontinuerlig oppgave for kommunene. I 2012 vurderte vi at det ikke var behov for kurs for kommunene, etter god aktivitet på dette området tidligere.

Fylkesmannen skal bidra til at de fylkesvise Geodataplanene dekker behovet for geografisk informasjon for landbruket, og veilede kommunene om arealdokumentasjon med hensyn til jordressurser og landbrukets kulturlandskap.

Geovekst

Fylkesmannens landbruksavdeling er en aktiv part i GEOVEKST samarbeidet og bidrar til kartlegging av bl.a landbruksareal.

I 2012 fikk vi tildelt 246 000 kr til GEOVEKST. Dette var tiltenkt 16 ulike prosjekter.

På grunn av bemanningsmangel i GEOVEKST sekretariatet, ble ikke alle planlagte prosjekt igangsatt og finansiert i 2012(kun fakturert for 9 prosjekter). I tillegg er det ikke fakturert for FDV(forvaltning, drift og vedlikehold) i 2012. Dermed ble det tilbakebetalt til Skog og landskap 73 500 kr.

Fylkesmannens landbruksavdeling har ikke deltatt aktivt i Norge Digitalt samarbeidet direkte. Dette arbeidsfeltet er overlatt til embetets GIS koordinator.

Resultatområde 27 Reindrifftsforvaltning

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510 Fagdep.
21 Landbruksbasert næringsutvikling	kr 4 448 609,51 kr 0,00
22 Klima- og miljøpolitikk i landbruket	kr 585 098,47 kr 0,00
23 Eiendoms- og bosettingspolitikk	kr 264 676,91 kr 0,00
24 Forvaltning av inntekts- og velferdspol. tiltak	kr 678 513,30 kr 0,00
25 Effektiv forvaltning	kr 39 195,31 kr 0,00
26 Jordvern, kulturlandskap og samfunnsplanlegging	kr 591 232,36 kr 0,00
27 Reindrifftsforvaltning	kr 0,00 kr 0,00
Andre oppgaver under LMD	kr 79 689,38 kr 0,00
Sum:	kr 6 687 015,00 kr 0,00

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på utdanningsområde

Fylkesmannen vurderer at oppdraget innenfor tilsyn og forvaltningsoppgaver er gjennomført på en tilfredsstillende måte sett ut fra ressurser, kompetanse og metodikk.

Tilsyn har vært hovedarbeidsområdet med størst bruk av ressurser i forhold til de andre resultatområdene. Vi har vektlagt å tilføre kompetanse på tilsynsområdet til flest mulig ved kontoret slik at det sikres at oppdraget kan gjennomføres selv om det oppstår uventende situasjoner (vakanse etc.) Ved ekstern skolering og også ved intern skolering sikres det at kompetanse blir ved avdelingen. I 2012 ble det tilsatt ny jurist og ny saksbehandler. Disse har vært med på tilsyn som observatører for å øke deres kompetanse på tilsynsområdet.

I Finnmark er det to statlige videregående skoler. Det er enda uavklart fra Utdanningsdirektoratets sin side om Fylkesmannen skal føre tilsyn med disse. Vi hadde sett nytten av tilsyn med de to skolene for å kunne se resultatet i sammenheng med tilsyn på de fylkeskommunale videregående skoler.

Et gjennomgående trekk ved vårt arbeid er å sikre elevenes rettigheter. Fylkesmannen har i flere sammenhenger i møter med skoleeiere understreket nødvendigheten av regelverket sikres godt nok i de underliggende virksomheter. Flere og flere skoleeiere delegerer myndighet uten at det er sikret god nok kompetanse til de som får delegert myndighet. Dette ser vi gjennom de klagesaker vi mottar at formalia rundt en klagesak mange ganger kan være mangelfull. Vår virksomhetsplan har generelle trekk på dette området å drive veiledning.

31.1 Tilsyn

Fylkesmannen har fulgt aktivitetskravet som Utdanningsdirektoratet påla embetene. Ut fra dette synes målkravet å være oppfylt.

Siden tilsynsoppgavene står sentralt i vårt arbeid, har resultatene for tilsynet blitt videreført til skoleeierne. Dette har skjedd gjennom fagdager. For å nå flest mulig ble det arrangert fagdager med samme tema i øst- og vestfylket. På to av fagdage var tilsyn tema, den ene gangen med erfaringer fra eget fylke. På den andre fagdagen var det representanter fra Utdanningsdirektoratet som hadde hovedinnledning og fikk verdifulle tilbakemeldinger. Det ble ikke bare sett på erfaringer og resultater, men også hvordan tilsynet vil skje framover. At skoler som hadde hatt tilsyn, fikk komme med erfaringer, ble positivt mottatt.

Fylkesmannen har ansvar for å koordinere all statlig tilsyn. Finnmark fylke har 19 kommuner, og i fylkeskommunen er det ni videregående skoler, og det er derfor nødvendig med slik koordinering for å unngå slitasje på enkelte kommuner.

Fylkesmannen er opptatt av at tilsyn skal finne sted ut fra et dialogperspektiv selv om resultatet resulterer i pålegg. Selv om det i forhold til metodikken ikke skal være veiledning, vil sluttmøtene ha et veiledningsperspektiv i seg. Dette er med på å skape legitimitet med det vi gjør. Som et resultat av denne holdningen, kan dette være noe av årsakene til at det ikke er kommet klager på våre endelige rapporter.

Nasjonalt tilsyn: Detaljerte resultat av det nasjonale tilsynet rapporteres i særskilt rapport i henhold til instruksen. Det er verdt å merke seg at det bare en av skolene som ikke fikk pålegg. En annen tendens var at ved den videregående skole vi hadde tilsyn med, fikk flere pålegg på lovbrudd. Som i kommunene ser vi at fylkskommunen som skoleier ikke har fulgt godt nok opp sine skoler for å unngå de samme påleggene vi ga ved en annen skole.

Kommuner og noen skoler ble valgt ut fra bekymringsmeldinger og klagesaker.

Alle tilsynene er ikke avsluttet idet noen fikk frist med til å rette opp påleggene først i 2013,

Oppfølgingstilsyn: To kommuner som hadde nasjonalt tilsyn høsten 2010, fikk oppfølgingstilsyn. Opprinnelig var det tilsyn ved fire skoler høsten 2010, men i en av kommunene var en av skolene lagt ned i mellomtiden. Resultatet synes nedslående idet bare en av skolene hadde rettet opp påleggene på en skikkelig måte fra 2010. Selv om kommunenivået hadde lagt opp system og strategier for arbeid etter kap. 9a, synes det som at disse ikke er blitt godt nok nedfelt i skolene, Vi stiller spørsmål om det er nok at rådmannen bekrefter at påleggene er utført. Det er positivt med oppfølgingstilsynet at fokus er satt på skoleeiers ansvar.

Proritert område: Fylkesmannen hadde nasjonale prøver som prioritert område. De fire kommunene som hadde tilsyn, hadde alle avvik når det gjelder registrering i PAS, fritak (ikke fattet enkeltvedtak/feil i enkeltvedtakene) og feil i registreringen. Som en følge av resultatet på tilsynet i 2012, vil vi følge dette ytterligere opp i 2013 med utplukking av tilsynsobjekt ut fra en risikovurdering.

Egeninitierte tilsyn: Etter en risikovurdering ble det utført tilsyn etter § 2-8 om minoritetspråklige elever, § 6-2 om samiske elevers rettigheter og etter kap.5 om spesialundervisning. Det ble gitt pålegg i alle tilsynene. I hovedsak skyldes påleggene at systemkravet etter § 13-10 ikke var på plass.

31.2 Klagesaksbehandling

Det har vært en nedgang på 50 klager sammenlignet med 2011. Fylkesmannen har vurdert denne nedgangen, og ved ny gjennomgang av årsrapporten for 2011 synes tallene i 2011 å være feilført idet noen klager er blitt dobbeltført. Den største nedgangen knytter seg til klager som gjelder videregående opplæring, standpunkt karakter og skoleplassering. Antallet klager på disse områdene er redusert med henholdsvis 16, 12 og 11 saker siden 2011.

I 2012 økte vi veiledningen omkring klagesaker på ulike fagsamlinger. I eget møte med fylkeskommunen fikk vi avklart en del forhold omkring klagesakene spesielt på inntak og spesialundervisning, og det har vært veiledet i

bruk av karakterer på fagdager.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2012 var 34 dager. Måloppnåelsen vurderes som nådd.

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Standpunkt (fag og orden og oppførsel)	23	20	3	0	0	Høyt antall medhold skyldes for dårlig begrunnelse for standpunkt karakteren fra faglærer/skolen, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-3, 3-18 og 5-12.
Skoleplassering, § 8-1	8	0	8	0	0	
Bortvisning, § 2-10	2	2	0	0	0	
Skyss, § 7-1	3	0	2	0	1	
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	2	1	0	0	1	
Spesialundervisning, § 5-1	8	1	0	6	1	
Særskilt språkopplæring, § 2-8	1	0	1	0	0	
Sum	47	24	14	6		

Klage i videregående opplæring (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Særskilt inntak, § 3-1 sjetted ledd	1	0	0	1	0	
Sum	1	0	0	1		

31.3 Grunnskolens informasjonssystem (GSI)

Data fra skoleeierne ble levert til Fylkesmannen innen fristen, og Fylkesmannen leverte data videre til Utdanningsdirektoratet innenfor rammen som var satt for levering.

Fylkesmannen rapporterte tilbake til Utdanningsdirektoratet i desember om tekniske og innholdsmessige utfordringer i forbindelse med GSI innsamlingen. Fylkesmannen opplevde at innsamlingen i 2012 gikk forholdsvis greit, og at kompetansen blant skoleeierne og skolelederne er blitt vesentlig bedre.

Fylkesmannen har i år hatt ressurser nok til å kvalitetssikre årets innsamling. Kompetansen på området har økt, og det er blitt utviklet gode strategier for oppfølging av og kvalitetssikring av dataene. Fylkesmannen i Finnmark har også i 2012 deltatt i den nasjonale faggruppen for GSI. Utover innsamling og kvalitetssikring har vi benyttet dataene i tilsynsarbeidet.

31.4 Informasjon og veiledning

Fylkets geografi gjør at det er krevende å få samlet representanter for skoleeierne. I tillegg er det kostnadskrevende å reise i Finnmark. Fylkesmannen la derfor om sin strategi for fagsamlinger der fylket ble delt inn i to regioner, dette også for å oppnå bedre måloppnåelse på resultatområdet. Temaene var det samme i begge regionene. I 2012 ble det derfor avholdt tre fagsamlinger i vestfylket og tre fagsamlinger i østfylket med samme innhold. På alle fagsamlingene var det godt oppmøte der vi møtte de aktuelle målgruppene.

Oppdragene under dette resultatområdet berører også andre resultatområder. Rapportering på disse blir gjort på de aktuelle resultatområdene, eks. Skoleporten på resultatområde 32.3 selv om temaet også er nevnt under dette resultatområde.

Bedre læringsmiljø: Tilstandsrapporten kan være med på å danne grunnlaget for et bedre læringsmiljø. Vi har

arrangert fagsamling med hjelp fra Utdanningsdirektoratet om hvordan skoleeier kan bruke tilstandsrapporten i sitt arbeid med bedring av læringsmiljøet. I tillegg tas læringsmiljøet opp på Fylkesmannens kommunebesøk. Fylkesmannen har ansvar for prosjektet skole - heim som en del av læringsmiljøet, se resultatområde 32.4.

For å få bedre grunnlag for veiledning og informasjon om læringsmiljøet har vi bedt skoleeierne å sende inn tilstandsrapportene etter at de er behandlet i kommunestyrene.

Manifest mot mobbing: Jf resultatområde 34.3.

Valgfag: Temaet ble tatt opp på en fagsamling. Fokus ble satt på hvordan løse organiseringen av valgfagene i skolene i Finnmark. Dette ble gjort med bakgrunn i skolestrukturen i enkelte kommuner, små skoler med få elever og få lærere. Det kom fram at organisering av valgfagene på skoler i de kommuner som følger samisk læreplan, har store utfordringer med hensyn til fag- og timefordelingen. Dette er videreformidlet til Utdanningsdirektoratet.

Inn på tunet: Hovedansvarlig for prosjektet ligger i landbruksavdelingen. Vår avdeling deltar i tverretattlig samarbeid hos Fylkesmannen og kommer med innspill til tiltak sett ut fra grunnopplæringen sin side.

Minoritetsspråklige elever: På fagsamling for skoleeiere og skoleledere i 2012 informerte Fylkesmannen om saker som er relevant for opplæring av minoritetsspråklige elever. Vi informerte spesielt om regelverket og knyttet dette opp i mot våre erfaringer fra tilsyn på området. Det var stor deltakelse på de to samlingene vi avholdt. Fylkesmannen har også i løpet av året veiledet skoleeiere på regelverket rundt minoritetsspråklige elever. Fylkesmannen vurderer at vi har hatt stor måloppnåelse på dette området.

31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartleggingsprøver

Sentralt gitt eksamen i grunnskolen og i grunnskoleopplæring for voksne: Fylkesmannen i Finnmark hadde sensureringsansvar for eksamen i matematikk i grunnskolen for fylkene Nordland, Troms og Finnmark. I tillegg hadde Fylkesmannen ansvar for sensurering av samisk som 1. og 2. språk (nordsamisk) og norsk for elever med samisk som 1. språk. Eksamen og sensur ble gjennomført med høy grad av måloppnåelse. Ingen avvik er registrert.

Nasjonale prøver: Nasjonale prøver ble gjennomført uten nevneverdige problemer. Fylkesmannen fulgte opp skolenes påmeldinger og registreringer.

Fylkesmannen i Finnmark

Særskild Rapportering	JA	NEI	Øvrige kommentarer
1. Benytter embetet informasjonen som fremkommer ved avvikling av prøver og eksamener i tilsynsarbeidet?	X		Når det er relevant for tilsyn, benyttes informasjonen. Ellers benyttes tallene i ulike møtesammenhenger med aktuelle samarbeidspartnere.

	Spesifiser dersom avvik fra landsgjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
	Prøve Deltatt Finnmark Fritak Finnmark Deltatt nasjonalt Fritak nasjonalt NPENG05			

<p>2. Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver</p>	<p>94,7% 4,9% 95,9% 3,8% NPENG08 97,0% 2,9% 97,3% 1,9% NPLES05 92,3% 7,1% 94,6% 4,9% NPLES08 95,1% 3,7% 96,5% 2,7% NPLES09 93,8% 4,1% 95,7% 2,9% NPREG95 94,8% 4,1% 96,2% 3,4% NPREG08 97,5% 2,3% 97,4% 1,9% NPREG09 96,3% 3,3% 96,9% 2,1%</p>	<p>Hammerfest og Vadsø skiller seg ut med at de gir stort fritak NPLES05, NPENG05, NPREG05 NPREG08. I tillegg skiller Hammerfest seg ut i NPLES08, NPLES09, og NPREG09.</p>	<p>Årsakene til avvik er stor andel som har særskilt språkopplæring etter § 2-8 og spesialundervisning etter kap 5.</p>	<p>Veilede mht fritaksbestemmelsene. Skriftlig tilsyn</p>
---	--	---	---	---

31.7 Tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen har rapportert innen fristene for tertialrapporteringer som nevnt i fullmaktsbrevet.

Stikkprøver er foretatt på de ulike tilskuddsordningene i henhold til retningslinjene. Resultatet av stikkprøvene framkommer i 3. tertialrapportering del 2.

Det foregår ei evaluering av tilskuddene til samisk og finsk i regi av Utdanningsdirektoratet. Fylkesmannen har blitt konsultert av Utdanningsdirektoratet i forbindelse med arbeidet med bakgrunn i at Fylkesmannen i Finnmark har det største omfang av slike tilskudd og med stor kompetanse på området.

Embetet vil imidlertid peke på et par forhold omkring tilskuddsforvaltningen:

Fylkesmannen i Finnmark har ansvar for tilsagn og utbetaling av timer til samisk opplæring for kommuner/private skoler i Sør-Norge (ca 60). Det ble foretatt 22 stikkprøver i forbindelse med refusjonsutbetalingen. Det viste seg at det var mange avvik mellom omsøkte timer og timer registrert i GSI. Det kom fram at det for 18 av de som ble kontrollert, hadde feilføring i GSI eller hadde ikke registrert timer eller elever i GSI.

Fylkesmannen i Finnmark har ikke tilgang til GSI for samiske tall i andre fylker pga "noens personlige forhold". Dette gjør arbeidet vanskelig for Fylkesmannen i Finnmark idet man må søke opplysninger i de enkelte fylker eller få opplysninger fra Utdanningsdirektoratet. Problemstillingen er blitt gjort kjent tidligere for Utdanningsdirektoratet.

Vi har tidligere gjort oppmerksom på at retningslinjene for tilskudd til finsk som 2. språk er fra 2005, og må revideres for å oppfylle endringer som har skjedd siden 2005.

Vårt embete er det embete som har mest rapportering i tertialrapportene. I kommentarene til tertialrapporten stilte vi spørsmål om nødvendigheten av omfanget av rapporteringen på samisk og finsk. Denne er svært detaljert og krever mye ressurser. Utdanningsdirektoratet bør se på en mer effektiv måte å rapportere på.

Fylkesmannen vurderer at måloppnåelse er nådd ut fra ressursbruk og kompetanse.

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i grunnopplæringen

Fylkesmannen har en viktig informasjons- og veiledningsrolle. Dette ligger i embetsoppdraget til Fylkesmannen og fra Kunnskapsdepartementet. For å ivareta denne oppgaven legges det ned mye arbeid i virksomhetsplanen som gjenspeiler de strategier som skal til for å utføre oppdragene. Det er derfor nødvendig å ha god kontakt med skoleeierne for å skape legitimitet for det arbeidet vi gjør på dette området. Kontaktflaten vi har med skoleeierne skjer bl.a gjennom fagdager, veiledning ved henvendelser og Fylkesmannens kommunebesøk.

Finnmark fylke er et stort fylke og reiseavstandene er store. For å nå flest mulig med formidling av våre oppgaver arrangeres det fagdager i øst- og vestfylket med samme tema, se også innledningen til resultatområde 31.4. Det

framkommer på de ulike resultatområdene hva som er tatt opp på disse fagdagene.

32.2 Kompetanseutvikling

Videreutdanning for lærere: Ni kommuner, fylkeskommunen og de to statlige videregående skolene deltok i videreutdanningsstrategien studieåret 2011/2012.

I vårsemesteret 2012 fullførte 26 lærere studier á 30 stp og en lærer studie á 15 stp. Rapport ble sendt Utdanningsdirektoratet innen fristen som var satt. Det ble utbetalt kr 1.325.000 i vikarmidler til skoleeierne.

I høstsemesteret deltok 12 kommuner, fylkeskommunen og de to statlige videregående skoler i Finnmark i videreutdanningsstrategien. 33 lærere startet opp med videreutdanning høstsemesteret 2012. Det ble utbetalt kr 2.104.167 til skoleeierne

Etterutdanning: Tildelte midler på prioriterte områder ble fordelt på regioner/kommuner etter søknad.

Samarbeidsforum: Fylkesmannen v/oppvekst og utdanning har etablert et forum med representanter fra kommunene i Finnmark, Finnmark fylkeskommune, Høgskolen i Finnmark, Samisk høyskole og Utdanningsforbundet. Forumet gjennomførte to møter i 2012. Forumet drøfter ulike spørsmål når det gjelder utdanning på alle nivå i Finnmark.

Ut fra de rammebetingelser som foreligger med hensyn til ressurser, kompetanse, strategier og forhold i fylket, mener Fylkesmannen at vi har måloppnåelse på resultatområdet.

32.3 Skoleporten

Sett i lys av embetets ressurser og kompetanse mener vi at vi har god måloppnåelse innenfor dette resultatområdet.

I forbindelse med Fylkesmannens kommunebesøk utarbeides det statistikk for hver kommune på området oppvekst og utdanning. Hvert år utarbeides det en overordnet statistikk for fylket for fagområdet utdanning. Denne blir brukt i ulike sammenhenger der skoleeiere og aktuelle samarbeidspartnere møtes. Når GSI blir offentliggjort for hele landet, lages det en lignende presentasjon for fylket.

Opplysningene som framkommer i Skoleporten brukes aktivt i tilsynsarbeidet. I 2012 var Skoleporten med de ulike verktøy tema på regionale samlinger for skoleeierne i fylket. Utdanningsdirektoratet stilte opp på begge samlingene og ga en god innføring i verktøyene som fins i Skoleporten. Det var god oppslutning på samlingene og på bakgrunn av presentasjoner fra skoleeierne, ser vi at kompetansen på området også der har økt.

32.4 Erfaring- og kunnskapsinnhenting

Arbeidslivsfaget: I og med at det ble åpnet for at alle ungdomsskoler kunne tilby arbeidslivsfag fra høsten 2012, hadde Fylkesmannen våren 2012 fokus på å informere og dele erfaringer om arbeidslivsfaget. På en stor skolekonferanse for skoleeiere og ledere, ble arbeidslivsfag presentert av en av de deltakende skolene. Fylkesmannen har også informert om faget på en av sine fagsamlinger for samme målgruppe som nevnt ovenfor. To nye kommuner, i tillegg til de fire som er med i prosjektet, tilbyr faget fra høsten 2012 til sine 8. klassinger (iflg GSI).

Fylkesmannen arrangerte en nettvekkssamling for de deltakende skolene høsten 2012 i samarbeid med Fylkesmennene i Troms og Nordland. Hovedtema på samlingen var vurdering og eksamen.

Lokale prosjekter om skole-hjem samarbeid: Fylkesmannen tildelte midler og gjennomførte møter i løpet av vår og høsthalvåret med skoler og kommuner som deltar i prosjektet. I samarbeid med NAFO arrangerte vi konferanse om skole/hjem i Alta. Sammen med prosjektskolene deltok vi på konferansen "Bedre Læringsmiljø" i Trondheim. En av de viktigste oppgavene i prosjektet er å ha god dialog med de deltakende prosjektskolene og Utdanningsdirektoratet, og vi anser at vi har hatt god måloppnåelse på dette området.

Forsøk med fremmedspråk: Prosjektet er gjennomført i tråd med de retningslinjer som er gitt fra Utdanningsdirektoratet. Det startet opp med ca 40 elever høsten 2010, til 8 elever med fransk og 6 elever med tysk ved prosjektavslutning i 2012. Disse 14 elevene har gjennomført hele prosjektperioden. Komsa skole i Alta har gjennomført informasjonsflyt og hatt erfaringsspredning med Sandfallet ungdomsskole og Alta

ungdomsskole som mottar elever fra skolen. Skolen har tilpasset timeplanen for elevene slik at 1 time av totalt 2 timer med fremmedspråk etter hvert ble lagt inn i ordinær timeplan. Fylkesmannen har tildelt midler og deltatt på avsluttende konferanse for forsøksordningen i Oslo. Vi anser at vi har hatt god måloppnåelse på dette området.

Nominere kandidater til Dronning Sonjas skolepris: Det ble informert om Dronning Sonjas skolepris gjennom bruk av Fylkesmannens nettsted, i form av informasjon på hjemmesida, e-poster og brev til kommunene/fylkeskommunen. Det kom ingen søkere fra Finnmark. Det vil være nødvendig å vurdere strategien omkring info og veiledning foran neste år for å få fram aktuelle kandidater.

32.5 Tiltak innenfor tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning

Hovedfokus på dette området har vært informasjon og veiledning. Vi har arrangert en stor fylkeskonferanse hvor tema var tidlig innsats og tidlig oppfølging. Om lag alle kommuner var representert med skoleeiere, skoleledere og pp-ansatte.

Tema som ble omtalt, var opplæringsloven kapittel 5, skolens arbeid før og etter tilmelding til PPT, sakkynndighetsarbeid og PPT sin rolle, IOP og rapportering. Statped Nord informerte om arbeid og innhold jfr. tilpasset opplæring, og en kommunetil la fram Kvello-modellen. Kommunen mener at å arbeide etter denne tverrfaglige modellen bidrar til tidlig innsats i barnehage og skole. Tilbakemeldingene fra deltakerne var at dette var en nyttig konferanse som også bidro til å forbedre arbeidet i kommunene.

Fylkesmannen har også vært aktiv med veiledning innenfor spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp. Vi har veiledet foreldre/foresatte, skoler og barnehager ved forespørsel. Når det gjelder spesialpedagogisk hjelp, har vi sett at noen kommuner har finansiert tilbudet gjennom barnehagesektorens rammefinansiering (avsatt fond eller tidligere tilskudd til barn med nedsatt funksjonsevne) og ikke gjennom skolens rammer. Vi har også sett at flere kommuner har problemer med å finansiere tiltak til barn med nedsatt funksjonsevne gjennom kommunens rammeoverføring. Ellers har veiledningen dreid seg om barns og elevers rettigheter.

Fylkesmannen ser dette området i sammenheng med andre områder som tilsyn og klagebehandling. Vi anser dette for et risikoområde, og velger fortsatt å ha tilsyn på dette i 2013.

Avdelingen har bra med ressurser og kompetanse på området. Det er ikke avsatt egen stillingsressurs på området, men består av samarbeid mellom flere rådgivere og jurist. Når det gjelder det å informere om tilpasset opplæring, spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp, mener vi at å arrangere konferanse om temaet bidrar til at kommunene får den informasjonen de skal ha. I det videre arbeidet med temaet skal vi ha en oppfølgingskonferanse og mer informasjon på fagsamlingene til skole og barnehage.

Kartlegging: Med bakgrunn i Meld. St. 18 Læring og felleskap er det pekt på at det er viktig at kommunen arbeider annerledes for å fange opp elever med behov for særskilt støtte i opplæringen tidligere og for å følge opp elevene på en bedre måte innenfor den ordinære opplæringen og innenfor spesialundervisningen. Fylkesmannen ønsket å skape oppmerksomhet rundt de nevnte temaene, og ville skaffe seg en oversikt over hvilke strategier og tiltak den enkelte kommune eller fylkeskommune har for å innfri forventningene som stilles.

I denne forbindelse ble det gjort en undersøkelse i november 2012 blant alle kommunene i Finnmark. Vi fikk tilbakemelding fra 12 av 19 kommuner.

En sjettedel av kommunene har ikke strategi for å sikre kortest mulig saksbehandlingstid ved søknad om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning. De resterende kommunene benytter i hovedsak kommunale rutinebeskrivelser for å sikre kortere saksbehandlingstid.

Når det gjelder strategi for å snu spesialundervisning, svarer en sjettedel av kommunene at de har etablert et forbyggende team som er ute i barnehage og skole for å kartlegge og observere. Veiledning blir gitt på et tidlig tidspunkt når det gjelder tilpasset opplæring og det blir lettere å fange opp og følge opp elever med behov for særskilt støtte i undervisningen.

Tre firedeler av kommunene svarer at de ikke har strategi for å styrke PPT sitt systemrettede arbeid. Fylkesmannen har et inntrykk av at det finnes mange gode planer, men at det er et stort behov for å systematisere disse.

Fylkesmannen anser oppdraget for fullført ut fra kompetanse og ressurser og måloppnåelse.

32.6 Utviklingsarbeid- urfolk og nasjonale minoriteter

Finsk som andrespråk: Fylkesmannen har fulgt opp handlingsplanen for finsk som andrespråk for 2011-2013 og gjennomført de oppgaver som har vært skissert der. Herunder ligger informasjon og veiledning, forvaltningsoppgaver som tildeling av årstimer og studiehjemler. Læremiddelutvikling og kompetanseutvikling er utført i samsvar med oppdraget. Fylkesmannen har samarbeidet med Fylkesmannen i Troms om utviklingsoppgavene og har arrangert det årlige seminaret for lærere som gir opplæring i finsk som andrespråk, et vellykket seminar med stor deltakelse. Seminaret var i 2012, som året før, todelt med faglig påfyll på dag en og erfaringsutveksling på dag to.

Når det gjelder utvikling av læremidler, så prioriterte vi i 2012 å tildele midler til utvikling av en ordbok beregnet for elever på 5.-7. trinn i grunnskolen. Denne beregnes å være ferdig i 2013. Læremidlene som var påbegynt i 2011, ble ikke avsluttet i 2012, men forventes å bli klare i løpet av 2013.

Fylkesmannen i Finnmark har også i 2012 avholdt to nettverksmøter med "finsk nettverket". Nettverket har i 2012 i hovedsak hatt som oppgave å ferdigstille kartleggingsprøvene i faget.

På en fagdag for skoleeiere og skoleledere hadde Fylkesmannen eget tema om finsk som andrespråk. Temaer som bl.a ble tatt opp var lovkrav, utfordringer knyttet til organisering av faget og fagets status.

Fylkesmannen ønsker å kommentere at ny fag- og timefordeling i finsk som andrespråk, som kom skoleåret 2012/13, har vært utfordrende å forstå for Fylkesmannen. Fylkesmannen skal veilede skoler og skoleeiere også på dette området, men finner det vanskelig.

Fylkesmannen vurderer at vi også i 2012 har hatt stor måloppnåelse på området, men mangler kompetanse på å veilede om fag- og timefordelingen i faget.

Nordområde: Fylkesmannen i Finnmark justerte i 2012 Strategiplan for nordområde for 2011-2015 sammen med Fylkesmennene i Nordland og Troms. Planen ble sendt Utdanningsdirektoratet til orientering.

På grunn av sen tildeling fra Utdanningsdirektoratet (til nordområdesamarbeid), ble prosjekttildelingen først gjennomført sent på høsten 2012. Totalt 31 prosjekter fikk tildelt midler. Fylkesmannen har i hovedsak tildelt midler til større prosjekter.

Fylkesmannen har koordinert kontakt mellom prosjektene og de nasjonale sentrene. Fylkesmannen har også koordinert skolering av lærere i språkmetoden CLIL. Denne ble avsluttet våren 2012.

På grunn av vakanse som følge av personalskifte ble noen aktiviteter prioritert bort og noen ble utsatt til 2013. Erfaringskonferansen som skulle avholdes i oktober 2012, ble derfor ikke gjennomført. Denne ble utsatt til våren 2013.

Fylkesmannen har opplevd samarbeidet om Nordområdet som noe uklart og vanskelig. Mange parter og uklare roller har også forsinket arbeidet.

Møteaktivitet: I møte med Finnmark fylkeskommune har Fylkesmannen tatt opp de videregående skolenes satsing på russisk fremmedspråk. Møte i styringsgruppa ble gjennomført etter planen. Møte mellom samarbeidspartene som er nevnt i strategien ble gjennomført i februar og i juni 2012. Det ble gjennomført møte med Murmansk Oblast i uke 13 der samarbeidsavtalen ble fulgt opp. Et møte med Regionalforvaltningsverket i Rovaniemi ble gjennomført i august 2012 i Vadsø. Det ble avtalt en gjensitt i Rovaniemi i januar 2013.

Ansvarlige for nordområde hos Fylkesmannen i Finnmark har også besøkt noen av prosjektene.

Sett ut fra embetets ressurser, kompetanse og strategier vurderer Fylkesmannen måloppnåelsen på området som god.

Samisk opplæring/fjernundervisning: Fylkesmannen i Finnmark tildeler timer til opplæring i nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk til kommuner og private skoler i Finnmark og kommuner utenom Nord-Norge. Fylkesmannen ser fortsatt et stort behov for å informere/veilede skoleeiere om samiske elevers rettigheter til opplæring i/på samisk.

Det er elever med samisk opplæring i nesten alle landets fylker. Til sammen ca. 80 elever får nordsamisk fjernundervisning. Fylkesmannen veileder skoleeiere som gir slik opplæring, og koordinerer samisk fjernundervisning i samsvar med plan for samisk fjernundervisning.

Det er avholdt to nettverkssamlinger for fjernundervisningslærere, henholdsvis i Alta og Kirkenes. Fylkesmannen

samarbeidet i utforming av program og innhold med Ovttas fra Sametinget, Senter for samisk i opplæringen ved Samisk Høgskole og fagfolk fra Utdanningsdirektoratet.

I 2012 har Fylkesmannen deltatt i en arbeidsgruppe initiert av Utdanningsdirektoratet. Oppdraget har vært å bidra med viktige innspill til arbeidet med en ny nasjonal plan for fjernundervisning. Fylkesmannen i Finnmark er ansvarlig for tildeling av betydelige ressurser som benyttes til fjernundervisning. Fylkesmannen har et erfaringsgrunnlag som bunner utifra arbeidet med ressurstildeling og generelt veiledning- og informasjonsarbeid. Dette har vært svært nyttig i arbeidsgruppas arbeid.

Fylkesmannen ønsker å kommentere den nye fag- og timefordelingsplanen som kom skoleåret 2012/13 og som skal gjelde bl. annet for elever med samisk i opplæringen. Det har vært utfordrende for Fylkesmannen å veilede skoler og skoleeiere som mangler kompetanse i forhold til fag og timefordelingsplanen. Spørsmålet er om en slik tabell er forklarende nok, og om man heller ikke kan skrive mer på verbaldelen. En slik utfyllende verbaldel vil kunne gjøre fag og timefordelingsplanen mer lettlest og forståelig for de aller fleste.

Resultatområde 33 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på barnehageområdet

Fylkesmannen anser at resultatområde er gjennomført i tråd med oppdraget. Antall tilsyn har økt siden 2011.

Tilsyn har vært ett av hovedarbeidsområdene. Vi har vektlagt å tilføre kompetanse på tilsynsområdet til flest mulig ved kontoret som arbeider med barnehager slik at det sikres at oppdraget kan gjennomføres selv om det oppstår uventende situasjoner (vakanse etc.) Ved ekstern skolering og også ved intern skolering sikres det at kompetanse blir ved avdelingen. I 2012 ble det tilsatt ny jurist som bl.a fikk tilsyn på barnehageområdet som arbeidsfelt.

Det har vært svært arbeidskrevende å veilede og føre tilsyn med økonomisk likeverdig behandling. For å øke kompetansen på området har avdelingen samarbeidet tett med rådgiver på kommunenøkonomi i Fylkesmannens stab.

Metodikken for tilsynene har vært tilpasset den metodikken som brukes ved tilsyn i grunnopplæringen. Dette er gjort for å ha et likt utgangspunkt når avdelingen er på tilsyn.

33.1 Tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen anser resultatkravet som oppfylt. Alle søknader er behandlet uten ugrunnet opphold, og det er gjennomført tilskuddskontroller.

Investeringsstilskudd: To søknader fikk tildelt tilskudd, en av disse var Nordkapp kommune.

Saksbehandlingstiden fra søknad var datert til vedtaket ble fattet, var 2,5 måned inkl. ventetid på fullmaktsbrevet. Det var en del feil i søknaden fra kommunen, blant annet momsberegning og hvilke kostnader kommunen kan legge inn i søknaden (inventar).

Den andre kommunen var Vadsø kommune. Saksbehandlingstid fra søknad var datert til vedtak ble fattet, var 6 måneder. Årsaken til lang saksbehandlingstid var feil i kommunens søknad vedrørende inventar og kommunens momsberegning.

Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige førskolebarn: Utbetaling fant sted umiddelbart etter tildelingsbrev var mottatt. Det vra 16 kommuner som mottok tilskudd både for våren og høsten.

Tilskuddskontroller:

Tilskudd til tiltak for minoritetsspråklige førskolebarn:

Alle kommuner i fylket som har mottatt tilskudd til minoritetsspråklige førskolebarn, til sammen 16 kommuner, er kontrollerte.

Lebesby kommune har ikke svart på kontrollen. De begrunnet dette med skifte av barnehagefaglig ansvarlig i kommunen.

Av kommunene som har svart (15 stk) forvalter fem kommuner tilskuddsordningen etter retningslinjene, mens 10 kommuner ikke forvalter tilskuddet etter retningslinjene. Gjennomgående avvik var at mange kommuner tildeler

barnehager med minoritetsspråklige barn midler direkte – uten søknad og at kommunene ikke har utformet helhetlige tiltak på tvers av tjenestetilbudene. Alle kommuner ble tilskrevet hvor de med avvik ble bedt om å rette opp forholdene.

Investeringsstilskudd: En tilskuddskontroll. Ingen avvik.

Faste plasser i midlertidige lokaler: En tilskuddskontroll. Ingen avvik.

Vi har ikke mottatt noen klager på vedtak om tilskudd.

33.2 Klagesaksbehandling

Fylkesmannen i Finnmark har fattet vedtak i to klagesaker i 2012. Begge sakene gjaldt forskrift om økonomisk likeverdig behandling av ikke-kommunale barnehager. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 33 dager. Måloppnåelsen vurderes som nådd.

Type Klage	Medhold/delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Sum
Barnehageloven § 10	0	0	0	0	0
Barnehageloven § 16	0	0	0	0	0
Forskrift om familiebarnehager § 7	0	0	0	0	0
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0	0	0	0	0
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd	0	2	0	0	2
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak frå utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0	0	0	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0	0	0	0	0

Merknad

33.3 Informasjon og veiledning

Tiltak for å informere og veilede kommunale og ikke-kommunale barnehageeiere: Fylkesmannen rapporterte i 2011 om lav måloppnåelse i forhold til det å veilede og informere barnehageeiere om blant annet barnehageloven. I 2012 har Fylkesmannen arrangert fagsamlinger som har vært åpne for barnehageeiere og kommunal barnehagemyndighet. Det har til sammen vært gjennomført 3 samlinger, 1 i Øst-Finnmark og 2 i Vest-Finnmark hvorav den ene samlingen i Vest-Finnmark var for hele fylket. Tiltaket har fungert godt, og vi anser å ha høy måloppnåelse på å informere barnehageeiere og barnehagemyndighet.

Hovedtema for samlingene har vært:

- Rett til plass i barnehage
- Formålsbestemmelsen og danning i barnehage (Innleid foreleser fra Dr. Mauds Minne).
- Forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd
- Samisk barnehagetilbud (i samarbeid med Sametinget)
- Tilsyn

Barnehageeierne har vært godt representert på fagsamlingene, og de har gitt tilbakemeldinger på at de syntes det var nyttig og viktig. Ikke alle fra kommunal barnehagemyndighet har deltatt, det er noen kommuner som gjentatte ganger melder avbud eller prioriterer å gjøre noe annet. Dette gjelder spesielt kommuner som ikke har barnehagefaglig ansvarlig/rådgiver i kommuneadministrasjonen.

Mye av veiledningen med barnehagemyndigheten har skjedd via samtaler. En del kommuner tar hyppig kontakt, noen kommuner sjelden og noen aldri. Tema som går igjen er likeverdig behandling, pedagognorm og etablering av barnehage.

Fylkesmannen i Finnmark gjennomførte i 2012 en kartlegging av barnehagesektoren i fylket. Dette bl.a. for å få bedre oversikt over lokale behov, spesielt jfr. veiledning og informasjon. Alle kommunene svarte på kartleggingen, ikke-kommunale barnehager var inkludert i svarene. Vår oppsummering av undersøkelsen er at:

- De fleste kommunene fører tilsyn på noen områder og på ulike måter. Mange kommuner mangler imidlertid en tilsynsplan som ivaretar kontinuitet, jevnlighet og forutsigbarhet.

- Kommunene mottar få klager etter barnehageloven.
- Så å si alle kommuner er fornøyde med samordnet opptak.
- Når det gjelder bemanning, er det er om lag 6,7 % menn i barnehagene, få ansatte med minoritetsspråklig bakgrunn, kommuner med opptil 87 % med dispensasjon fra utdanningskravet og litt under halvparten av kommunene har ansatte med kompetanse i samisk språk og kultur. Mange kommuner har store utfordringer med å rekruttere personale til førskolelærerstillinger og personale med samisk kompetanse.
- Problemer med å rekruttere førskolelærere og dårlig økonomi blir av mange sett på som den største utfordringen til å opprettholde og videreutvikle kvalitet i barnehagen.
- De fleste kommunene/barnehagene arbeider med implementering av formålsbestemmelsen gjennom kompetanseheving, kurs, veiledning og personalmøter.
- Alle kommuner, bortsett fra en, mener at midler til sentral kompetansestrategi har hatt positiv innvirkning på kompetanseutvikling i barnehagene. Sett i sammenheng med dårlig økonomi mener mange at midlene er avgjørende for at det skal skje kompetanseutvikling.
- Det er svært få kommuner som har god oversikt over samiske barn i barnehage, og nesten ingen gir informasjon om dette til foreldre når barna begynner i barnehage.

Tiltak for å bidra til likeverdig behandling: I månedsskiftet februar/mars foretok vi en undersøkelse med alle kommuner som har ikke-kommunale barnehager. Vi fikk en oversikt over:

- hvilke kommuner som hadde fastsatt tilskuddssatsen innen 1. februar
- tilskuddssats for barn under og over tre år
- sats for kapitaltilskudd

Alle kommuner ble tilskrevet, og de som ikke hadde fastsatt tilskuddssatsen ble bedt om å rette forholdet.

I tillegg har vi per e-post spurt kommunene om hva de synes er vanskelig, hva de ønsker veiledning i og om det er avsatt nok ressurser i kommunen til å håndtere likeverdig behandling. Dette ga oss en bedre oversikt over hvilke kommuner vi skulle tilby veiledning. Veiledningen har i hovedsak bestått av tidspunkt for telling, refusjoner, tilbakebetaling og utregning av selvkost i kommunale barnehager. Veiledningen har foregått ved stedlige møter, telefon og e-poster.

Fylkesmannen har arrangert to fagsamlinger hvor likeverdig behandling var tema. Første samling var på våren hvor både barnehageeiere og barnehagemyndighet var invitert.

Alle kommuner med private barnehager ble invitert til en nyfagsamling om temaet. De fleste kommuner stilte med økonomirådgivere og noen med barnehagefaglig ansvarlig. Hovedtema for dette seminaret besto av kommunens årshjul og ansvar, regneeksempler og tema basert på kommunenes ønsker om veiledning som eksempel vedtak, klagesaksbehandling og dokumentasjon.

Ledelsen ved embetet har i sine møter med kommunen også hatt likeverdig behandling som tema der det har vært nødvendig.

I det videre arbeidet med veiledning er det fire kommuner som Fylkesmannen skal ha fokus på.

Embetet har gjennomført stedlig tilsyn i en kommune når det gjelder håndtering av forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlig tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Tilsynet var hendelsesbasert, og risikovurderingen ble gjort på bakgrunn av medieoppslag, klage, kommunikasjon med kommunen og henvendelser fra ikke-kommunale barnehager og PBL. Kopi av tilsynsrapporten er sendt Utdanningsdirektoratet. Tilsynet krevde forholdsvis store ressurser internt til veiledning med kommunen.

Når det gjelder dimensjonering av og rett til plass i barnehage, ble alle kommuner spurt om de innfridde kravet til plass. Alle kommuner i Finnmark innfrir retten til plass i barnehage. I 2011 innfridde ikke Gamvik kommune rett til plass i barnehage med bakgrunn i dårlig økonomi. I 2012 vedtok kommunepolitikerne å opprette et barnehage tilbud slik at de nå har full barnehagedekning.

Vurdering av egen måloppnåelse: Ressursene innenfor dette resultatområdet har vært godt fordelt, og kompetansen har også vært god. Ansvarlige for veiledning av likeverdig behandling har bestått av økonom, jurist og barnehagefaglig kompetanse.

Vi mener å ha fått god oversikt over lokale behov og dette har bidratt til en høy grad av måloppnåelse. Finnmark fylke er et stort fylke med spredte byer og bygder. Det byr på utfordringer i forhold til å nå målgruppene og hvor samlinger skal arrangeres. Av den grunn har vi valgt å legge fagsamlinger både i Øst- og Vest-Finnmark. Kommuner med stram økonomi virker ut til lettere å velge bort samlinger hvor barnehagemyndigheten er

målgruppe. Dette gir grunn for å vurdere stedlig tilsyn.

Fylkesmannen anser oppdraget som fullført med måloppnåelse.

33.4 Tilsyn

Fylkesmannen vurderer oppdrag 33.4 om tilsyn som oppnådd.

Rapportene etter tilsynet er sendt Utdanningsdirektoratet fortløpende. I tillegg er rapportene lagt ut på Fylkesmannen hjemmeside.

Det har vært gjennomført tilsyn i sju kommuner. Utvalget har bestått av små kommuner med bare kommunale barnehager til store bykommuner med både kommunale og ikke-kommunale barnehager. Tilsynene ble gjennomført etter revisjonsmetoden, og tilsynstema har vært det samme i fem kommunene: §§ 10 og 11 om kommunen som godkjenningsmyndighet, § 16 om kommunens tilsyn med barnehagene og §§ 17 og 18 om kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning. To av tilsynene har vært hendelsesbasert hvor det ene omhandlet godkjenning av barnehage og det andre offentlig tilskudd til ikke-kommunale barnehager.

Fem kommuner førte ikke tilsyn med barnehagene, fire kommuner hadde ikke godkjente barnehager, tre kommuner håndterte ikke regelverket om dispensasjon fra utdanningkravet etter regelverket, og kun en kommune praktiserte pedagognormen oppdelt i presenter.

Tilsynsmøter og intervju har skjedd stedlig i kommunene, mens formøtene og slutt møtene har vært gjennomført i lyd/bildestudio.

Fylkesmannen ser via tilsynene i 2012 at flere kommunene ennå har utfordringer med delegering og forankring av barnehagemyndigheten i kommune-organisasjonen.

FMFI

Tilsynsobjekt:	Alta kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunen som godkjenningsmyndighet, kommunen som tilsynsmyndighet og kommunens håndtering av regelverket om pedagogisk bemanning.
Avvik/funn:	3 avvik (3 pålegg). 2 pålegg er lukket, ett pålegg er ikke lukket
Frist for lukking av avvik:	31.12.2012
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	
Kommentar:	Tilsynet er gjennomført som systemrevisjon. Kommunen ble valgt fordi den er den største bykommunen i Finnmark med flest private barnehager.

FMFI

Tilsynsobjekt:	Loppa kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunen som godkjenningsmyndighet, kommunen som tilsynsmyndighet og kommunens håndtering av regelverket om pedagogisk bemanning.
Avvik/funn:	Tre avvik (3 pålegg). Ingen er lukket.
Frist for lukking av avvik:	01.02.2013
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	

Kommentar:	Tilsynet er gjennomført som systemrevisjon. Kommunen ble valgt fordi den er en liten kommune uten barnehagefaglig kompetanse i kommuneadministrasjonen og fordi kommunen har en meget høy andel dispensasjoner fra utdanningskravet (75 %)
------------	--

FMFI

Tilsynsobjekt:	Porsanger kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunalt tilskudd til godkjente ikke-kommunale barnehager.
Avvik/funn:	Tre avvik (3 pålegg). Funnt: 1) Porsanger kommune har i 2011 og 2012 brukt minimumssatsen for tildeling av tilskudd til ikke-kommunale barnehager, uten å ta hensyn til hvilken prosentandel som ble benyttet i 2010. 2) Kommunen hadde ikke justert minimumssatsen for kapitaltilskudd i 2011. 3) Porsanger kommune hadde ikke kunngjort tilskuddssatser eller underrettet ikke-kommunale barnehager om fastsatte satser innen 1. februar 2011. Ikke-kommunale barnehager ble underrettet om satsene i januar 2012 - ett år etter tilskuddsåret. Vedtak om tilskudd ble også fattet ett år etter tilskuddsåret.
Frist for lukking av avvik:	05.02.2013
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	
Kommentar:	Tilsynet var hendelsebasert med bakgrunn i kommunens klagesaksbehandling, mediaoppslag, henvendelser fra ikke-kommunale barnehager og PBL. Tilsynet ble gjennomført stedlig hvor kommunen hadde en gjennomgang av grunnlag for beregning av selvkost, beregning av tilskudd og vedtak om tilskudd til ikke-kommunale barnehager. Tilsynet ble gjennomført av jurist, økonom og rådgiver på barnehagefeltet.

FMFI

Tilsynsobjekt:	Nesseby kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunen som godkjenningmyndighet
Avvik/funn:	1 pålegg om godkjenning
Frist for lukking av avvik:	31.12.2012
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	
Kommentar:	Tilsynet var hendelsesbasert på bakgrunn av mange henvendelser fra misfornøyde foreldre.

FMFI

Tilsynsobjekt:	Nesseby kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunen som godkjenningsmyndighet, kommunen som tilsynsmyndighet og kommunens håndtering av regelverket om pedagogisk bemanning.
Avvik/funn:	2 pålegg, tilsyn og dispensasjoner. Pålegg er lukket
Frist for lukking av avvik:	31.12.2012
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	
Kommentar:	Tilsynet er gjennomført som systemrevisjon. Kommunen ble valgt fordi vi tidligere hadde hatt et hendelsesbasert tilsyn der.

FMFI

Tilsynsobjekt:	Kautokeino kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunen som godkjenningsmyndighet, kommunen som tilsynsmyndighet og kommunens håndtering av regelverket om pedagogisk bemanning.
Avvik/funn:	2 pålegg Tilsyn og godkjenning. Pålegg er ikke lukket
Frist for lukking av avvik:	27.03.2013
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	
Kommentar:	Tilsynet er gjennomført som systemrevisjon. Kommunen ble valgt fordi vi tidligere har vært på tilsyn der og avvik er ikke blitt lukket. Vi foretok en risikovurdering

FMFI

Tilsynsobjekt:	Vardø kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunen som godkjenningsmyndighet, kommunen som tilsynsmyndighet og kommunens håndtering av regelverket om pedagogisk bemanning.
Avvik/funn:	3 pålegg, tilsyn, godkjenning og dispensasjoner
Frist for lukking av avvik:	20.02.2013
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	
Kommentar:	Tilsynet er gjennomført som systemrevisjon. Kommunen ble valgt fordi det er liten kommune uten barnehagefaglig kompetanse på kommunenivået.

33.5 Kontroll av årsmelding per 15/12 og årsregnskap for ikke-kommunale barnehager

Alle kommunene godkjente årsmeldingene innen fristen. Noen ble returnert til kommunene, de fleste med feilføring i punkt 8 Bemanning. Årsmeldingene er kvalitetssikret og godkjent av Fylkesmannen innen fristen. Det er en del kommuner som søker veiledning i forhold til punkt 8 Bemanning.

Det har i flere årsmeldinger kommet fram brudd på barnehageloven. I disse tilfellene har vi gjort lokal barnehagemyndighet oppmerksomme på forholdene.

Når det gjelder årsregnskap var det en kommune som hadde problemer med at en ikke-kommunal barnehage ikke ville føre årsregnskapet i Basil. Fylkesmannen har hatt kontakt med kommunen for veiledning og oppfølging i forhold til barnehageeiers ansvar.

Oppgaven er gjennomført i henhold til oppdraget med måloppnåelse.

Resultatområde 34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen

Fylkesmannen anser at resultatområde 34 er gjennomført i tråd med oppdraget. Det vil være noen risikoområder (forbedringspotensiale) som kommenteres under hvert enkelt område nedenfor.

34.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Fylkesmannen har fordelt kompetansemidlene til "Vennskap og deltagelse" etter følgende nøkkel: 10 prosent likt fordelt til alle kommuner og 90 prosent etter antall barn i barnehage. Midlene er fordelt til to regioner og til hver av de resterende kommunene. Både de kommunale og ikke kommunale barnehagene omfattes av tildelingen.

I tillegg har vi fordelt utviklingsmidler til tre kommuner med 50.000 på hver til ett prosjekt i Vadsø og to prosjekt i Sør-Varanger. I Vadsø omhandler prosjektet "Vennskap, en ring av gull", I Sør-Varanger er det ett prosjekt som omhandler "Venn, venn- vinn vinn" og ett som omhandler "Å tenke sine tanker høyt".

Andelen menn i barnehager ligger på ca 6-7 % og det har ikke vært noen økning. Arbeidet med å rekruttere menn til arbeid i barnehage er en stor utfordring og vi har ikke funnet frem til tiltak som stimulerer til å rekruttere flere menn til å jobbe i barnehagene. Dette må vi jobbe videre med i 2013.

Alle kommunene melder om store utfordringer i forhold til rekruttering. Finnmark har en spesielt utfordrende situasjon når det gjelder rekruttering med mange små kommuner og store avstander. Fylkesmannen har etablert et Glød nettverk som jobber med dette. Vi har hatt tre møter og har utarbeidet en strategiplan for arbeidet videre.

Fylkesmannen har arrangert en dagskonferanse for barnehagepersonale om "Utvikling av en flerkulturell forståelse og flerspråklig arbeid - uavhengig av tospråklig assistanse". Der hadde vi et innlegg fra styreren i en fokusbarnehage og en fra NAFO som var hovedforeleser. Vi fikk positive tilbakemeldinger på dette opplegget som hadde samlet ca 40 deltagere.

I samarbeid med Høgskolen i Finnmark har vi hatt kompetanseheving for assistenter "Kompass" og det var 22 som fullførte studiet, derav 11 som gikk opp til eksamen. Vi har fått svært gode tilbakemeldinger, og vi har hatt et godt samarbeid med høgskolen. Vi er i gang med planlegging av et nytt studie for 2013.

Fylkesmannen har ikke arbeidet godt nok med kompetanseutvikling i samiske barnehager og barnehager med samiske barn. Dette skyldes at vi ikke har fått etablert et godt nok samarbeid med Sametinget og Samisk høgskole. Tidligere hadde vi et nært samarbeid med Sametinget. Dette må vi få til i 2013, og da må vi utarbeide en strategi for dette samarbeidet med konkrete tiltak. Det positive er at vi har Sametinget og Samisk høgskole med i det regionale nettverket Glød og i likestillingsteamet. Fylkesmannen har deltatt på samisk barnehage- og skolekonferanse og på nettverksmøter i regi av Sametinget.

Vurdering av egen måloppnåelse: Ressursene innenfor dette resultatområdet har vært godt fordelt, og kompetansen har også vært god. Metodikken vi har valgt mener vi har gitt en høy grad av måloppnåelse. Finnmark fylke er et stort fylke med spredte byer og bygder. Det byr på utfordringer i forhold til å nå målgruppene og hvor samlinger skal arrangeres.

Samarbeidet med Sametinget kan bedres, og dette er blitt nedfelt i Fylkesmannens virksomhetsplan for 2013.

34.3 Andre satsingsområde

Manifest mot mobbing: Fylkesmannen har informert kommunene om arbeidet med manifestet og vi har oppfordret kommunene til å underskrive manifestet. 17 av 19 kommuner har underskrevet manifest mot mobbing.

Tiltak for å styrke barnehagens læringsmiljø med sikte på å fremme likestilling mellom gutter og jenter i samarbeid med Likestillingssenteret: Når det gjelder likestilling, har ca 80 deltagere deltatt på kursene "Søt eller tøff" i regi av Likestillingssenteret, Dronning Maud og Kanvas. Kurset fikk svært gode tilbakemeldinger.

Likestillingsteamet har deltatt på konferanse i Tromsø om likestillingsarbeid og har ellers hatt fire møter dette året.

Fylkesmannen har tildelt prosjektmidler til tre kommuner med 15.000 til hver for å starte prosjekt om praktisk pedagogisk likestillingsarbeid. Dette gjelder Sør-Varanger kommune, Karasjøk og Alta. Det er vanskelig å motivere kommuner og barnehageeiere til å jobbe med likestilling på tross av at det er nedfelt i barnehageloven og rammeplan for barnehager.

Likestillingsteamet planlegger å ha flere dagskurs, fordelt på ulike steder, i håp om å spre kunnskap om temaet og motivere til innsats. Kartleggingen som vi har gjort bekrefter at det er få barnehager som jobber med likestilling.

Handlingsplan for samisk språk: Fylkesmannen har hatt informasjon om etablering av samisk barnehage tilbud til samiske barn som tema på fagsamling. Sametinget var invitert for å informere om Sametingets arbeid og hvilke tilskuddsordninger som finnes. Vi har ikke hatt kompetanseutviklingstiltak med fokus på språk da Sametinget har ivarettatt dette.

Fylkesmannen lyste ut prosjektmidler der vi oppfordret samiske barnehager til å søke, men vi fikk ingen søknader fra samiske barnehager eller barnehager med samiske barn.

I 2013 vil Fylkesmannen intensivere arbeidet med å gi flere barn et samisk barnehage tilbud og å øke kompetansen med fokus på språk. Vi ønsker å gjøre dette i samarbeid med Sametinget og Samisk høgskole.

Vurdering av egen måloppnåelse: Ressursene innenfor dette resultatområdet har vært gode, og kompetansen har også vært god. Metodikken vi har valgt, mener vi har gitt en høy grad av måloppnåelse. Likevel har vi ikke oppnådd full måloppnåelse innenfor arbeidet med samiske barnehager og det skal vi forbedre i 2013.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
31.1 Tilsyn	kr 300 887,21	kr 0,00
31.4 Informasjon og veiledning	kr 932 521,27	kr 0,00
31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartl.prøver	kr 843,00	kr 619 465,43
31.9 Annet tilsyn og forv. på utd.omr. (rest 31)	kr 0,00	kr 0,00
32.2 Kompetanseutvikling	kr 391,20	kr 178 349,60
32.3 Skoleporten	kr 105 256,25	kr 0,00
32.9 Andre oppg. for økt kval. i gr.oppl.(rest 32)	kr 844 489,91	kr 8 734,45
33.1 Tilskuddsforvaltning	kr 0,00	kr 0,00
33.2 Klagesaksbehandling	kr 0,00	kr 0,00
33.4 Tilsyn	kr 52 031,87	kr 0,00
33.5 Kontroll av årsmelding og årsregnskap	kr 0,00	kr 0,00
33.9 Andre tilsyn og forv. på b.hageomr. (rest 33)	kr -39 007,30	kr 0,00
34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen	kr 294 364,27	kr 26 630,01
36 Landsdekkende oppgaver KD	kr 0,00	kr 0,00
Andre oppgaver under KD	kr 271 481,50	kr 0,00
Sum:	kr 2 763 259,00	kr 833 179,00

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 41 Tilsyn og klagesaksbehandling etter barnevernloven

Se punktene under.

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

Vi hadde 19 saker som ikke var avsluttet ved utgangen av 2011. Det kom inn 35 saker i 2012. 34 saker ble behandlet i løpet av året og det ble konkludert med 8 lovbrudd. Ved utgangen av 2012 sto 20 saker ubehandlet. Vi har sett en stor økning i denne type saker de siste årene.

Flere av sakene omhandler beklagelser knyttet til ulike forhold ved barneverntjenestens håndtering og behandling av saken. Forhold som går igjen i flere saker er barneverntjenestens behandling av melding og undersøkelser, oppfølging av tiltak og oppfølging av samvær.

41.2 Planlagt tilsyn

Vi gjennomførte 6 individtilsyn, derav 4 meldte og 2 uanmeldte, ved de to barnevernsinstitusjonene i fylket. Det ble ikke gjennomført systemrevisjon ved noen av institusjonene.

Som ledd i landsomfattende tilsyn med barneverntjenestene i kommunene ble det gjennomført tilsyn ved de kommunale barneverntjenestene i Vadsø, Karasjok og Nordkyn interkommunale barnverntjeneste, hvorav den siste består av Gamvik og Lebesby kommuner. Alle tre tilsynene inngikk i det landsomfattende tilsynet rettet mot kommunens arbeid med undersøkelser og evaluering av hjelpetiltak til hjemmeboende barn. Det ble funnet lovbrudd i alle kommunene. Eksempler på lovbrudd er:

- kommunen sikrer ikke at undersøkelser gjennomføres i henhold til lov og forskrift
- kommunen sikrer ikke at hjelpetiltak til hjemmeboende barn evalueres i tråd med lov og forskrift

41.3 Klagesaker

Ved utgangen av 2012 har vi 1 sak som ikke er avsluttet. Vi fikk inn 5 saker. 2 av sakene ble behandlet innen 3 måneder. 2 saker hadde lengre saksbehandlingstid. Dette skyldtes forhold i kommunen.

Vi har fått inn 3 klagesaker jf. forskrifter om tvang i barneverninstitusjon §§ 25 og 26. Vi har to ubehandlede saker ved årskiftet. Det ble ikke gitt medhold i den saken som ble behandlet. Saksbehandlingstiden var under 3 måneder.

Det vises forøvrig til rapport sendt Statens helsetilsyn den 20.01.2013.

41.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen har gjennomgått de halvårlige rapporteringene fra kommunene, per 30. juni og 31. desember. De slutførte fristskjemaene fra barneverntjenestene, som er sendt Fylkesmannen ved utløpet av hvert kvartal, er ikke gjennomgått i år som følge av ressursituasjonen.

1 kommune er fulgt aktivt opp i år. Hovedgrunnlaget for denne særlige oppfølgingen var bekymring knyttet til kommunens utførelse av lovpålagte tjenester etter barnevernloven. Det har i denne forbindelse vært avholdt møter mellom politisk og administrativ ledelse i kommunen og embets- og avdelingsledelsen hos Fylkesmannen.

Det er i 2012 ikke gitt mulkt til noen av kommunene i Finnmark.

Resultatområde 73.1 Klager på økonomisk stønad og kvalifiseringsprogrammet etter lov om sosiale tjenester i NAV

Det er behandlet 32 klagesaker etter lov om sosiale tjenester i NAV for 2012, derav 29 saker innkommet i 2012. Saksbehandlingstiden varierer fra 1 dag til 154 dager, gjennomsnitt 46 dager. 88% er behandlet innen 3 mnd. I de 4 sakene der saksbehandlingstiden var lengre enn 3 mnd, skyldtes dette forhold hos kommunen: Sakene var dårlig opplyst ved oversendelse og vi måtte gå flere runder med NAV-kontoret for å få inn nødvendig dokumentasjon. Av 32 behandlede saker er 28 stadfestet, 1 sak er omgjort og 3 saker er opphevet.

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i NAV

Se punktene under.

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

Vi har ikke hatt henvendelser som har munnet ut i hendelsesbaserte tilsyn i år.

74.2 Planlagt tilsyn

Vi har sendt inn tilsynsplan pr 1. jan 2012 og rapportert på status i henhold til gitte frister. Vi viser til rapportering pr 20. jan. 2013 til Statens Helsetilsyn for fullstendig oversikt. På grunn sykdom fikk vi gjennomført 3 av 4 planlagte tilsyn.

Vi har ført tilsyn med NAV-kontorene Alta, Porsanger og Loppa. Tema for tilsynet var behandling av søknader om økonomisk stønad fra personer med forsørgeransvar for barn. Vi undersøkte om kommunen sikrer forsvarlig kartlegging, og at det gjøres individuelle vurdering(er) som grunnlag for beslutning om å innvilge økonomisk stønad og for beslutning om stønadens størrelse.

Det ble påpekt avvik i kommunene. Et gjennomgående trekk er at saksbehandlingen ikke tilfredsstillende lovens krav når det gjelder individuelle vurderinger i saksbehandlingen. Mangel på individuelle vurderinger er noe vi har sett gå igjen de tre siste årene. I to av kommunene er tilsynet avsluttet etter at kommunen har levert tilfredsstillende dokumentasjon på at forholdene er rettet. Kommunen har satt inn nødvendige styringstiltak for å sikre forsvarlig kartlegging og individuelle vurderinger. Viktigheten av kartlegging og individuelle vurderinger er noe som understrekes i all vår kontakt med kommunene.

74.9 Andre oppdrag

Vi har spilt inn tema fra avdelingen til Statens helsetilsyn vedrørende tilsyn for 2014.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling som gjelder helse- og omsorgstjenester

Se punktene under.

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

I 2012 fikk Fylkesmannen inn 90 hendelsesbaserte tilsynssaker innen helse og omsorg og ferdigbehandlet 73. Av disse ble 23 avsluttet uten tilsynsmessig oppfølging etter lokal avklaring. De 50 sakene som ble behandlet fullt ut, har en median saksbehandlingstid på 3,9 måneder.

På grunn av økende saksmengde de siste årene har vi hatt økt fokus på å skille ut de sakene der det sannsynligvis ikke foreligger brudd på helse- og omsorgslovgivningen, og oversender dem til lokal avklaring. De sakene vi da sitter igjen med er oftest alvorlige, komplekse og tidkrevende, men også de sakene som er viktigst for å bedre kvaliteten på hestetjenestene.

Når det gjelder politisaker, har vi fått 5 henvendelse fra politiet med spørsmål om etterforskning skal iverksettes. Vi har ingen saker i 2012 der Fylkesmannen ber politiet om å etterforske uten forutgående henvendelse fra dem. I enkelte av tilfellene der politiet har henvendt seg til oss, har saken imidlertid allerede vært under tilsynsmessig oppfølging hos oss innen politiets henvendelse har kommet. I disse sakene har vi ikke funnet grunn til å kontakte politiet, og heller ikke anbefalt etterforskning etter forespørsel fra dem.

I 2011 gjennomførte vi et møte med politiet i Øst- og Vest-Finnmark politidistrikt, for å bidra til å bedre vårt samarbeid på dette området. Vi ser at vi har fått flere henvendelser med spørsmål om etterforskning fra Øst-Finnmark politidistrikt etter dette møtet, men får fremdeles få henvendelser fra Vest-Finnmark politidistrikt. Vi tar derfor initiativ til et nytt samarbeidsmøte med politiet i 2013.

82.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen i Finnmark har gjennomført tilsyn med 2 kommuner der tema var om kommunen sikrer og samordner helse- og sosiale tjeneste til voksne med rusmiddelavhengighet. Det ble avdekket 1 avvik, der vi fant at kommunens styringssystem ikke sikrer koordinerte og helhetlige tjenester til voksne med rusmiddelavhengighet.

Det ble gjennomført landsomfattende, regionalt tilsyn med henvisning kreft - totalt 5 tilsyn i region nord. I Finnmark var det klinikk Hammerfest som ble tilsynet. Det ble konstatert ett avvik som ennå ikke er lukket.

Vi har gjennomført felles sjølmeldingstilsyn med khol kap. 9 og pbrl. kap 4A. Tilsynsystema var kommunenes styring av kompetanse til tjenesteytere i sykehjem og omsorgstjenester for utviklingshemmede. Tilsynet undersøkte også om kommunene hadde sikret tilstrekkelig kompetanse til å identifisere bruk av tvang etter kap. 9 overfor utviklingshemmede i sykehjem. Tilsvarende undersøkte vi om kommunene hadde sikret kompetanse til å identifisere bruk av tvang etter pbrl. kap. 4A i omsorgstjenester for utviklingshemmede. Det ble påpekt avvik i 3 av kommunene. En egen erfaringsrapport etter disse tilsynene er oversendt til Statens helsetilsyn separat.

82.3 Klager på helse- og omsorgstjenester etter pasient- og brukerrettighetsloven m.fl.

I 2012 fikk vi totalt inn 100 rettighetsklager på området helse, omsorg og sosiale tjenester i NAV (NESTOR gir samlet statistikk over disse). Av disse ble 96 behandlet, og 12 ble avvist, trukket eller videresendt til rett klageinstans.

Det ble behandlet 4 klager vedrørende nødvendig helsehjelp, 75 % av disse ble behandlet innen 3 måneder. I tillegg ble det behandlet 16 andre rettighetsklager innen helse og omsorg, der 81% ble behandlet innen 3 måneder.

Når det gjelder syke transport, har vi behandlet 26 saker i 2012, med en median saksbehandlingstid på 2,6 måneder. Antallet behandlede (og innkomne) saker er en betydelig reduksjon fra i fjor. I 2011 la Fylkesmannen ned en god del arbeid i veiledning av Pasientreiser Helse Finnmark, da vi så at deres saksbehandling ikke var av god kvalitet. Vi mener at reduksjonen i antall klagesaker kan ha sammenheng med dette. Vi ser imidlertid fortsatt at Pasientreiser etter vår mening stiller urimelig store krav til hva pasientene selv må skaffe dokumentasjon for (f.eks at et behandlingstilbud ikke finnes i region nord) og at begrunnelsene for deres vedtak kan være vanskelig for folk å forstå. Vi har også opplevd at Pasientreiser ikke retter seg etter det når vi omgjør vedtak. Saken er tatt opp med Helse Nord RF.

82.9 Andre oppdrag

Behandlet § 3-3 meldinger frem til ansvaret opphørte 1. juli..

Statens helsetilsyn har under utarbeidelse en veileder til bruk ved tilsyn i de samiske kommunene. Som et ledd i dette arbeidet har vi gitt tilbakemelding på antall klagesaker de 3 siste årene.

Helse- og omsorgstjenestelovens kap. 9.

Fylkesmannen har behandlet 1445 meldinger om skadeavvergende tiltak i nødsituasjoner etter § 9-5, tredje ledd, bokstav a.

Videre har vi behandlet 6 vedtak etter § 9-5, tredje ledd, bokstavene b og c. Fire av disse vedtakene er stadfestet

og to er nektet stadfesting.

I tre personsaker der tjenestemottakerne er i 60 årene er vedtak fattet over flere år erstattet av tiltak uten elementer av tvang og makt.

I to personsaker der tjenestemottakerne er barn, arbeider kommunene med å ferdigstille vedtak etter § 9-5, tredje ledd, bokstavene b og c.

Vi har gjennomført 5 stedlige tilsyn med tjenestetilbud er det ytes tjenester med elementer av tvang. Det ble påvist avvik ved 4 av tilsynene.

Vi har også gjennomført felles sjølmeldingstilsyn med khol kap. 9 og pbrl. kap 4A. Tilsynsystema var kommunenes styring av kompetanse til tjenesteytere i sykehjem og omsorgstjenester for utviklingshemmede. Tilsynet undersøkte også om kommunene hadde sikret tilstrekkelig kompetanse til å identifisere bruk av tvang etter kap. 9 overfor utviklingshemmede i sykehjem. Tilsvarende undersøkte vi om kommunene hadde sikret kompetanse til å identifisere bruk av tvang etter pbrl. kap. 4A i omsorgstjenester for utviklingshemmede. Det ble påpekt avvik i 3 av kommunene.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 41 Tilsyn og klagebehandling etter barnevernloven

41.1 Hendelsesbasert tilsyn: Vi hadde 19 saker som ikke var avsluttet ved utgangen av 2011. Det kom inn 35 saker i 2012. 34 saker ble behandlet i løpet av året og det ble konkludert med 8 lovbrudd. Ved utgangen av 2012 sto 20 saker ubehandlet.

41.2 Planlagt tilsyn:

Tilsyn med barneverninstitusjoner: Som en følge av ressursituasjonen vår, har vi vært nødt til å nedprioritere noe på planlagte tilsyn. Det har ikke vært ført systemrevisjoner ved våre 2 institusjoner. Vi har gjennomført 6 av 8 lovpålagte individtilsyn.

Landsomfattende tilsyn med kommunale barneverntjenester: Det ble gjennomført 3 systemrevisjoner hvorav en med en interkommunal barneverntjeneste. Ved alle tilsynene ble det avdekket avvik, både i forhold til kommunens undersøkelse og evaluering av barnevernstiltak.

41.3 Klagesaker: Vi har hatt 3 klagesaker i henhold til rettigheter og bruk av tvang under opphold i barneverninstitusjon. Disse behandlet innen tidsfristen. Vi har hatt 5 klagesaker i henhold til barnevernlovens § 6-5 til behandling. 2 saker behandlet innen 3 måneder. 2 saker tok lenger tid. Dette skyldes forhold i kommunen. 1 sak var ubehandlet pr årsskiftet.

41.9 Andre oppdrag: De slutførte fristskjemaene fra barneverntjenestene, som er sendt Fylkesmannen ved utløpet av hvert kvartal, er ikke gjennomgått i år som følge av ressursituasjonen.

Det vises for øvrig til mer omfattende årsrapport til Statens helsetilsyn pr. 20.01.13

Resultatområde 42 Familierett

42.1 Ekteskapsloven

I år har vi utstedt 159 separasjonsbevillinger og 174 skilsmissebevillinger. Det er en betydelig reduksjon fra 2011 da vi hadde 205 separasjonbevillingern. Vi ser også en reduksjon i skilsmissebevillingene i år. I 2011 var tallet

196. Disse tallene ser ut til å variere noe fra år til år.

Vi har i år behandlet to saker der folkeregisteret har nektet å utstede prøvingsattest. Denne type saker er det lenge siden vi har hatt.

Ellers har vi ikke hatt saker som er omhandlet i 42.1

42.2 Anerkjennelsesloven

Vi har godkjent 36 søknader om godkjenning av utenlandsk skilsmisse i år. Dette er en økning fra 2011, da vi behandlet 25 saker.

42.3 Barneloven

Vi har ikke hatt noen saker på området. Vi har hatt en sak der vi skriftlig har gitt råd og veiledning. Ellers er det mange telefoner på området.

42.4 Veiledning og informasjon

Vi har jevnlig henvendelser på telefon der primært publikum etterspør veiledning og informasjon.

Resultatområde 43 Føre tilsyn med kommunenes plikt til å sørge for et krisesentertilbud

Vi gjennomførte tilsyn med to kommuner. (Berlevåg og Porsanger). Tilsynet ble gjennomført ved gjennomgang av dokumenter og tlf. møte med representant fra kommunene. Det ble ikke gjort funn som ga grunnlag for pålegg.

Resultatområde 44 Familievern

Det har ikke vært ført tilsyn i år. Vi har ikke hatt noen henvendelser vedrørende familievernkontorene i år. Det planlegges tilsyn i 2013.

Resultatområde 45 Barn og Unge

Se punktene under.

45.1 Informasjonsvirksomhet og samordning

Fylkesmannen har hatt samarbeidsmøte med Bufetat på regionalt nivå i samarbeid med Fylkesmennene i Troms og Nordland. Det har også vært avholdt et samarbeidsmøte med Bufetat på fagteam-nivå. Vi har i tillegg deltatt på et dialogmøte mellom kommunene og Bufetat i regi av Bufetat.

I november hadde vi en konferanse for barnevernlederne i fylket der fokus var informasjon og samordning, aktuell forskning på barnevernområdet og føringer for barnvernområdet. *Regionledelsen i Bufetat* var invitert til å orienterte om status og utvikling i statlig barnvern, og tre av *tiltakene i Bufetat* presenterte sine tilbud. *R-BUP øst og sør* var invitert til å fremlegge nyere forskning innen tilknytning og fosterbarn. *RKBU nord* presenterte sin veileder for "*Kulturorientert praksis*", og *informasjonsavdelingen i Bufetat region nord* fremla sentrale tema vedr. mediehåndtering i barnevernet. For øvrig ble erfaringer fra det landsomfattende tilsynet i kommunal barnverntjeneste lagt frem, og det ble informert om sentrale veiledere, retningslinjer og kunnskapsbaser for barnevernområdet.

Fylkesmannen mottar daglig henvendelser fra kommunene i fylket, der vi gir veiledning ifht. lovverk, forskrifter, retninglinjer og veiledningsskriv. Vi mottar også mange henvendelser fra privatpersoner vedr. spørsmålstillinger knyttet til barnevernloven og barneloven.

Fylkesmannen har rapportert om aktivitetene på barnevernområdet i kommunene i halvårsrapporter som vi har oversendt departementet.

45.2 Fritak for taushetsplikt

Vi har behandlet 7 saker.

45.3 Handlingsplan mot kjønnslemlesting

Fylkesmannen i Finnmark har ikke søkt/mottatt tilskudd fra BLD til å gjennomføre kurs og konferanser for 2012.

Fylkesmannen i Finnmark bidro til gjennomføring av regional nettverkssamling for regionale parter om kjønnslemlestelse, og etablering av nettverk for fagfolk i kommunene. Formålet har vært kompetanseutvikling, erfaringsoverføring, bedre samarbeidsrutiner og utvikling av god praksis.

45.4 Biologisk opphav

Vi har behandlet 19 henvendelser i år.

45.7 Tilskudd til kommunalt barnevern

Fylkesmannen har rapportert om aktivitetene på barnevernområdet i kommunene i halvårsrapporter som vi har oversendt departementet.

Vi har i tillegg gitt departementet en kort vurdering og statusrapport for fylket hvert halvår. Vi utarbeidet også en prosjektplan for å styrke det kommunale barnevernet i vårt fylke ytterligere, spesielt med tanke på samiske barns spesielle rettigheter. Vi søkte departementet om støtte til dette prosjektet, men har - nesten ett år senere - ennå ikke fått svar.

Resultatområde 46 Universell utforming

AMU har dette som en prioritert oppgave. Helse- og sosialavd. har i 2012 hatt en person med betydelig synshemming i arbeidspraksis og lagt til rette for at hun skal opparbeide erfaring innenfor forvaltningsarbeid. Fylkesmannen sitter i fylkesprosjektet der Finnmark fylkeskommune er pilotfylke. Vi har en medarbeider i prosjektgruppen og assisterende fylkesmann sitter i styringsgruppen. UU er også tema i arealplangruppen.

Ved årlige vernerunder spørres alle ansatte om innspill til uu-tiltak. Tiltak som angår huseier tas opp i møter med Statsbygg hvor vi har en jevnlig dialog med huseier vedrørende tilrettelegging i eget kontorbygg, for besøkende og egne ansatte. Fylkesmannsboligen, hvis begrunnelse er offentlige arrangement, mangler enhver form for tilrettelegging.

Resultatområde 47 Integrering av innvandrere

Se punktene under.

47.1 Statborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMFI	2	19
Sum	2	

47.2 Bosetting av flyktninger

Vi gir informasjon om Husbankens virkemidler der dette er relevant. Ingen konkrete tiltak utover det.

47.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

Fylkesmannen i Finnmark har behandlet tre klagesaker om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere, jf. introduksjonsloven § 22. En sak gjaldt deltakelse i introduksjonsprogram, jf. introduksjonsloven §§ 3 og 2, og ble avvist. De to andre sakene gjaldt klage på innhold i introduksjonsprogram, jf. § 4. Klagerne fikk ikke medhold.

47.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

Fylkesmannen har forvaltet tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og tilskudd til norskopplæring for asylsøkere. Dette arbeidet har blitt gjort innenfor søknadsfrister og utbetalingsfrister. Kommunene har blitt fulgt opp med påminnelser og veiledning. Egne rapporter på dette området er sendt IMDi.

Fylkesmannen i Finnmark har behandlet en klagesak om norskopplæring for nyankomne innvandrere, jf. introduksjonsloven § 22. Saken gjaldt rett til ytterligere norskopplæring, jf. introduksjonsloven § 18 andre ledd. Klager fikk ikke medhold.

I samarbeid med VOX har vi arrangert to fagdager for ansatte i voksenopplæringen og det var ca 70 deltagere. I tillegg har vi tildelt midler til to kommuner som har arrangert en fagdag hver.

47.5 Tilsyn med kommunenes gjennomføring av introduksjonsloven

Fylkesmannen har ikke gjennomført tilsyn idet det ikke var i oppdraget.

Resultatområde 48 Fremme likestilling og motvirke diskriminering

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510 Fagdep.	
41 Tilsyn med barnevernområdet	kr 433 885,95	kr 0,00
42 Familierett	kr 453 370,15	kr 0,00
43.1 Tilsyn med kommunale krisesentertiltak	kr 0,00	kr 0,00
43.9 Andre krisetiltak (rest 43)	kr 0,00	kr 0,00
44 Familievern	kr 0,00	kr 0,00
45 Barnevern	kr 527 839,67	kr 0,00
47 Integrering	kr 0,00	kr 0,00
47.5 Tilsyn med introduksjonsloven	kr 2 244,20	kr 0,00
Andre oppgaver under BLD	kr 70 947,75	kr 0,00
Sum:	kr 1 488 287,00	kr 0,00

Justis- og beredskapsdepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

51.2 Vergemålsloven

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMFI	7	0
Sum	7	0

51.3 Forlikrådene

Ingen tilsynssaker i 2012.

51.5 Tomtefesteloven

Ingen saker i 2012.

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

52.1 Fri rettshjelp

Fylkesmannen i Finnmark behandlet 234 saker vedr. fri rettshjelp i 2012. Det sendes som vanlig rapportering til Statens Sivilrettsforvaltning.

52.3 Navneloven

Vi behandlet 2 klagesaker. Begge ble stadfestet.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnssikkerhet

53.1 Oversikt over regionale samfunnssikkerhetsutfordringer

Fylkes-ROS for Finnmark er fra 2008. Vi startet opp arbeidet med å rullere denne i 2012. Arbeidet ferdigstilles i 2013. Vi har involvert ulike fagsektorer til å bidra i utviklingen av ny FylkeROS. Styringsgruppa er sammensatt av medlemmer fra politi, kommune, fylkeskommune, kraftforsyning og eget embete. Dette for å kvalitetssikre temaene i FylkesROS samt å etablere et bedre eierforhold til analysen.

Ulike tema som er berørt i Fylkes-ROS har vært gjenstand for debatt i fylkesberedskapsrådet i 2012.

I møter med kommuner og andre statlig regionale samarbeidsaktører er roller, ansvar, ressurser og samordning et gjentagende tema.

Fylkesmannen har gjennom kommunale tilsyn og behandlingen av saker etter plan- og bygningsloven fokus på klimaendring/ klimatilpasning relatert til samfunnssikkerhet og beredskap. Klimaendringer er også vektlagt i vårt forveningsbrev til kommunene i 2012.

I vårt forventningsbrev til kommunene for 2012 påpekte Fylkesmannen blant annet en forventning om lovkrav om forskrift om kommunal beredskapsplikt ivaretas. Fylkesmannen vektla også at kommunene tok initiativ til gjensidig samarbeid med nettselskapene for å etablere og videreutvikle samarbeidet om en best mulig kraftberedskap i kommunene.

Fylkesmannen er opptatt av kystnær beredskap og sikkerhet i sjøområdene. Dette var ett av temaene på en workshop om "Emergency and prevention, preparedness and response" i regi av Kystverket i juni 2012. Fylkesmannen deltok.

53.2 Samfunnsplanlegging

Fylkesmannen har stort fokus på at samfunnssikkerhet og beredskap blir tatt hensyn til i kommunal samfunnsplanlegging. Dette ivaretas gjennom behandling av plan og arealsaker, og det er tema ved tilsyn.

Fylkesmannen har gitt innspill både til regional planstrategi for Finnmark og for framlagte kommunale planstrategier.

Ett av temaene ved bl.a. tilsyn er kommunenes arbeid med helhetlig ROS-analyse. Avvik er gitt der helhetlig ROS ikke er i samsvar med kommunal beredskapsplikt.

Fylkesmannsembetet har en tverrsektoriell arealplangruppe som skal bidra til at uttalelser fra Fylkesmannen er samordnet på tvers av sektorgrenser. Gruppen er også en arena for kompetanseutvikling innen samfunnsplanlegging.

Fylkesmannen har deltatt på møter hvor kommunale planprosesser var tema.

I høringssaker og ved tilsyn ber Fylkesmannen kommunene om at samfunnssikkerhet løftes fram som eget tema. Fylkesmannen har fokus på krav om gjennomføring av ROS-analyser og oppfølging av disse samt at vi gjør oppmerksom på særlige fareområder eller tema som bør iakttas i den enkelte sak.

Fylkesmannen gir også innspill til kommunene om at samfunnssikkerhet må ivaretas i kommuneplanens samfunnsdel, handlingsplaner og planstrategier. Dette for å sikre overordnet forankring.

Klima vektlegges også som tema i beredskapstabens innspill i saker etter PBL.

Fylkesmannen har også deltatt og bidratt på årlig planseminar for kommuner og statlige etater i regi av Fylkesmannen i Finnmark og Finnmark Fylkeskommune.

Relevant faglig informasjon som er kommet gjennom året er sendt ut til kommunene og lagt ut på våre hjemmesider.

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

54.1 Beredskapsplaner innen samfunnssikkerhet

Fylkesmannen har fokusert på å veilede kommunene i kommunal beredskapsplikt og påpeke forbedringspunkter i kommunenes beredskapsplanverk for å møte lovkravene.

I 2012 ble det gjennomført tilsyn i kommunene Alta, Båtsfjord, Tana, Kautokeino, Vadsø og Vardø med fokus på ivaretagelse av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunenes ordinære plan- og styringssystemer. Kopi av rapporter fra tilsynene er oversendt DSB.

Fylkesmannen er i gang med arbeidet med å sikre gjennomføring av tiltak i SBS-en, men dette har ikke vært prioritert i 2012.

Fylkesmannen har i 2012 foretatt revisjon av eget krisehåndteringsplanverk. Fylkesmannens krisehåndteringsplan er sendt til alle kommunene samt fylkesberedskapsrådet og regionalt beredskapsforum. DSB er kopimottaker av planverket.

I forbindelse med utsendelse av planverket ble de statlige regionale mottakerne bedt om å samordne sitt planverk mot Fylkesmannens, samt anmodet om å ta initiativ overfor relevante samarbeidsparter om å samordne sine planverk med hverandre. Fylkesmannen har bedt om å få tilsendt beredskapsplaner fra statlig regionale aktører. Dette har også vært tema på møte i fylkesberedskapsrådet.

Fylkesmannen har gitt innspill til både kommunale, regionale og nasjonale beredskapsplaner der dette er blitt etterspurt.

Fylkesmannen har i 2012 ikke fått henvendelse fra aktuelle aktører med tanke på revidering av oversikt over nøkkelpunkter og distriktsobjekter.

Fylkesmannen har ikke blitt forespurt av, eller tatt initiativ overfor, Finnmark Fylkeskommune i arbeidet med koordinert sivil transportberedskap.

Det har heller ikke vært henvendelser fra Forsvaret med tanke på videreutvikling av planverk basert på BFF.

Det er i liten grad blitt fulgt opp at identifiserte risikoscenarier i industri som håndterer farlige kjemikalier er tatt inn i lokale og regionale beredskapsplaner.

54.2 Øvelser

Det er gjennomført øvelser i strategisk krisehåndtering i kommunene Karasjok, Lebesby, Loppa, Nesseby og Porsanger.

Scenario for alle øvelser bortsett fra Karasjok kommune var bortfall av strøm og ekom. For Karasjok var scenarioet atomhendelse. Årsaken til at vi utelukkende valgte strøm/ekom var ønsket om å sette et sterkt fokus på forsyningssikkerhet for kommunene i fylket.

Alle øvelsene i kommunene var rettet mot kommunenes krisehåndtering, informasjonsberedskap og helse- og sosialmessig beredskap. Sivilforsvaret, Heimevernet, Politiet, Statnett Mattilsynet, lokale nettselskaper samt representanter fra relevante frivillige organisasjoner ble invitert som øvelsesobservatører til alle øvelsene. Det er utarbeidet rapporter fra alle øvelser hvor DSB er kopimottaker av disse. Statens Strålevern har mottatt kopi fra rapporten fra atomberedskapsøvelsen.

Til øvelsen rettet mot atomberedskapen innvilget Statens Strålevern vår søknad om midler til stimulering av kommunalt engasjement. Det er utarbeidet egen rapport til Statens Strålevern vedrørende disponering av tildelte midler.

Fylkesmannen har ikke gjennomført egen øvelse av embetet i 2012. Vi valgte i stedet å sette fokus på sikkerhetskultur, jfr. 22. juli-kommisjonens rapport. Vi avholdt derfor et seminar om sikkerhetskultur 27. november 2012 med bistand fra Safetec/NTNU. Hensikten var å skape en økt bevissthet om hvor viktig det er å ha sterke og gode sikkerhetskulturer som en grunnpilar for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap.

Fylkesmannen deltok på krisehåndteringsøvelse sammen med Forsvarets Stabsskole og FOH på Reitan i mai 2012.

Fylkesmannen var invitert, og deltok, som observatør på deler av øvelse Jerv som ble gjennomført av Finnmark HV-distrikt 17 høsten 2012.

Fylkesmannen deltok på øvelse CMX 2012.

Fylkesberedskapssjef er også deltager i LRS øvingsutvalg for Øst Finnmark politidistrikt.

Fylkesmannen har gjennomført 3 varslingsøvelser i 2012. Formålet med øvelsene var bl.a. å teste kvalitet på kontaktinformasjon og respons.

54.4 Regional samordning

Fylkesmannen i Finnmark deltok på Sivilt-militært kontaktmøte i Bodø i mai 2012.

Fylkesmannen har formidlet og behandlet saker knyttet til rekvisisjon av øvingsområder, samt skjønnsnemndsbehandling og erstatningssaker. Vi har også behandlet saker opp mot fritaksordningen i Forsvaret.

Det har vært gjennomført møte med HV 17 og politiet i Øst og Vestfinnmark. Det pågår nå et særskilt arbeid mellom politiet og Fylkesmannen om samordning av planverk. Dette arbeidet videreføres i 2013.

Årlig møte i fylkesberedskapsrådet og regionalt beredskapsforum ble avholdt i mars 2012. Hovedtema i møtet var atomberedskap, beredskapsfokus etter 22. juli og kraftforsyning.

Ved beredskapsøvelser og tilsyn i kommunene oppfordres det, med henvisning til veileder til kommunal beredskapsplikt, om å etablere/ revitalisere kommunale beredskapsråd dersom slike ikke finnes/ er aktive. Her oppfordres også til å gi frivillige organisasjoner representasjon.

Se også punkt 54.2 om frivillige organisasjoners deltakelse i øvelser i regi av embetet.

Fylkesmannen har vært representert i beredskapsutvalgene i de 3 største lufthavnene i fylket; Alta, Kirkenes og Lakselv, samt deltatt på møte i Alta.

54.5 Felles digitalt nødnett

Fylkesmannen deltok i på Helsedirektoratets orienteringsmøte og oppfølgende telefonmøte om nytt nødnett.

54.6 Atomberedskap og strålevern

Fylkesmannen har i forbindelse med en mindre hendelse viderefremidlet atomberedskapsinformasjon fra Statens Strålevern ihh til etablerte rutiner.

I dialogen med kommunene har vi fokus på utvikling, rullering og utarbeidelse av planer/tiltaksfor for atomberedskap. Det er gjennomført en atomberedskapsøvelse med Karasjok kommune. Se punkt 54.2.

I forbindelse med brann i ubåt romjula 2011, la Fylkesmannen om sine varslingsrutiner mot politiet. Arbeidet med atomberedskap videreføres i 2013.

Fylkesmannen inviterte i 2012 til seminar om radon og elektromagnetisk stråling for kommunene. Møtet ble avlyst grunnet liten interesse fra kommunene.

Radon og elektromagnetisk stråling blir fulgt opp av Fylkesmannen i behandlingen av plansaker fra kommunene.

Fylkesmannen er representert i arbeidsgruppe som skal revidere plangrunnlag for regional og lokal atomberedskap. Arbeidet ferdigstilles i 2013.

Fylkesmannen har i eget brev tatt opp behov for å ha en lavere terskel for informasjon i forbindelse med risikotransport langs kysten. Fylkesmannen har ikke mottatt tilsvarende fra Statens strålevern på henvendelsen.

Fylkesmannen har ikke prioritert samordning av atomberedskapsplanverk på regionalt nivå i 2012.

Fylkesmannen har viderefremidlet informasjon/rapporter fra Statens strålevern til kommuner og andre relevante aktører.

Fylkesmannen har ikke øvd egen organisasjon på atomberedskap i 2012.

Arbeidet med atomberedskap i kommunene følges opp gjennom tilsyn.

54.7 Beredskap innen kraftforsyning og flom

Fylkesmannen deltok ikke på det årlige samarbeidsmøte med KDS Finnmark og KBO enhetene i fylket. Dette som følge av møtekollisjon.

Fylkesmannen deltok i mars 2012 på, og bidro faglig under, seminar i regi med NVE med fokus på kraftforsyningsberedskap m.v.

Fylkesmannen i Finnmark deltok i 2011 i ei gruppe som utarbeidet retningslinjer for informasjonsflyt ved større hendelser i kraftsystemet. Retningslinjene ble ferdigstilt og distribuert til øvrige fylkesmenn i 2012.

I regi av Fylkesmannen i Finnmark har det vært gjennomført 2 dialogmøter om nettutbygging og forsyningssikkerhet i elnettet i Finnmark. Statnett, NVE, KDS Finnmark, Finnmark Fylkeskommune og Fylkesmannen i Finnmark var tilstede på det første møtet. Det andre møtet som ble avholdt, deltok stortingspolitere i Finnmark, LO, NHO, KS m.fl. Tema for møtet var informasjon om forsyningssikkerhet, forventninger og sårbarhet på kort og lang sikt.

Kraftforsyning har vært fokus både i fylkesberedskapsrådet og ved øvelser i kommunene i 2012 (se pkt. 54.2 og pkt. 54.4).

Arbeidet med oppfølging av dameiere har ikke blitt fulgt opp i 2012.

Fylkesmannen har ikke sett på i hvilke utstrekning kraftforsyningsberedskapsplaner tar hensyn til samfunnskritiske virksomheter.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

55.1 Organisering for krisehåndtering

Fylkesmannens oppgave under krisesituasjoner er å ivareta en koordinerende rolle i forbindelse med informasjonshåndtering, inklusive varselmottaker og formidler, samt etablere og implementere rutiner for varsling. Dette er ivaretatt gjennom rutiner i plan for krisehåndtering oppdatert i 2012.

Informasjonsberedskapen ved fylkesmannsembetet på laveste beredskapsnivå ivaretas av beredskapsstab og vår samordnings- og informasjonsstab. På høyere beredskapsnivå etableres en pressetjeneste. Embetets webgruppe utgjør da pressetjenesten. Pressetjenesten ledes fra Samordnings- og informasjonsstaben og har ett til to medlemmer fra hver av de fem avdelingene ved embetet.

Det ble utarbeidet en skriftlig veiledning om loggføring for embetets loggførere. I tillegg er det gitt tilbud om oppfriskingskurs for loggførere. Forøvrig er det ikke gjennomført særskilte kompetansehevingstiltak i 2012.

Alle kommuner som har tatt i bruk DSB-CIM ble gitt opplæring i 2011. Det er ikke gjennomført særskilte tiltak overfor disse i 2012 utover varslingsøvelser og bistand/understøttelse på forespørsel. 4 av 5 kommuner som er øvet av fylkesmannen i 2012 har benyttet DSB-CIM under øvelsen. Den siste kommunen som ble øvet i 2012, hadde på det tidspunkt ikke meldt sin interesse for DSB-CIM. På bakgrunn av øvelsen har kommunen nå bedt om å få implementert DSB-CIM.

Fylkesmannen ved beredskapsstaben har som del av sitt arbeid med tilsyn og øvelser i kommunene fokusert på at planverkene er hensiktsmessig utformet og i tråd med krav i lov om kommunal beredskapsplikt. Der hvor det er påvist svakheter, har vi kommet med forslag til forbedringer overfor kommunen.

Sambands/kryptotjenesten har vært delvis operativ i store deler av året. Vi har fått kryptokvalifisert nytt personell for å redusere sårbarheten ved fravær. Instruks er oppdatert. Det er utpekt særskilt personell til å ivareta sambands / kryptotjenesten. Sambandet testes regelmessig og personellet har vært øvet bl.a. gjennom øvelse CMX 2012.

55.2 Krisehåndtering

Fylkesmannen har system for å ivareta sin koordinerende rolle overfor regionale myndigheter og kommunene i samsvar med retningslinjer for varsling og rapportering på samordningskanal.

Det har i 2012 ikke vært noen store hendelser. Fylkesmannen har vært involvert i noen mindre hendelser: anstrengt forsynings situasjon for strøm i februar, tankbilvelt, eksplosjonsfare knyttet til brann, radioaktivt jod i luft, bortfall av telenettet i 3 kommuner, feil på kystradioen. For Fylkesmannens del har arbeidet hovedsaklig bestått i informasjonsformidling, varsling, kontakt med, bistand til sentrale myndigheter, oppfølging av kommuner og rapportering til/fra ulike aktører i henhold til etablerte rutiner.

DSB-CIM er blitt benyttet som verktøy i forbindelse med Fylkesmannen sin håndtering av hendelsene.

Fylkesmannen har i 2012 ikke mottatt forespørsler fra kommunene om bistand til krisehåndtering. Fylkesmannen har, der vi er kjent med at en hendelse har skjedd eller er under oppseiling, vært i kontakt med berørt kommune.

55.3 Evaluering

Vi har hatt en gjennomgang av hendelsene i 2012, men har ikke funnet grunnlag for å foreta en særskilt evaluering, ref. punkt 55.2.

Seminar om sikkerhetskultur ble gjennomført i stedet for embetsøvelse i 2012. Dette seminaret er evaluert. På grunnlag av dette jobber vi nå med å styrke egen sikkerhetskultur i embetet. Vi ønsker også å tilby kommunene i fylket et slikt opplæringstilbud. Fylkesmannen har søkt DSB om midler til dette.

Evaluering av uønskede hendelser i kommunene er tema under tilsyn, ref. kravene etter kommunal beredskapsplikt.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
51.2 Vergemålsloven	kr -115 778,00	kr 717 979,26
51.9 Annen siviladministrasjon (rest 51)	kr 0,00	kr 0,00
52.1 Fri rettshjelp	kr 627 257,53	kr 16 429,50
52.9 Annet Borgerrettigheter (rest 52)	kr 0,00	kr 0,00
53 Forebyggende samfunnsikkerhet	kr 804 646,40	kr 0,00
54 Beredskapsforberedelser	kr 608 080,59	kr 0,00
55 Regional og kommunal krisehåndtering	kr 346 319,33	kr 0,00
Andre oppgaver under JD	kr 84 191,73	kr 0,00
Sum:	kr 2 354 717,00	kr 734 408,00

Kommunal- og regionaldepartementet

Resultatområde 61 Samordning, omstilling og fornying i kommunene

61.1 Kommunerettet samordning

Kommunerettet samordning er en viktig oppgave for embetet. Kommunal- og samordningsstaben er embetets sentrale redskap for disse utfordringene. Intern samordning i embetet skjer gjennom møter i ledergruppen og i kommunegruppen. Kommunegruppen har hatt jevnlig møter og jobber blant annet med tildeling av skjønnsmidler og andre utfordringer som oppstår gjennom året, for eksempel dersom en eller flere staber/avdelinger opplever utfordringer relatert til konkrete kommuner.

Kommunal- og samordningsstabens eksterne samordningsoppgaver handler om forberedelse og oppfølging av eksterne møter, løpende dialog med kommuner, regionale statsetater, KS og andre relevante aktører. Samarbeidet med KS-Finnmark er godt.

I 2012 ble det årlige kontaktmøtet med kommunene holdt i Hammerfest med godt oppmøte. Tema: forholdet mellom stat og kommune, utfordringer med kommunal planlegging, satsing på barn og unge og andre viktige saker for Finnmark som bla beredskap etter 22. julkommisjonens rapport.

Embetet gjennomførte 5 kommunemøter i 2012: Gamvik, Porsanger, Kautokeino, Karasjok, Vardø og. Vi har utviklet egne kommunebilder som sendes kommunene i forkant og som danner grunnlaget for dialogen. Formannskapet er også tilstede på dialogmøtene. Vi ser at kommunebildene fungerer godt og gjør møtene mer strukturerte. Kommunemøtene er viktige både for dialog og for å sikre at embetet vårt har dypest mulig innsikt i den enkelte kommunes rammebetingelser.

Vi gjennomfører to årlige møter med fylkesordfører. Flere avdelingsdirektører deltar i tillegg til embetsledelsen. Fylkeskommunen er viktig og embetet holder seg også løpende orientert om saker til behandling i Fylkestinget samt deltar i utvalgte møter/saker.

Det nevnes at KRD sine samlinger vår og høst er viktige for det kommunerettede samordningsarbeidet.

61.2 Omstilling og fornying i kommunene

Fylkesmannen i Finnmark har fordelt 5,79 mill. kr. av tilbakeholdte skjønnsmidler til omstillings- og fornying. prosjekter i kommunene. 4,84 mill.kr er fordelt etter søknader fra kommunene. Det var en søknadsrunde med søknadsfrist 15. mai.

Det er behandlet 24 søknader og det ble gitt støtte til 16 prosjekter fra 12 ulike kommuner. 3 av prosjektene som fikk støtte var samarbeidsprosjekter mellom flere kommuner.

Det er gitt bistand til de kommuner som har bedt om det i forhold til utforming av prosjekter og søknader. Erfaringsmessig blir søknadene bedre dersom kommunene har søkt bistand før søknadene leveres.

Det er ikke utpekt spesielle områder som det kan søkes støtte innenfor, men det er lagt vekt på at prosjektene skal ha en varig positiv effekt for innbyggerne/brukerne i kommunene. Pga liten kapasitet er det lagt lite vekt på oppfølging, evaluering og erfaringsoverføring

950 tusen kr. er brukt til kurs i kommunejus og -økonomi for folkevalgte i regi av to vertskommuner. Det ble holdt to samlinger i fylket og alle folkevalgte i fylket var invitert. Det var generelt bra frammøte og bra tilbakemelding fra deltagerne og ønske om videreføring av denne typen opplæring. Det var planlagt en tredje samling for midtfylket, men den ble avlyst pga for liten påmelding. Deltagelsen var derfor lavere fra kommunene i midtfylket.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

§ 10 A i Kommune-loven og retningslinjer for Fylkesmannens samordningsrolle utgjør grunnlaget for dette arbeidet. Fylkesmannen har på anmodning fra Karasjok kommune utsatt kontroll fra Arbeidstilsynet på grunn av stor tilsynsbelastning.

Embetet har tilsynskalender på egen nettside som oppdateres jevnlig. Internt koordinerer vi tilsyn og arbeider med mandat og etablering av et tilsynsforum.

I tillegg er det etablert kontakt og gjennomført møte med revisjonsdistriktene om bedre samarbeid og koordinering mellom kommunenes egenkontroll og oss. Det er etablert rutiner for deling av informasjon mellom oss som nå helt klart gir bedre koordinering. Fylkesmannen har i brev til andre tilsynsetater bedt om mer informasjon og rapportering av av tilsynsvirksomheten. Arbeidet med felles tilsynskalender for alle tilsynsetatene er i gang. Vi er også et godt samarbeid med KS-Finnmark om tilsynsrutiner til det beste for kommunene i Finnmark.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i Kommuneloven

Fylkesmannen i Finnmark har gjennomgått alle kommunebudsjettene med hensyn på om de kvalifiserer for innmelding i ROBEK.

Det er foretatt lovlighetskontroll av budsjettet for 1 ROBEK-kommune. Budsjettvedtaket ble ikke opphevet.

En kommune er meldt inn i ROBEK i løpet av året og pr 31.12.2012 er det to kommuner i ROBEK.

Det er behandlet 6 lånegodkjenninger for ROBEK-kommuner. Alle ble godkjent.

Embetets strategi i forhold til godkjenning av låneopptak for ROBEK-kommuner er å være restriktiv og kun godkjenne:

1. låneopptak på selvkostområdene,
2. tiltak der kommunen har pålegg om utbedringer
3. tiltak som åpenbart bør gjennomføres for å spare kostnader på kort eller lang sikt

Embetets strategi er godt kjent blant kommunene slik at ROBEK-kommunene på egenhånd reduserer investeringene til et minimum.

Det er behandlet og godkjent 6 kommunale garantier.

62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

Økonominettverket for økonomisjefer/medarbeidere som ble startet i 2010 i samarbeid med KS er videreført og det er avholdt to nettverkssamlinger, en i mai og en i oktober. Fylkesmannen har vært mest aktiv i å arrangere samlingene og har også hatt faglige innlegg på samlingene. Det jobbes mot at nettverket blir mer selvgående.

En kommune ble meldt inn i ROBEK i løpet av året og det er nå to kommuner i registeret. Fylkesmannen har vært på oppfølgingsmøter i begge kommunene og deltatt på arbeidsmøter i forbindelse med omstillingsprosesser støttet med tilbakeholdte skjønnsmidler.

Skjønnsmidler til kommunene er fordelt med utgangspunkt i retningslinjene for skjønnsfordelingen.

Fylkesmannen har fulgt opp kommunene i forhold til KOSTRA-rapporteringa for 2011 ved å sende påminning om rapportering i epost i forkant av rapporteringsfristen og ved å følge opp med individuelle meldinger til de kommunene som ikke hadde rapportert fullstendig innen fristen.

Det er laget kommunaløkonomiske analyser med bakgrunn i regnskapsdata fra KOSTRA og med bakgrunn i utvalgte nøkkeltall som grunnlag for Fylkesmannens kommunemøter som gjennomføres ett av i hver kommune i valgperioden. Det ble gjennomført 5 slike møter i 2012. Hovedpunkter fra disse analysene er tatt inn i kommunebilder som fylkesmannen har sendt til kommunene og brukt som grunnlag for dialogen i kommunemøtene.

Det er holdt et innlegg om KOSTRA på et internseminar for NRK-Finnmark.

Kommuneøkonomen har deltatt aktivt i veiledning til kommunene om økonomisk likeverdig behandling av kommunale og ikke kommunale barnehager og fastsetting av kommunale tilskudd.

Resultatområde 63 Kommunalrett og valglov

63.1 Kommunalrett

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMFI	5	5	0	0	0	0	2	0
Sum	5	5	0	0	0	0		

63.2 Valg

Resultatområde 65 Kommuneinndeling og interkommunalt samarbeid

65.1 Kommuneinndeling

Embetet har ikke hatt noen saker om kommuneinndeling i 2012.

65.2 Interkommunalt samarbeid

Fylkesmannen fremmer interkommunalt samarbeid som virkemiddel for å redusere sårbarhet i tjenesteproduksjon eller øke kvalitet på viktige rettsikkerhetsområder i kommunesektor i Finnmark. Dette er også noe vi legger vekt på ved tildelingen av tilbakeholdte skjønnsmidler.

Flere kommuner har jobbet med samarbeidsprosjekter som har resultatert/vil resultere i avtaler mellom to eller flere av dem. En utfordring i slike saker er forventninger/uenighet om lokalisering - noe som ofte har vist seg å sette barrierer for slutføring av enkeltprosjekter.

Det vises forøvrig til pkt. 61.2

Resultatområde 66 Bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

Fylkesmannen i Finnmark fattet i 2012 vedtak i 31 klagesaker etter plan- og bygningsloven. Antall klagesaker var i 2012 noe lavere enn de to foregående årene. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for klagesaker i 2012 var ca 80 dager; hvorpå vi lå innenfor 90 dager for de enkelte tertial med unntak av 3 tertial hvor snitttiden var 95 dager. Antall klagesaker som ble gitt helt eller delvis medhold var totalt 15 saker. Gjennomsnittlig tidsbruk pr. sak året sett under ett var i underkant av 13 timer pr. sak. Rapportering for 2012 er gjort på vanlig måte gjennom Systematisk sammenligning.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Ingen saker i 2012.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMFI	0	0	0	
Sum	0	0		

66.4 Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård

Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMFI	0	0	0	
Sum	0	0		

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
62 Kommuneøkonomi	kr 551 280,49	kr 0,00
66 Bolig- og bygningsrett	kr 960 529,16	kr 0,00
Andre oppgaver under KRD	kr 5 477,90	kr 0,00
Sum:	kr 1 517 287,00	kr 0,00

Arbeidsdepartementet

Resultatområde 73 Sosiale tjenester

Vår rapportering fremgår av underpkt, til 73

73.1 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Høsten 2012 ble det avholdt opplæring i lov om sosiale tjenester med forskrifter og rundskriv. Fylket ble delt i to, med samlinger å to dager begge steder. Opplæringsmaterieell utarbeidet av arbeids- og velferdsdirektoratet ble bearbeidet og tilpasset til bruk ved disse samlingene. Alle NAV kontor i fylket var representert. 11 av kontorene deltok med leder. Alle kontor var representert med fagansvarlige samt både statlig og kommunalt ansatte.

Øst-Finnmark, 10 kontor, 43 påmeldte, Vest - Finnmark 9 kontor, 45 deltakere.

Både i forbindelse med opplæringen og øvrig råd, veiledning til kontorene har en fokusert på hele loven med hovedvekt på kvalitet på tjenesten og særlig kartlegging, individuelle vurderinger og forsvarlighet.

Mange NAV-kontor etterspør også råd og veiledning i forbindelse med utarbeidelse av internkontroll- og saksbehandlingsrutiner på arbeidsplassene, noe som trolig henger sammen med fokus på tilsyn utført på NAV-kontor de siste årene.

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen – formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Fylkesmannen og NAV Fylke har sluttført arbeider med en felles kompetansehevingsplan mot NAV kontorene og kommunene, og fortsetter med å holde hverandre oppdatert og informert om aktiviteter som planlegges avholdt. Vår interne "Levekårsgruppe" er ansvarlig for å følge levekårsutviklingen i fylket primært via folkehelseprofilene og statistikk fra SSB. Vi har gjort dataene tilgjengelig for fylkesmannen til bruk i overordnede beskrivelser av fylket.

Rådgiver fra Fylkesmannen møter rådgiver fra NAV fylket jevnlig, for å utveksle informasjon, behov, utfordringer og videre om alle NAV-Kontorene i fylket. Blant annet blir NAV kontorenes rapportering på "målekortet" drøftet, slik at vi felles kan få et overblikk over eventuelle opplæringstiltak og tema/satsingsområder i nettverkene. Samordningsgruppen på ledernivå samles også jevnlig.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

I samarbeid med NAV fylke har vi fulgt med på lokalkontorenes arbeid med KVP jf. målekort og kommunenes kvantitative rapporteringer. Råd og veiledning er i stor grad gitt pr telefon og epost etter kommunenes direkte henvendelser.

De fleste NAV kontor benytter seg av muligheten til å kontakte fylkesmannen for råd og veiledning innenfor fagområdet sosiale tjenester og KVP. Fylkesmannen har en hovedkontaktperson på området KVP, men også flere ansatte er godt skolert på fagområdet og yter god veiledning både pr. telefon og e-post. Vi etterstreber at terskelen for kontakt skal være lav, og at veiledning gis fortløpende ved behov.

De fleste kontorene har ikke lengre "dedikerte" KVP veiledere, slik at informasjon og kompetansehevingen rundt satsingen er tatt med i øvrige opplærings- og nettverkssatsing for NAV-kontorene.

Fylkesmannen i Finnmark har i 2012 ikke prioritert direkte utreise til lokalkontorene for særlig KVP veiledning. Enkelt kontor har signalisert slike behov, uten at de har kommet med konkrete problemstillinger eller forslag til hvordan de tenker seg gjennomføring av slik kontorveiledning. KVP har vært tema på årets lovopplæring. Samtlige kontor har deltatt på dette.

Enkelt kontor har benyttet seg av telefonmøte med Fylkesmannen for diskusjon, råd og veiledning i enkeltsaker/problemstillinger.

Alle kontorene har mottatt "verktøykassa", utarbeidet av tidligere Prosjekt KVP i Finnmark, som inneholder rutiner og forslag til "Gode grep" i KVP/Oppfølgingsarbeid.

Det er laget felles kompetanseplan med NAV Finnmark. KVP har vært fast tema på møtene med NAV Finnmark.

73.4 Utenrettslig økonomisk rådgivning

Det er avholdt grunnkurs i økonomisk rådgivning der målgruppen var ansatte i kommuner og NAV-kontor som jobber med økonomisk rådgivning. Kurset samlet 38 deltakere fra 16 av kommunene.

Fylkesmannen har knyttet til seg 4 rådgivere fra kommuner spredt i fylket, som arbeider full tid på fagområdet. Disse fire har fordelt de øvrige kommunene mellom seg, slik at alle kommunene/NAV-kontor er tilknyttet nettverk, og har resurspersoner de kan henvende seg til.

Alle kontorene har mottatt veiledningsperm utarbeidet av disse fire veilederne, til hjelp og råd i arbeidet med økonomisk rådgivning.

Disse fire veilederne tilbys skoling i form av deltakelse på "Penger til besvær" og "ekspert" kursing og veiledersamling i samarbeid med region nord.

73.5 Boligsosialt arbeid

Det er utarbeidet en samarbeidsavtale med Husbanken Hammerfest, der boligsosialt arbeid er et av hovedområdene for samarbeid. Husbanken deltar i Rusforum-AU, og vi holder hverandre løpende oppdatert ift fordeling av tilskuddsmidler og kompetansemidler.

På årets Rusforum deltok RIO og Husbanken med følgende seminarer: "Rusfri bolig - på brukernes premisser" og "Rom for alle - må vi vente på stortingsmeldingen?"

Sør-Varanger og Alta kommune mottar tilskudd til boligsosialt arbeid. I Alta bygges det opp tilbud rundt ettervernsboliger mens Sør-Varanger har prosjektet "Fra grus til hus - veien til et verdig liv i egen bolig." Begge er kommuner med store utfordringer på boligområdet. Vi er i jevnlig kontakt med begge kommuner omkring det boligsosiale arbeidet og utvikling av prosjektene.

Vi har i år ikke videreført vårt samarbeid med Husbanken og Høgskolen i Finnmark omkring prosjektstyring og prosjektnettverk, dette håper vi å kunne ta opp neste år.

73.6 Barn og unge

Det har heller ikke i år lyktes oss å få til et samarbeid internt i embetet omkring barn/unge. Fylkesmannen i Nordland har hatt informasjonsmøte om "Ungdom i svevet", og et av kommuneprosjektene derfra ble presentert som seminar på Rusforum 2012.

6 av kommunene mottar statlige tilskudd til arbeid rettet mot barn/ungdom, bl.a. Tidlig intervensjonsprosjektet i Nesseby og Alta kommunes samordning av tjenester mot barn og unge i risikozonen.

Ressursrapportering

Som et minimumsbemannet embete må vi benytte personell på tvers av de enkelte underpunktene på resultatområde 73/74. All lønn er blitt ført på 73.9 og denne posten framstår derfor som den dominerende.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
73.3 Kvalifiseringsprogrammet	kr -134 470,00	kr 52 128,55
73.9 Andre oppgaver – Sosialtjeneste (rest 73)	kr 1 730 702,32	kr 832 028,97
74 Tilsyn med sos. tj. i arbeids- og velferdsforv.	kr 63 261,89	kr 0,00
Andre oppgaver under AD	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 1 659 494,00	kr 884 157,00

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 73 Levekår og sosiale tjenester

Se rapportering under Arbeids- og inkluderingsdepartementets område.

73.1 Lov om sosiale tjenester

Se rapportering under Arbeids- og inkluderingsdepartementets område.

Resultatområde 75 Habilitering og rehabilitering

Se underpunktene,

75.1 Habilitering og rehabilitering

Fylkesmannen har et tett samarbeid med habiliteringstjenestene i Finnmark. Samarbeidet består i årlig revidering av håndbok: Utviklingshemming og seksualitet - forebygge og håndtere overgrep. Fylkesmannen deltar også i Fagnettverk: Utviklingshemmedes rettssikkerhet knyttet til å begå eller bli utsatt for lovbrudd.

Fylkesmannen gjennomfører årlige møter med habiliteringstjenestene der Fylkesmannen og habiliteringstjenestene samordner sine kompetansetiltak og samarbeider om noen av dem.

75.2 Barn med nedsatt funksjonsevne og deres familier

Vi har vært medarrangør av regional erfaringskonferanse for Familieveiviserprosjektet. Konferansen ble avholdt som dagskonferanse og hadde lav deltagelse fra Finnmark, noe som sannsynligvis følger av at kommunene er tilbakeholdne med å delta på dagskonferanser på grunn av de lange reiseavstandene.

75.3 Unge personer med nedsatt funksjonsevne i alders og sykehjem

Helsedirektoratet har i flere år kartlagt antall unge med nedsatt funksjonsevne i alders og sykehjem. Kommunene kartlegger denne gruppen gjennom IPLOS registreringene. Det er et stort sprik i antallet personer mellom de to ulike kildene. Fylkesmannen i Finnmark valgte derfor i 2012 å kartlegge den faktiske situasjonen i fylket. Det viste seg at det var 2 feil i dataene fylkesmannen fikk tilsendt fra Helsedirektoratet. En kommune som var registrert med unge personer i alders og sykehjem, hadde ikke dette. En annen kommune der det ikke var registrert unge i alders og sykehjem, hadde flere personer i denne kategorien.

Fylkesmannen har fulgt opp kommunene som ikke hadde utarbeidet individuell plan for denne gruppen.

Resultatområde 76 Kvalitet og samhandling

Se punktene under.

76.1 Samarbeid mellom 1. og 2. linjetjenesten

Samhandlingsreformen har foreløpig ikke ført til de store endringene i vårt fylke. I kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenester og betaling for utskrivningsklare pasienter har kommunene total sett kommet nokså kostnadsnøytralt ut, og har altså ikke fått det økonomiske handlingsrommet til oppbygging av kommunale tjenester som de hadde håpet.

Fylkeslegen sitter i Overordnet samarbeidsorgan OSO med møte- og talerett. Dette gir oss god oversikt over framdriften av avtaleinngåelser og samhandlingsutfordringer. Noen tjenesteavtaler har det gått tregt med i vårt fylke, delvis på bakgrunn av usikkerhet knyttet til finansiering og framtidig drift av sykestuesengene. Et Klinisk samarbeidsutvalg (KSU) for sykestuene har arbeidet med denne problematikken, og legger fram sn rapport i første kvartal 2013. For øvrig har vi hatt et velfungerende forhandlingsutvalg, som har tilrettelagt gode avtaler.

En deltidsansatt hos Fylkesmannen (Mona Søndena) sitter i et annet samhandlingsutvalg mellom samfunnsmedisinere i kommunene og Helse Nord. Hun skriver referat fra møtene, og disse distribueres av Fylkesmannen til fylkets kommuneoverleger. Fylkesmannen har også kommet med direkte innspill og problemstillinger til utvalget.

Fylkesmannen dannet i 2011 et nettverk med representanter fra kommunale samhandlingsprosjekter, Helse Finnmark, Høgskolen i Finnmark og Finnmark fylkeskommune. Nettverket har hatt ett møte i 2012, og har ellers benyttet epost-kommunikasjon. Nettverket har utvekslet erfaringer og kunnskap.

Samhandling i plan: Drøftingsnotatet fra Helsedirektoratet "Samhandlingsreformen og ny folkehelselov: Behov for "samfunnskompetanse" i kurs- og utdanningstilbud", er formidlet til kommunene gjennom samarbeid med fylkeskommunen og deres partnerskapskommuner.

Vi har bidratt med informasjon og opplæring til kommunene i ny helselovgivning, gjennom samarbeidet med Finnmark fylkeskommune og deres partnerskapskommuner. Det er også avholdt kurs for kommunale saksbehandlere i ny helse- og omsorgstjenestelov og IPLOS, jf. resultatområde 86.7 og 86.10.

Vi har bidratt med veiledning og informasjon til samarbeidsprosjekter i Finnmark. Dette gjelder Midt-Finnmark Helsehus, hvor vi har bidratt med foredrag om folkehelsearbeid på deres konferanse, og ellers rådgivning ved henvendelser. Vi har bidratt med rådgivning til prosjektet "Samhandling Øst-Finnmark".

76.2 Individuell plan

Fylkesmannen har veiledet kommunene på forespørsel. Vi har også bidratt i kommunal fagdag med innlegg om KE og IP etter ny helse- og omsorgstjenestelov og forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator.

På vårt årlige saksbehandlerkurs hadde vi fokus på IP

76.3 Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten

Fylkesmannen i Finnmark har ikke hatt separate tiltak på dette feltet i 2012, men vi bruker alle de arenaene vi har med tjenesteapparatet til å formidle strategiene: saksbehandlerkurs, nettverkene i helse- og omsorgstjenesten, konferansen "Retten til fravær av tvang" o.s.

76.4 Utgår

76.5 Felles digitalt nødnett

Fylkesmannen har deltatt og bidratt som teknisk arrangør av kommunesamlinger, hvor helsedirektoratet har informert kommunene.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

Se punktene under.

77.1 Helsemessig og sosial beredskap

Internt har vi revidert eget beredskapsplanverk ilag med beredskapsstaben, hvor egne tiltakskort er revidert og ajourført i forhold til dagens bemanningssituasjon. Helse- og sosialavdelingen har også samarbeid med embetets beredskapsstab før og etter deres beredskapstilsyn i kommunene, samt øvelser (utarbeidelse av øvingsscenario - dreiebok -)

Avdelingen deltar også i styringsgruppe for revisjon av Fylkes-ROS, som planlegges fullført våren 2013.

Helse- og sosialavdelingen deltar også aktivt i embetets øvrige beredskapsarbeid: Fylkeslegens erfaringer fra 22. julikommisjonen benyttes i ledelsens arbeid med oppfølging av kommisjonens konklusjoner internt og eksternt. Vi har holdt et seminar om sikkerhetskultur og en beredskapskonferanse for kommunene (i samarbeid med Helsedirektoratet og RVTS) der særlig det psykososiale arbeidet ved kriser og katastrofer sto i fokus. Kommunenes psykososiale kriseteam var spesielt invitert og konferansen markerte startpunktet for et nettverk mellom dem. Konferansen omtales mer utdypende i 87.7.

Det arbeides med å rekruttere ny LRS-lege i Vest-Finnmark

77.2 Fritak frå forvaltningsmessig taushetsplikt

Vi har behandlet 1 sak og vi brukte 2 uker på den.

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMFI	1	3
Sum	1	

77.3 Særfrådrag

Vi har behandlet 14 saker og hadde en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 12 dager.

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
---------	--------------	------------------------------------

FMFI	14	2
Sum	14	

77.4 Førerkort

Fylkesmannen har en viktig samfunnsoppgave i forhold til førerrett, trafikksikkerhet og ivaretagelsen av befolkningens rett til rettferdig og lik behandling.

Antall behandlede saker har økt med ca 4 % fra 2011 til i 2012, fra 530 til 550 saker. Det er en mye mindre økning enn de to foregående årene.

Stagnasjon i saksmengden forklares, mest sannsynlig, av endringene i førerkortforskriftens helsekrav fra 1. august 2011.

Sakene som er behandlet fordeler seg på; tilrådninger om inndragning av førerrett (198), uttalelser om at helsekrav er oppfylt (62), innvilget dispensasjon fra helsekravene (233), avslag på dispensasjonssøknad (40). De resterende sakene er; råd og veiledning til søkere, helsepersonell, trafikkstasjon, institusjoner m.m. Det ble totalt sendt ut 1113 brev. Saksbehandlingstiden første halvår var 22 dager, og denne har gått ytterligere ned, men endelige tall kommer fra HDIR først i februar. Oppgitt gjennomsnittlig saksbehandlingstid er derfor et anslag.

Mange finnmarkinger har sluttet med, eller trappet ned på, bruken av avhengighetsskapende medisiner for fortsatt å kunne inneha førerkort. Foruten bedre trafikksikkerhet, har dette ifølge flere søkere, ført til en bedre livskvalitet.

I 2012 ble det for første gang på flere år ikke registrert noen dødsfall i trafikken i fylke og det var også en total nedgang i antall av alvorlige trafikkulykker.

Den kan se ut som om den reduserte saksbehandlingstiden har ført til færre telefonhenvendelser fra pasienter og samarbeidspartnere. Den økte kapasiteten har også muliggjort aktiv formidling av førerkortforskriftens helsekrav og gjeldende retningslinjer overfor våre samarbeidspartnere. Vi opplever en større oppmerksomhet rundt meldeplikten som følge av dette.

På grunn av stor økning i saksmengden fra 2009 til 2011, har alle fylkesmenn bedt om økte ressurser for å kunne håndtere det på en forsvarlig måte. Siden dette har blitt avslått, har Fylkesmannen i Finnmark gjennom overføring av ressurser internt på avdelingen, engasjert en ekstra saksbehandler på området. Den økte kapasiteten gjenspeiles i resultatene som over nevnt, og ønskes videreført.

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMFI	550	2
Sum	550	

77.5 Pasientjournaler

Inger saker i år.

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMFI	0
Sum	0

77.6 Rett til trygderefusjon

Vi har ikke hatt saker.

77.7 Felles barnevern sosial og helsemelding

Som følge av ressursituasjonen måtte vi nedprioritere arbeidet med Helse- sosial- og barnevernsmelding. Våre oppdragsgivere blitt orientert om dette i brev.

77.8 Rettssikkerhet ved ytelse av helsehjelp med hjemmel i pasient- og brukerrettighetsloven kap. 4A

Det har blitt gjennomført et prosjekt, der vi brukte erfaringer fra tilsyn med pasient- og brukerrettighetsloven kap 4A og helse og omsorgstjenesteloven kap 9 som grunnlag for videre utviklingsarbeid på disse områdene. Prosjektet omfattet en konferanse "Rett til fravær av tvang" med etablering av ett fagnettverk på kap 4a og ett som ivaretar det samiske perspektivet. Innholdet i konferansen var basert på de erfaringer vi har fra tilsyn på området og det vi ser det er behov for av opplæring gjennom de vedtakene vi får inn. Vi ville bringe sammen personell som må forholde seg til tvangsbestemmelsene fordi vi mener de kan dra nytte av hverandres kunnskap. Konferansen hadde felles tema:

- Filosofiske betraktninger omkring retten til fravær av tvang, selvbestemmelse og etikk
- Samtykke
- Samarbeid om tillitskapende tiltak
- Brukerens synspunkter
- Kvalitet og Internkontroll
- Faglig utøvelse i hht regelverket
- Saksbehandling og opprettelse av nettverk

100 personer deltok på konferansen. 18 av våre 19 kommuner var representert, i tillegg deltok tannhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Etter konferansen gjennomførte vi kombinert sjømeldingstilsyn (kap 4A og kap 9) i alle aktuelle virksomheter i 4 kommuner.

I 2012 har vi behandlet 34 vedtak, ingen klager. Ett vedtak avvist fordi pasienten var under 16 år. 8 vedtak opphevet.

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

Se punktene under.

83.1 Folkehelsearbeid generelt

Fylkesmannen har hatt regelmessige folkehelsemøter med Finnmark fylkeskommune på rådgivernivå. Det ble gjennomført 7 møter i 2012. Fylkeskommunen har inngått partnerskap med 18 av de 19 kommunene i fylket. Dette er en økning med 3 kommuner fra 2011, og vi deltok på partnerskapsinngåelsen med orientering om systematisk folkehelsearbeid.

Fylkesmannen og Fylkeskommunen har samarbeidet om å sende ut relevant informasjon på folkehelseområdet. Dette ble gjort på epost til kontaktpersoner i alle kommunene. Det ble i 2012 sendt ut 12 slike informasjonsbrev.

Den tverrsektorielle arealplangruppa hos Fylkesmannen er et viktig forum for ivaratakelse av "Helse i plan" i fylket. Plangruppa er tverrfaglig sammensatt, og har vurdert kommunale og fylkeskommunale planer i forhold til plan- og bygningslov, folkehelselov, statlige føringer, og annet relevant regelverk. Fokus for 2012 har vært å bidra til gode innspill til kommunale planstrategier.

Planstrategier: Fylkeskommunen har utarbeidet et utfordringsdokument hvor fylkets folkehelseutfordringer er beskrevet og drøftet. Dette som en del av Regional planstrategi som ble vedtatt av fylkestinget i desember 2012. 15 kommuner har hatt sin kommunale planstrategi til høring hos Fylkesmannen. Alle disse har i en eller annen form drøftet folkehelseutfordringene i kommunen.

Det totale antallet kommuner som har fastsatt mål og strategier for folkehelsearbeidet er ikke kjent, men Fylkesmannen kjenner til at det er kommuner som arbeider aktivt med dette. Vardø kommune er i gang å utarbeide en levekårsundersøkelse. Vadsø kommune har opprettet et eget folkehelseråd, med mandat og tverrsektoriell sammensetning. Alta kommune har opprettet en kommunal folkehelsegruppe, og har utarbeidet et oversiktsdokument over folkehelsen. Hammerfest kommune har utarbeidet en folkehelseplan.

Folkehelsearbeid var et av temaene som ble tatt opp under Fylkesmannens folkevalgtopplæring i Alta og Kirkenes

i mars 2012. Her møtte nye og erfarne folkevalgte og fikk opplæring på flere aktuelle områder, med tilhørende dialog og diskusjon.

83.2 Miljørettet helsevern

Klagesaker rapporteres i NESTOR. Vi har mottatt én klage i 2012. Den er foreløpig ikke ferdigbehandlet, siden den gjelder et arrangement som først finner sted på forsommeren 2013. Det har vært gitt råd i en sak (drikkevannssak) og det har vært veiledning i noen konkrete saker overfor kommuneoverlege. Veiledningen har skjedd i regi av veiledergruppe til spesialisering i samfunnsmedisin, som Fylkesmannen arrangerer. Det har vært veiledet i regelverk knyttet til etablering og drift av søppelsorteringsanlegg, godkjenning av barnehager og skoler (i hht forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv) og i enkeltsaker med ukontrollert dyrehold i bolighus.

83.3 Ernæring, fysisk aktivitet, tobakk og seksuell helse

Midler til forebygging av uønskede svangerskap og abort ble gitt til:

Alta kommune (kr. 170 000), Hammerfest kommune (kr. 131 488), Båtsfjord kommune (kr. 43 261), Porsanger kommune (kr. 46 000), Berlevåg kommune (kr. 16 500), Stiftelsen Amatheia (kr. 50 000), Fylkesgruppen av helsesøstre i Finnmark (kr. 25 000).

Fylkesmannen har samarbeidet med Norsk Astma- og allergiforbund (NAAF) om fremming av FRI-programmet i kommunene. Dette har gitt meget gode resultater, og Finnmark har vært fylket med høyest andel ungdomsskoleelever som har gjennomført programmet.

Fylkesmannen har formidlet informasjon og gitt råd på områdene tobakk, kosthold og fysisk aktivitet primært ved å holde kontaktpersoner i kommunene orientert om nasjonale innsatsområder. Det er anbefalt ovenfor kommunene gjennom partnerskapssamarbeidet med Fylkeskommunen, opprettelse og videreutvikling av frisklivssentraler som et viktig strukturelt tiltak på området.

83.6 Smittevern

Fylkesmannen følger med på oversiktene over smittsomme sykdommer. Vi mottar varslinger i henhold til varslingsforskriften, og forsikrer oss da om at kommunene / virksomhetene har iverksatt adekvate tiltak, og gir råd og veiledning ved behov.

Det har ikke vært gjennomført smittevernkonferanse i fylket. Rådgivning har vært gitt i sak vedrørende oppfølging av mistenkt tbc-smitte. Oppfølging og korrespondanse med kommunene for å øke oppslutningen om FHIs prevalensundersøkelser på helseinstitusjoner.

Resultatområde 84 Primærhelsetjeneste

Se punktene under.

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Det har ikke vært søkt om dispensasjon fra fastlegeordningen i 2012. Som i tidligere år vurderes fastlegeordningen i Finnmark til å være godt dimensjonert og rimelig robust. Imidlertid er enkelte av enhetene svært små og derfor sårbare når nøkkelpersonell slutter og nye skal introduseres. Enkelte små kommuner vurderes også å ha svak bestillerkompetanse når de etterspør nye leger/vikarer. Fylkesmannen har ved et par anledninger hatt møter med slike kommuner for å forklare viktigheten av kontinuitet og kunnskap om lokal logistikk og rutiner. Vi har sett med bekymring på at enkelte kommuner har måttet ty til vikarstafetter av leger fra legeformidlingsbyråer. Kvaliteten på disse legene har vært svært varierende. Det har søkt og innvilget 1 ny stillingshjemmel i Finnmark i 2012. (Vardø)

Fylkesmannen driver ei gruppe for samfunnsmedisin, hvor vi har kombinert 3 formål: 1. utdanning til spesialiteten i samfunnsmedisin 2. øke kvaliteten på det samfunnsmedisinske feltet i Finnmarkskommunene, hvor mange kommuner er svært små og den samfunnsmedisinske kompetansen er sårbar og 3. Stabilisering og

rekuttering av samfunnsmedisinsk kompetanse. Etter ønske fra flere unge kommuneoverleger/ leger med samfunnsmedisinsk ansvar ble det fra mai opprettet enda ei samfunnsmedisinsk "kjernegruppe", hvor hovedfokus har vært å følge det veiledede utdanningsprogrammet i samfunnsmedisin. Denne gruppa hadde 3 møter i 2012, tildels over 2 dager på grunn av lange og dyre reiser for å samles.

Fylkesmannen i Finnmark bidrar også til allmennlegedekningen gjennom forvaltning av spesielle tilskuddsmidler til dekning av utgifter ved veiledning i allmenn- og samfunnsmedisin i Nord-Norge. I 2012 har 37 leger mottatt slik støtte i allmennmedisin, hvorav 15 fra Finnmark. For samfunnsmedisin er det 6 fra Finnmark og 9 fra Nordland.

Fylkesmannen i Finnmark mottar også egne midler til å bedre legedekningen i fylket. Disse midlene viderefremmes i stor grad til rekrutteringsprosjekter i kommunene. I 2012 ble det skrevet brev til alle Finnmarkskommunene, hvor de ble oppfordret om å søke om tilskuddsmidler til rekruttering og stabilisering. Det ble innvilget tilskudd til Vadsø kommune (prosjekt for gjennomgang av interne rutiner på legekantoret, fordi kantoret i mange år har vært preget av ustabil legedekning). Båtsfjord kommune (prosjekt over 3 år for å utvikle helhetlige karriereforløp for unge leger til kvalifisering som spesialiteter i allmennmedisin) og Kautokeino kommune (vertskommune og lønnsmidler for videreføring av prosjekt rekruttering og stabilisering av leger til Indre Finnmark). To søknader ble helt eller delvis avslått, dels fordi søknaden lå utenfor formålet med midlene og dels på grunn av dårlig kvalitet på søknaden. (Loppa kommune og Vadsø kommune). Noe av midlene disponeres også av Fylkesmannens egne medarbeidere til å møte aktuelle leger på deres arenaer (kurs, turnussamlinger osv), og til å bistå kommunene i deres rekrutteringsarbeid (som beskrevet ovenfor).

Siden dette oppdraget i 2012 var plassert under resultatområde 84.1, rapporteres det her også på frisklivsentraler: Det har blitt gitt tilskuddsmidler til opprettelse av frisklivsentraler i Sør-Varanger og Måsøy kommune. Flere andre kommuner er i planleggingsstadiet. Bekjentgjøring av frisklivsmodellen og veileder, samt andre lavterskeltilbud på områdene fysisk aktivitet, kosthold og tobakk er gjort gjennom informasjon til kontaktpersoner i kommunene, og partnerskapssamarbeidet med fylkeskommunen.

Nødvendig informasjon og opplæring er gitt jf. resultatområdene 86.7, 86.10 og 76.1.

84.2 Turnustjeneste

I Finnmark er det ca 25 turnusplasser i kommunene, noe som er dobbelt så mange kommuneplasser enn hva som er i spesialisthelsetjenesten. Dette utgjør nesten 1/4 av fylkets legekorpset i allmennlegetjenesten.

På tross av et lavt populasjonsgrunnlag i de minste kommunene vurderer vi likevel tjenesten som tilfredsstillende, da disse plassene blir det flere legevakter med variert og volummessig tilfredsstillende erfaringsgrunnlag.

I de mest folkerike kommunene hadde det vært grunnlag for å ha flere turnusleger, men dette vil kreve mer tilrettelegging i de aktuelle kommunene, hovedsakelig flere kontorplasser.

Vi har fått rapporter om ustabil lokal veiledning ved 2 kommuneplasser og disse følger vi ekstra nøye opp.

På grunn av lange reiseavstander har vi delt gruppeveiledningen på 3 grupper, henholdsvis øst-, midt- og vest-Finnmark. Det gjennomføres tre gruppesamlinger for hvert kull, den førsteknyttet til akuttmedisinkurs over to dager, den neste i tilslutning til Fylkesmannens kurs og den siste mot slutten av turnustiden med vekt på å evaluere/ oppsummere turnusperioden. Gruppeveiledningen for begge kull har fått gode evalueringer fra alle 3 gruppene.

Fylkesmannens turnuskurs gjennomføres over 3 dager fra lunsj til lunsj på grunn av lange reiseavstander. Det har i 2011 vært gjennomført kurs i april og november, begge med gjennomgående gode evalueringer. Pga få turnusfysioterapeuter i fylket, samler vi alle dem på vårkursen sammen med legene. Kurset er lagt til rette med noen plenumsesjoner og noen separate sesjoner der fysioterapeutene har egne fagtema.

Det er ikke gjennomført noen systematisk oversikt over hvordan tjenesten på sykehjemmene er organisert i hver enkelt kommune, men ifølge muntlige tilbakemeldinger fra gruppeveilederne er inntrykket at dette fungerer greit.

Vårt inntrykk er at veilederprogrammet for turnustjenesten i kommunene fungerer godt. Vi oppfatter fortsatt at turnuslegene fremdeles er det viktigste rekrutterings-grunnlaget til legestillinger i fylket. Vi er spente på hvordan dette vil slå ut ved den søknadsbaserte turnustjenesten som nå innføres.

Siden Finnmark har dobbelt så mange kommuneplasser som turnusplasser i spesialisthelsetjenesten, er vi

avhengige å få tilført turnusleger fra helseforetak utenfor fylket. Det har vært knyttet en ikke ubetydelig usikkerhet til fremtiden for rekutteringen til turnusplassene i distrikt i vårt fylke ved overgang fra trekningsbaser til søknadsbasert nybegynnertjeneste. Vi opplever at prosessen frem mot innføring av ny turnuslegeordning ikke har involvert fylkesmannembetene så mye som ønskelig.

84.3 Klagesaksbehandling etter lov om kommunale helse- og omsorgstjenester og pasient- og brukerrettighetsloven

I 2012 fikk vi totalt inn 100 rettighetsklager på området helse, omsorg og sosiale tjenester i NAV (NESTOR gor samlet statistikk over disse). I løpet av året ble 96 behandlet, og 12 ble avvist, trukket eller videresendt til rett klageinstans.

Det ble behandlet 4 klager vedrørende nødvendig helsehjelp, 75 % av disse ble behandlet innen 3 måneder. I tillegg ble det behandlet 16 andre rettighetsklager innen helse og omsorg, der 81% ble behandlet innen 3 måneder.

Når det gjelder syketransportsakene, har vi behandlet 26 saker i 2012, med en median saksbehandlingstid på 2,6 måneder. Antallet behandlede (og innkomne) saker er en betydelig reduksjon fra i fjor. I 2011 la Fylkesmannen ned en god del arbeid i veiledning av Pasientreiser Helse Finnmark, da vi så at deres saksbehandling ikke var av god kvalitet. Vi mener at reduksjonen i antall klagesaker kan ha sammenheng med dette.

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Antallet hendelsesbaserte klagesaker har gått ned i 2012 i forhold til forgående år. Fylkesmannen har hatt oppfølging med vertskommunen (Vadsø) for fylkets eneste fengsel. Bemanningen siste året er blitt styrket (legeressurs + sykepleieressurs), men det er fortsatt svakt tilbud fra spesialisthelsetjenesten. Det er registrert økt bevissthet rundt rutiner for samarbeid mellom hjemkommune og fengselshelsetjenesten, samt rutiner for rekvirering av vanedannende medisiner.

84.5 Helsetjenestetilbud til asylsøkere, flyktninger, familiegjenforente og direktebosatte overføringsflyktninger

På grunn av kapasitetsproblemer, med stor økning i andre oppgaver for Hdir, har vi måttet nedprioritere dette området i 2012

84.6 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Fylkesmannen har i 2012 hatt et særskilt fokus på helse og omsorgstjenester til den samiske befolkningen. Det er behandlet rettighetsklager der temaet har vært forsvarlige tjenester med bakgrunn i språk og kulturforståelse. På ulike møtearenaer med kommunene har betydningen av kunnskap om språk og kultur, vært tema. 5 kommuner har vært med i et samarbeidsprosjekt der en har utarbeidet metoder for hvordan forsvarlige tjenester kan gis innenfor ulike problemstillinger/ helsetilstander. Samisk nasjonalt kompetansesenter har hatt ansvar for å følge opp og samordne resultatene fra kommunene.

84.7 Helsetjenestetilbud til personer utsatt for seksuelle overgrep eller vold i nære relasjoner

Nedprioritert område i 2012. Vi gjennomførte i 2011 en kartlegging med elektronisk spørreskjema til alle kommunene om deres arbeid med handlingsplan mot vold i nære relasjoner. 18 av 19 kommuner ga sin besvarelse, hvorav fire svarte at de hadde egen handlingsplan og en kommune holdt på å utarbeide handlingsplan.

84.8 Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Det har vært samarbeidet godt med Fylkesgruppa av helsesøstre. Det er etablert rutiner for bedre utveksling av informasjon, bl.a. gjennom kvalitetssikring av epost-lister. Dette har bidratt til at Fylkesmannen har tettere oppfølging av helsestasjonene. Det har også vært et samarbeidsmøte med fylkesstyret av helsesøstre, hvor internkontroll og implementering av faglige retningslinjer var tema.

Fylkesmannen deltok på helsesøstrenes årlige fagdager i januar 2012, hvor ny folkehelselov og helsestasjonenes

rolle var tema.

Det ble gjennomført en kartlegging av bemanning og organisering av helsestasjons- og skolehelsetjenestene i fylket, for å skaffe et sammenligningsgrunnlag for senere kartlegginger etter innføring av ny helselovgivning. Alle kommunene besvarte undersøkelsen.

Det er 19 kommuner i Finnmark. Hovedpunkter fra kartleggingen:

- 11 kommuner har en skriftlig plan for helsestasjons- og skolehelsetjenesten
- Av disse er 2 planer behandlet politisk i kommunen
- 11 kommuner følger ikke alle anbefalingene for aldersgruppen i veileder til forskrift om helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten (IS-1154)
- 18 kommuner følger opp barnevaksinasjonsprogrammet slik det er forutsatt
- Kapasitet i tjenesten - antall kommuner som rapporterer at de ikke har tilstrekkelig tilgang på personell innen følgende yrkesgrupper:
  - Jordmor, 2 kommuner
  - Helseøster, 4 kommuner
  - Fysioterapeut, 5 kommuner
  - Lege, 2 kommuner
- 7 kommuner har et internkontrollsystem som helsestasjonen er en del av. De andre har det ikke, eller har besvart at de ikke kjenner til dette.

84.9 Svangerskapsomsorgen

Det er gjennomført en kartlegging av helsestasjonstjenesten i fylket, hvor også bemanningssituasjonen i svangerskapsomsorgen ble undersøkt. 2 av 19 kommuner rapporterte at de ikke har tilstrekkelig tilgang på jordmor.

84.10 Kjønnslæstelse

Fylkesmannen i Finnmark bidro til finansiering (43.000) av regional nettverkssamling om kjønnslæstelse, og etablering av lokale nettverk for fagfolk i kommunene som arbeider med æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslæstelse.

Formålet har vært kompetanseutvikling, erfaringsoverføring, bedre samarbeidsrutiner og utvikling av god praksis.

Det ble også gitt tilskudd (20.000) til Regionkonferansen for krisesentre i Nord-Norge. Formålet med konferansen var å styrke kompetansen til ansatte som kommer i møte med voksne og barn som har vært utsatt for overgrep.

84.11 Tannhelse

Vi har hatt uformell dialog med tannhelsesjefen i Finnmark, men det er ikke gjennomført andre tiltak

Resultatområde 85 Spesialisthelsetjenesten

Se punktene under.

85.1 Abortloven

Både ved klinikk Kirkenes og klinikk Hammerfest har nemndene vært oppdatert i 2012, pga utskiftninger i bemanningen. Det er sendt link til abortnemndarbeid til medlemmene.

85.2 Sterilisering

Ingen saker i 2012. Sendt ut steriliseringsrådets statusrapport 2009-2011. og veileder til steriliseringsloven til medlemmene. Nemndens varighet til 2015.

85.3 Lov om transplantasjon

Inger saker i 2012.

Antall saker

Embeter	Antall
FMFI	0
Sum	0

85.4 Tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende legemidler

Det ble sendt ut 225 vedtak ang. fagområdet. 216 av disse med innvilget spesiell rekvireringsrett, 8 - innvilget generell rekvireringsrett og 1 - avslag. De resterende sakene (19) gjelder orientering om forlengelsen av tidligere vedtak om rekvireringsrett som hadde utløpsdato t.o.m. 1. mai 2011 Flertall av disse orienteringer er behandlet pr. telefon eller e-post.

Vi har i 2012 også begynt å se rekvirering av sentralstimulerende midler i sammenheng med førerkortforskriftens bestemmelser for de samme medikamentene. Når vi gir tillatelse til rekvirering av sentralstimulerende midler til pasienter i aktuell alder for førerkort, legger vi ved en orientering til rekvirerende lege om førerkortbestemmelsene. Dette har resultert i økt bevissthet rundt denne problematikken hos fastlegene, og vi har fått en del tilbakemeldinger: Noen viser seg å oppfylle førerkortforskriftens helsekrav, mens andre har søkt om dispensasjon. Vi tror dette tiltaket kan bidra til bedre trafikksikkerhet.

Tillatelser til å rekvirere sentralstimulerende legemidler. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMFI	225	1
Sum	225	

85.5 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Inger saker.

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMFI	0	
Sum	0	

85.6 Godkjenning av private sykehus, privat medisinsk laboratorie- og røntgenvirksomhet

Ikke aktuelt i Finnmark.

85.7 Funksjonsprogram for nye offentlige sykehusbygg

Ingen henvendelser i år.

Resultatområde 86 Omsorgstjenester

Se punktene under.

86.1 Omsorgsplan 2015

Fylkesmannen har god oversikt over den demografiske utviklingen, dekningsgrader på sykehjemsplasser/omsorgsboliger og personell i helse-, pleie- og omsorgstjenesten. Slik identifiserer vi de kommunene som har behov for en

framtidig utbygging av antall omsorgsplasser, kompetanse og personell.

Fylkesmannen berører disse forhold ved sine kommunebesøk hvor han og fylkeslegen møter kommunens ledelse.

Med bakgrunn i vår kunnskap om den enkelte kommune utarbeides det et "kommunebilde" fra Fylkesmannen.

I møte med kommunene får vi tilbakemeldinger om hva kommunene selv ser som sine utfordringer.

I 2012 ble kommunene Porsanger, Karasjok, Gamvik, Vardø og Kautokeino besøkt.

De neste 10 årene vil være en betydelig økning i antallet personer som er over arbeidsfør alder i våre kommuner og en betydelig reduksjon i antallet personer i arbeidsfør alder. Karasjok skiller seg ut ved at de har en vekst i antall arbeidsfør alder. Gamvik har særskilte utfordringer med nær 100% økning i antall eldre over 80 år de neste 10 årene. Fylkesmannen følger denne kommunen særskilt opp, jf delplanene i Omsorgsplan 2015.

I kommunebildene/-møtene er omsorgsplan 2015 tema med særskilt fokus på Demensplan 2015.

Kommunene blir utfordret på det som skal og det som bør være på plass innen utgangen av 2015. Med bakgrunn i kartleggingen fra 2010, tall fra SSB og den informasjon Fylkesmannen har gjennom kontakt med kommunene, har de nå oversikt over hva som gjenstår for å nå målene i planen. Dette gir kommunene et utgangspunkt til å setter framtidens omsorgsutfordringer på dagsorden i kommunenes helhetlige økonomi- og kommuneplanlegging.

Nefroplan 2015: Fylkesmannen har gjort Nefroplanen kjent for kommunene via Fylkesmannens hjemmeside, informasjon via utviklingssentrenes kontaktpersoner i kommunene og på ulike møter, kurs og konferanser som ble avholdt i 2012.

86.2 Demensplan 2015

Hos Fylkesmannen i Finnmark har det i 2012 vært godt samarbeid mellom Landbruksavd. og Helse- og sosialavd. rundt "Inn på tunet"-satsingen. Det ble opprettet et pilot prosjekt der 6 kommuner og tilhørende gårder fikk informasjon om tilskuddsordningen ift dagaktivitetstilbud til hjemmeboende demente, informasjon og tilbud om deltakelse på ulike kompetansehevningstilbud innen demensomsorgen og informasjon om hvordan de skulle sikre et forsvarlig tilbud til brukergruppen. NOU 2011/11; Innovasjon i omsorg var, i tillegg til omsorgsplan 2015, et grunnlagsdokument. Resultatet er 51,2 nye fulle dagaktivitetsplasser med til sammen 80 nye brukere i 2012. Vi ser at kommunene nå er mer åpne for alternative måter å dekke de oppgavene og tjenestetilbudene de skal kunne tilby. I Finnmark er det 2 kommuner som også starter opp med dagaktivitetstilbud for hjemmeboende demente innen reindrift og fiske.

En videregående skole har deltatt i prosjektet med bakgrunn i at de tilbyr landbruksfag. Tilbakemeldingene derfra er at ved å vise elever at omsorg kan være et alternativt tilbud som de kan gi på sin gård, fatter ungdom større interesse for omsorgsfaget. Dette kan da være en metode å rekruttere ungdom til omsorgsyrkene i kombinasjon med andre interesser de har. Ideen om et utdanningstilbud innen omsorg og landbruk er fremmet, men dette krever at de ulike direktoratene samarbeider ift et slikt tiltak. Dette er meldt inn til de respektive direktoratene.

Ringvirkningene av satsningen er bl a at demensdiagnosen og demensomsorgen er blitt kjent på andre arenaer enn den tradisjonelle pleie og omsorgsarenaen. Gårdene som har deltatt i prosjektet har også deltatt på pårørendeskoler, Demensomsorgens ABC og annen kompetansehevning som kommunene i samarbeid med utviklingssentrene, har tilbudt brukere, deres pårørende og ansatte. Dette har ført til større forståelse og innsikt i hva demens er, blandt den "vanlige mann i gata".

Når det gjelder tilrettelagte botilbud for denne gruppen, ivaretar Husbanken de krav som stilles ift fysisk utforming. Fylkesmannens fokus i disse sakene har vært å veilede kommunene ift planverk som skal sikre forsvarlig bemanning og rett kompetanse tilpasset behovene som brukerne av de nye omsorgsplassene har.

Fylkesmannen har fulgt opp den nasjonale kartleggingen som ble gjennomført i 2010/2011 ved kommunebesøkene og ved enkeltstående kontakt med ulike kommuner. Fylkesmannen i Finnmark har utarbeidet et eget rapporteringsskjema ift demensplanens hovedsatsningsområder som de kommunene vi har besøkt, besvarte før kommunebesøket. Med bakgrunn i dette og rapporteringen fra 2010/2011, ble det utarbeidet et kommunebilde hvor det framkom hva kommunene har og hva de mangler. Det har vært et særskilt fokus på demensplanens føringer når det gjelder tiltak som SKAL være på plass innen utgangen av perioden. Dette har hjulpet kommunene ift å komme i gang og ha noen områder som de prioriterer først.

I Finnmark er 17 av 19 kommuner godt i gang med kompetansehevingstiltak ift eldreomsorgens og demensomsorgens ABC. Dette arbeidet er i et tett samarbeid mellom Aldring og helse, utviklingssentrene og Fylkesmannen. Fylkesmannen har sammen med utviklingssentrene rekruttert kommuner til den nye permen om miljøbehandling innen demensomsorgen. Videre vil 5 kommuner delta i et pilotprosjekt i forhold til aldring og utviklingshemmede som starter opp våren 2013. Fylkesmannen prioriterer disse kompetansehevingstilbudene ved søknader til kompetanseløftet.

Utviklingssentrene og ressurskommuner har bidratt til at flere kommuner nå tilbyr pårørendeskoler og samtalegrupper. Nasjonalforeningen for folkehelse er også en samarbeidspartner her. Fylkesmannen benytter disse instansene som ressurs når vi er i dialog med kommuner som ikke har disse tilbudene.

Fylkesmannen har tatt initiativ til opprettelse av et demensnettverk i Finnmark. Nettverket skal driftes av utviklingssentrene og det er laget en prosjektbeskrivelse for hvordan dette skal gjøres. Ut fra nettverket skal det opprettes ressursgrupper som kompetanseheves særskilt ift enkelte områder, og ressursgruppene skal da kunne bistå de andre kommunene innen sitt spesialfelt. Våren 2013 vil det bli opprettet en ressursgruppe ift pasient - og brukerrettighetsloven Kap 4a og tilrettelagte tjenester til demente personer med samisk språk- og kulturbakgrunn.

Fylkesmannen har god oversikt over hvilke kommuner som deltar i kompetansehevede tiltak innen demensomsorg, har opprettet dagaktivitetstilbud for hjemmeboende demente, pårørendeskoler og samtalegrupper.

86.3 Kompetanseløftet 2015

I 2012 kom det inn søknader på nær 11 millioner. Fylkesmannen hadde i overkant av 1,6 millioner til fordeling. Det var derfor nødvendig å utarbeide en prioritering for fordeling av tilgjengelige midler. I tillegg til de føringene som Helsedirektoratet ga, ble de kommunene med prosentvis høyest andel ikke faglærte i utøvende tjeneste og de kommunene med prosentvis høyest andel ansatte over 55 år med kompetanse på videregående nivå, prioritert.

Alle kommunene som søkte, la ved kompetansehevningsplan. Disse er svært ulike i omfang og ift forankring i kommunen. Flere kommuner er blitt anbefalt og har deltatt i KS sitt prosjekt om strategisk kompetanseheving. I tillegg har Fylkesmannen informert om Veileder for kommunal kompetanseplanlegging i helse- og omsorgstjenestene til de kommunene som ikke har utformet et helhetlig dokument.

18 av de 19 Finnmarkskommunene søkte i 2012 om kompetansehevningsmidler fra kompetanseløftet. I tillegg er utviklingssentrene tildelt noen midler for å gi tilbud om kompetanseheving til alle kommunene, innen områder som Fylkesmannen har definert.

Fylkesmannen har i samarbeid med utviklingssentrene, Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse, Fylkeskommunen og videregående skoler, satt i gang flere utdanningstilbud i Finnmark. Dette både innenfor utdanningsløpene helsefagarbeider, helsefagarbeider med ABC til fagbrev, helsefagarbeider med samisk kulturforståelse til fordypning, for å nevne noe. I tillegg har utviklingssentrene i et samarbeid med kommuner og videregående skole, gitt tilbud om kompetansetiltaket helseassistent og "dette må jeg kunne når jeg skal jobbe i pleie og omsorg". Det viser seg at flere av de som har fulgt kompetansetiltaket for ikke faglærte, nå har gått videre og tar helsefagarbeiderutdanning. Fylkesmannen har gitt støtte til kommunene som har ansatte som deltar på disse kompetansehevingstiltakene og til utviklingssentrene som har koordinert og driftet tiltakene sammen med andre aktører.

En kommune tok initiativ til å starte lederopplæringen "Lederutdanning helse og omsorg". Denne kommunen tok på seg et koordineringsansvar slik at alle kommunene i Finnmark fikk tilbud om å delta. Ca 25 ansatte fra til sammen 6 kommuner deltar på denne opplæringen. Vertskommunen har fått tilskudd fra kompetanseløftet for å koordinere tilbudet og dekker utgiftene fra tilbyder. De andre kommunene har fått tilskudd til sine ansatte til reise og opphold for å kunne delta på samlingene.

Kommunene har i stor grad kartlagt hvilken kompetanse de har behov for i sammenheng med implementeringen av Samhandlingsreformen. Dette er hovedsaklig høyskoleutdanninger innen områdene kreft, akuttstykkepleie og diabetes. Med bakgrunn i at Finnmark har en høy andel ikke faglærte i den kommunale helse- og omsorgstjenesten, har kvalifisering av ikke faglært personell og grunnutdanninger hatt første prioritert. Fylkesmannen ser at behovet for spesialkompetanse i kommunene er økende, men kan ikke prioritere dette i så stor grad som ønsket, da midlene ikke strekker til. Kommunene er informert om at de økte inntektene kommunene har fått i forbindelse med implementeringen av Samhandlingsreformen, også skal benyttes til nødvendig kompetanseheving.

Kommunene har fått opplæring for å kunne oppfylle kompetansekravene i forhold til helse og omsorgstjenestelovens kap.9. Dette i form av kurs og konferanser. I tillegg er det tidligere opprettet en ressursgruppe som har fått særskilt opplæring ift dette og som veider andre kommuner. Utviklingssenteret for hjemmetjenester har fått et oppfølgingsansvar i forhold til denne ressursgruppen.

Fylkesmannen har løpende oversikt over antall og andel utførte årsverk med fagutdanning innen brukerrettet pleie- og omsorgstjenester. Denne oversikten benyttes altså når midler fordeles og tilbud om deltakelse på kompetanseheving gis.

86.4 Investeringstilskudd til sykehjem

Fylkesmannen har i 2012 hatt dialog med Husbanken og enkelte kommuner i forhold til planlegging av nye omsorgsplasser. Tilpasset universell utforming har vært utfordrende i de tilfellene hvor kommunene velger å bygge om/ modernisere allerede eksisterende bygg. Nybygg er utformet etter retningslinjene ift universell utforming og mennesker med demens og kognitiv svikt.

2 kommuner i Finnmark deltar i ulike utviklingsprosjekt der ny teknologi prøves ut i pleie og omsorgstjenesten. Utviklingssentrene er samarbeidspartnere i prosjektene og resultater vil bli formidlet til andre kommuner etter endt prosjektperiode.

Fylkesmannen har stort fokus på bemanning og kompetanse opp mot nye omsorgsplasser som bygges. I dialog med kommunene som søker om investeringstilskudd, informeres det om nødvendigheten av å utarbeide bemanningsplaner og kompetanseplaner som en del av den totale planleggingen. Ved tildeling av kompetansehevingsmidler tas kommunenes utbygging og dertil behov for kompetanse, med når prioriteringer gjøres.

86.5 Kvalitet i helse- og omsorgstjenesten

Fylkesmannen har i 2012 gjennomført saksbehandlerkurs og IPLOS opplæring i samarbeid med Helsedirektoratet. Kommuner som er kommet langt i arbeidet med å benytte IPLOS i sitt planarbeid, har delt sine erfaringer med andre kommuner, på våre arenaer. Ved klagesaksbehandling etterspør Fylkesmannen IPLOS registrering der dette er aktuelt.

Fylkesmannen har i samarbeid med utviklingssentrene fulgt opp de kommunene som er med i prosjektet etisk kompetanseheving i kommunene. Det er laget en strategi der utviklingssentrene har fått ansvar for å følge dette prosjektet videre opp i Finnmark. Etisk kompetanseheving og etisk refleksjon er tema inn i de ulike nettverkene som utviklingssentrene i et samarbeid med Fylkesmannen nå oppretter.

Alle kontaktpersonene innen pleie og omsorg i kommunene har fått informasjon om kosthåndboka. Videre har den vært tema på møtearenaer Fylkesmannen har hatt med målgruppen, utviklingssentrene har formidlet informasjon om boka på sine arenaer og informasjon om boka er lagt på Fylkesmannens hjemmeside. Ut over dette er boka benyttet som norm ved klagesaksbehandling der ernæring har vært tema.

Avvik: Fylkesmannen har ikke bistått kommunene eller samarbeidet med Helsedirektoratet i oppfølgingen av normering av legetjenester i sykehjem.

86.6 Utviklingssentre for sykehjem og hjemmetjenester/Lindrende behandling

Fylkesmannen i Finnmark har tatt initiativ til et tett samarbeid med de 3 utviklingssentrene i Finnmark. I tillegg til å delta på fag - og samarbeidsråd og regionale nettverkskonferanser, avholdes 2 faste møter i året der vi planlegger felles aktiviteter. I samarbeidet settes det fokus på sentrale føringer og den kjennskalten både utviklingssentrene og Fylkesmannen har til de lokale behovene i fylkets kommuner. Med bakgrunn i dette planlegges nettverkssamlinger, konferanser og oppfølging av tiltak i enkeltkommuner. Utviklingssentrene kommer med innspill til søknader til kompetanseløftet. De har også fått et oppfølgingsansvar i forhold til enkelte kommuner og deres satsninger, både i forhold til å gi råd og veiledning, men også i forhold til å spre erfaringene som gjøres i denne sammenheng.

Utviklingssentrene har delt Finnmarkskommunene mellom seg og følger "sine" kommuner særskilt opp. Samisk Nasjonalt utviklingssenter følger også opp kommuner utenfor Finnmark som tilhører språkforvaltningsområdet. Det er utarbeidet oversikt over kontaktpersoner innen pleie og omsorg i hele fylket, et kontaktnettverk som

Fylkesmannen benytter når informasjon fra oss skal formidles. Fylkesmannen formidler informasjon fra utviklingssentrene til sitt kontaktnettverk og legger ut informasjon på vår hjemmeside. Fylkesmannen formidler også kontakt mellom kommunene og utviklingssentrene ut fra problemstillinger som blir forelagt oss og som vi vet at utviklingssentrene kan bidra i forhold til.

Når det gjelder ABC satsningen, bistår de 3 utviklingssentrene hverandre og bidrar sammen på fagdager og oppfølging av kommunene. Dette med bakgrunn i de ulike prosjektene utviklingssentrene kjører og den kompetansen det enkelte utviklingssenteret innehar. Dette fører til at de er mindre sårbar ved fravær og at utviklingssentrene framstår som et samlet tilbud til alle kommunene i Finnmark. Med bakgrunn i sentrale føringer og lokalt definerte behov, har utviklingssentrene spesialisert seg innen sine fagområder. Fordi det er et slikt tett samarbeid mellom dem, ser vi at alle kommunene drar nytte av denne kunnskapen, i tillegg til at utviklingssentrene bidrar til samarbeid mellom kommuner med sammenfallende satsningsområder og utfordringsområder.

Det er opprettet noen nettverk som utviklingssentrene i et samarbeid med Fylkesmannen, særskilt følger opp: Dette er demensnettverk, ressursgruppe kap 9, ressursgruppe 4A og helsetjenester til den samiske pasienten med demens.

Utviklingssentrene blir informert om Fylkesmannens anbefaling ift søknader fra fylkets kommuner til tiltaket "Lindrende behandling og omsorg ved livets slutt". I 2012 anbefalte Fylkesmannen å gi utviklingssentrene et koordineringsansvar for å koble sammen flere søknader fra ulike kommuner, i tillegg til å få flere kommuner med i de tiltakene som er iverksatt/ skal iverksettes. Videre har utviklingssentrene fått ansvar for å spre den kompetansen som utvikles i disse prosjektene til de andre kommunene som ikke deltar her.

Fylkesmannen og utviklingssentrene følge videre opp den etiske kompetansehevingen i Finnmarkskommunene som er med på denne satsningen, og vil gi tilbud om deltakelse til de kommunene som enda ikke deltar.

Utviklingssentrene er nå satt ettertrykkelig på kartet i Finnmark. Kommunene begynner å bli godt kjent med utviklingssentrenes rolle. Utviklingssentrene melder om en økning i aktivitet og henvendelser fra kommunene, der de etterspør kompetanse og ber om faglige råd og veiledning.

86.7 Økt forvaltningskompetanse. Saksbehandling i helse- og omsorgstjenesten

Det er gjennomført saksbehandlerkurs med særlig fokus på dokumentasjon og journalføring. Kurset hadde 77 deltagere fra 17 kommuner, og er blitt en viktig årlig begivenhet som etterspørres fra kommunenes side.

86.8 Aktiv omsorg/Partnerskap med familie og lokalsamfunn

Dette har ikke vært et prioritert område i 2012.

86.9 Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemning

Vi har i år samordnet opplæringstiltak rettet mot pbrl. kap. 4A og helse- og omsorgstjenestelovens kap. 9 i en 3-dagers konferanse med tema: Rett til fravær av tvang. Konferansen tok utgangspunkt i våre erfaringer fra dialog og tilsyn med kommunene, og utformet en konferanse der det ble lagt til rette for refleksjon, faglig vekst og samarbeid.

Overordnede temaer var: Retten til fravær av tvang, selvbestemmelse og etikk. Brukeropplevelser (formidlet av pårørende), kvalitet ig internkontroll.

Videre hadde vi parallellsesjoner for de enkelte tjenesteområdene. I sesjonene for khol. kap 9. pbrl.kap 4A ble det satt fokus på: Individuelle forutsetninger hos mennesker med nedsatt funksjonsevne. 100 personer deltok på konferansen. 18 av 19 kommuner var representert, i tillegg deltok spesialisthelsetjenesten.

Nettverk for faglige ansvarlige, khol.kap.9 har hatt nettverksmøte tilknyttet konferansen Rett til fravær av tvang.

I samarbeid med habiliteringstjenestene er det gjennomført grunnkurs i kap.9. i 2 kommuner.

Det er etablert en fylkesressursgruppe bestående av 4 faglig ansvarlige etter khol. kap 9, habiliteringstjenestene, utviklingssenteret for hjemmetjenester og Fylkesmannen. Formålet med denne gruppen er å etablere nærhet til

praksisfeltet og å kunne trekke veksler på ressursgruppen i opplæringsammenheng.

Alle vedtak etter khol kap. 9 har vært behandlet innen 3 måneder.

86.10 IPLOS – individbasert pleie- og omsorgsstatistikk

Fylkesmannen har gjennomført saksbehandlerkurs der IPLOS ble trukket inn som et verktøy. Målgruppen var ledere i pleie og omsorg. IPLOS-temadag er gjennomført, jf resultatområde 86.5.

Vi har ikke identifisert særskilte utfordringer med IPLOS i kommunene, og IPLOS har dermed ikke vært prioritert sak i møter med kommuneledelsen.

Resultatområde 87 Psykisk helse

Se punktene under.

87.1 Tvungen undersøkelse

Inger saker i år.

87.2 Behandling uten eget samtykke

Det er ikke etablert institusjoner godkjent for tvang i Finnmark. Tvangsbehandlingsvedtak fattes således ikke i Finnmark. Påklagede vedtak om behandling uten eget samtykke behandles av fylkesmannen i det fylket vedtak om tvangsbehandling er fattet, i hovedsak Troms for pasienter fra Finnmark.

87.3 Privat forpleining i det psykiske helsevernet

Inger saker i år.

87.4 Godkjenning av institusjoner som skal ha ansvar for tvungent psykisk helsevern

For tiden ikke aktuelt for Finnmark.

87.5 Vedtak om overføring

Ingen saker

87.6 Forpleining, kontroll og tilsyn med pasienter i det psykiske helsevern

Det er to kontrollkommisjoner i Finnmark. Det er oppnevnt to nye legekyndige varamedlemmer, en i hver kommisjon, i 2012. I tillegg er et legemedlem reoppnevnt. Fylkesmannen i Finnmark har kontakt med kontrollkommisjonene jevnlig om spørsmål og problemstillinger knyttet til utøvelsen av tilsynet. Kontrollkommisjonene i Finnmark har relativt lav møtehyppighet da vedtak om tvang behandles i kommisjoner i andre fylker.

87.7 Videre utvikling av det psykiske helsearbeidet i kommunene

Fylkesmannen i Finnmark har sammenstilt, kvalitetssikret og oversendt rapportering IS 24 til Helsedirektoratet. Arbeidet utføres i samarbeid med SINTEF Helse. Det gis råd og veiledning i forbindelse med rapporteringen på telefon til kommuner som ønsker det.

Fylkesmannen i Finnmark har forvaltet aktuelle tilskuddsordninger for økt kompetanse på psykisk helseområdet.

Det er i samarbeid med Fylkesmennene i Nordland og Troms tatt initiativ til samarbeid med kompetansesentrene i regionen; RKBU, RVTS, NAPHA, KORUS, Samisk nasjonalt kompetansesenter (SANKS). Dato for første samarbeidsmøte er 23. januar 2013. Målet er å etablere et systematisk samarbeid om oppgaveløsning og kompetanseutviklingstiltak i regionen. I tillegg foregår det allerede utsrakt samarbeid rundt enkelttiltak.

Fylkesmannen i Finnmark har i samarbeid med Helsedirektoratet og Regionalt ressurscenter for vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) gjennomført en konferanse om helse- og sosial beredskap i Alta 24.-25. oktober. Konferansen hadde tema som overordnet beredskapsfokus, kompetanse til de psykososiale kriseteamene, erfaringsutveksling, oppstart av fagnettverk i Finnmark ihht. RVTS' oppdrag på området, med mer. Målgrupper var kommunens kriseledelse, psykososiale kriseteam og deres samarbeidsparter herunder skole, politi, spesialisthelsetjeneste med flere. Det var i overkant av 100 deltakere på konferansen, hvor kriseteamene var tyngst representert. Det var i liten grad oppmøte fra kommunens øverste kriseledelse. Fylkesmannen og assisterende fylkesmann har i tillegg bidratt med avduking av minnesmerker to steder i Finnmark.

Fylkesmannen i Finnmark gjennomførte den årlige konferansen "Rusforum Finnmark" 6.-7. november i Alta. Målgruppen er alle tjenesteytere innen rus- og psykisk helsefeltet i Finnmark. Gjennomgående tema var samhandling, herunder samtidig behandling rus/psykisk lidelse. Ca. 230 personer deltok på konferansen.

Fylkesmannen har samarbeidet med RVTS nord og SANKS om etablering av et selvmordsforebyggende prosjekt "Et selvmordsTRYGGERE Finnmark". Prosjektet har mottatt tilskudd fra Helse og Rehabilitering, og skal gjennomføres i kommunene i løpet av 2013-2014.

87.8 Dispensasjon fra forskrift om faglig ansvarlig for vedtak i det psykiske helsevernet

Ingen saker, men det er gitt råd/veiledning til Helse Finnmark i forbindelse med søknad om dispensasjon.

87.9 Godkjenning av psykiatriske poliklinikker

Ingen saker.

87.10 Gjennomføring av tvungent psykisk helsevern for personer som ikke har bosted i riket

Vi har ikke hatt noen slike saker i 2012.

Antall saker

Embeter	Antall
FMFI	0
Sum	0

Resultatområde 88 Rusområdet

Se punktene under.

88.1 Alkoholloven

Fylkesmannen har ikke behandlet noen klager etter alkoholloven i år, men har mottatt desto flere muntlige og skriftlige henvendelser vedrørende tolkningen av loven, både fra politikere og administrativt tilsatte i kommunen.

I vårt samarbeid med Korus Nord på kompetanseområdet planla vi at de skulle stå for et kurs i alkoholloven i Finnmark. På grunn av ressursituasjonen på avdelingen kunne ikke kurset gjennomføres i 2012, og belastningsfullmakten ble ikke benyttet.

Vi har heller ikke gjennomført noen kontroller og sanksjoner når det gjelder statlige bevillinger. Vi har likevel hatt en del dialog med en av de få innehaverne av en statlig skjenkebevilling i fylket, vedrørende godkjenning av nye styrere og stedfortredere.

Antall saker

Embeter	Antall
FMFI	0
Sum	0

88.2 Rusmiddelarbeid

Plan over aktiviteter/tiltak ble oversendt Helsedirektoratet innen fristen 15.mars. Planen inneholder også aktiviteter og tiltak innenfor tilgrensede områder på Arbeidsdepartementets område.

Søknadene om tilskudd på rusområdet har vært behandlet av to saksbehandlere hos oss. Forut for saksbehandlingen deltok begge på direktoratets møte om innføring i retningslinjer for tilskudd i januar 2012. Behandling av søknadene har vært gjort i samarbeid med saksbehandlere som har ansvar for tilskudd innenfor psykisk helse, Omsorgsplan 2015 og folkehelseområdet.

18 av 19 finnmarkskommuner har i 2012 mottatt statlige tilskudd innenfor områdene rus, boligsosialt arbeid og barnefattigdom. Det er gitt tilskudd til ialt 23 ulike tiltak, bl.a. et interkommunalt (Gamvik og Lebesby).

"Levekårsgruppa" er fortsatt vår lokale samordning av områdene rus, psykisk helse, folkehelse, fattigdom og barn/unge på avdelingsnivå.

Det har også i år vært drevet veiledning mot enkeltkommuner som mottar tilskudd på rusområdet, bl.a. sitter rusrådgiver i referansegruppa til Tidlig intervensjonsprosjektet i Nesseby.

Den felles kompetanseplanen for rusfeltet i Nord-Norge ble ferdigstilt i februar i samarbeid mellom Korus Nord og de tre nordligste fylkesmannsembetene.

I samarbeid med Korus Nord har vi arrangert kurs i Motiverende intervju og i tvangsbestemmelsene i Helse-og omsorgsloven.

Vi har ført tilsyn i to av kommunene, Måsøy og Nordkapp med samme tema som i fjorårets tilsyn: Helhetlige og sammenhengende tjenester til voksne med rusmiddelavhengighet.

Rusforum Finnmark ble avviklet i november med 230 deltakere. Programmet ble utviklet i arbeidsutvalget, og tema i år var samhandling. Program og foiler fra samlinga finnes her:

<http://www.fylkesmannen.no/Finnmark/Kurs--og-konferansekalender/Rusforum-Finnmark-2012/>

Ressursrapportering

Vi er en minimumsbemannet avdeling, og de fleste medarbeiderne arbeider på flere forskjellige resultatområder. Det er vanskelig å dele lønnsutgiftene for den enkelte medarbeider riktig mellom resultatområdene, og vi ber om forståelse for at det fordelingen derfor kan fortone seg noe skjev.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
82 Tilsyn og klagesaksbeh. etter helsetj.loven	kr 3 597 047,92	kr 0,00
83 Folkehelsearbeid	kr 479 944,61	kr 2 043,70
84 og 85 Primærhelsetj. og Spesialhelsetj.	kr 1 208 418,20	kr 823 199,34
85 Spesialhelsetjenesten	kr 0,00	kr 0,00
86 og 75 Omsorgstj, Habilitering og Rehabilitering	kr 76 632,75	kr 538 276,34
87 og 88 Psykisk helse og Rusområdet	kr 493 717,35	kr 933 501,85
76 og 77 Kvalitet og samhandling og Andre oppdrag	kr 710 946,06	kr 0,00
Andre oppgaver under HOD	kr 245 005,59	kr 0,00
Sum:	kr 6 811 712,00	kr 2 297 021,00

Utenriksdepartementet

Resultatområde 92 Oppdrag for Utenriksdepartementet

92.1 Apostiller

Det ble legalisert 480 dokumenter i 2012.

92.2 Forberedelse av saker om honorære konsuler

I 2012 er det gitt uttalelse i to saker vedr honorære konsuler.

Kulturdepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Året har vært preget av ordinær aktivitet. Vi har ingen særlige problemstillinger å rapportere for 2012.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet

Resultatområde 93 Oppdrag på det samiske området

93.2 Samiske språk

Det er Fylkesmannen i Sogn og Fjordane som har ansvaret for samisk versjon av nettside og skjema.

Fylkesmannen i Finnmark har utgitt en brosjyre om egen virksomhet og prioritert egen samisk versjon.

Vi har egen kommunikasjonsstrategi som iverretar hensynet til samisktalende innbyggere.

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Få saker, enkle å behandle, svært kort saksbehandlingstid.

Resultatområde 97 Lov om helligdager

1 sak etter lov om helligdager og helligdagsfred fra desember 2012.

Resultatområde 98 Oppdrag på det administrative området

98.0 Helhetlig og strategisk ledelse

Embetet har i 2012 jobbet systematisk med helhetlig og strategisk ledelse gjennom toppledersamling og mellomledersamling hvor dette har vært tema. I tillegg har vi vedtatt strategisk plan for virksomheten. Utover dette har følgende hatt fokus innenfor ledelse i 2012:

- Endre ledermøtet til rent topplederforum
- Presentere hovedutfordringer i hverandres embetsoppdrag i VP-møte og ledermøter
- Prioritere opp fokus på strategi og koordinering
  - Strategi og kompetanseutfordringer generelt
  - Budsjett disponering som strategisk virkemiddel
  - Prioritere strategiske diskusjoner i ledermøtene
  - Implementering av strategiplan
  - Sterkere fokus på samordning og koordinering
- Fokus på reell prioritering av embetets portefølje avspeiles i virksomhetsplanens tekst og tabell
- Økt fokus på beslutningstaking og gjennomføring
- Involvere medarbeiderne direkte og gjennom IDF, i grunnlaget for, og gjennomføringen av, strategiske og andre viktige beslutninger
- Dialog rundt utøvelse av lederskap gjennom ledermøtet, avdelingsmøter og fellessamlinger for alle lederne

Rekruttere/beholde;

Iverksettelse av 5 mnds. vakanse ved alle stillinger i embetet for å sikre handlingsrom til en mer dynamisk lønnspolitikk.

Fokus på personalledelse i lederrollen.

Det er behov for konkretisering av politikk og innhold i personallederdelen i embets- og avdelingsledelser; personal, fag og ressurser (herunder tidsstyring), med medarbeidersamtalen som viktig institutt.

Høyne kvalitet i tilsettingsprosesser.

Gjennomføre opplæringstiltak for ledere/tilsettingsråd i intervjueteknikk/ referanseinnhenting

Utforme system for jobbotrasjon og utprøve dette.

Dette vil ikke være et like aktuelt tiltak for alle gruppene i embetet. Vi starter forberedelse for å prøve dette ut som et tilbud mot en yrkesgruppe i embetet i form av pilot; juristene. Dette vil kunne gi nyttig info både i forhold til rekruttere/beholde-utfordringer og kunne være et tiltak for å redusere sårbarheten for embete som helhet i det daglige.

98.1 Rekruttere, videreutvikle og beholde medarbeidere

Fylkesmannen hadde 5 ansatte med innvandrerbakgrunn per 31.12.2012. Embetet har i sitt personal og lønnspolitiske dokument nedfelt at vi i vårt rekrutteringsarbeid også skal ivareta et mangfoldsperspektiv knyttet til etnisk bakgrunn. Ved utlysning av ledige stillinger bruker vi statens mangfoldserklæring og Fylkesmannen innkaller alltid minst en søker med innvandrerbakgrunn dersom det er slike kvalifiserte søkere til våre ledige stillinger.

I 2012 hadde embetet en avtale Med NAV om lønnstilskudd for en arbeidstaker.

Vi har ikke rekruttert personer med nedsatt funksjonsevne i 2012.

Som et tiltak for å redusere sykefravær har embetet videreført en ordning som innebærer at de ansatte kan trimme i arbeidstiden en time i uka. Videre har man ved embetet laget avtaler med enkeltansatte som innebærer en særlig tilrettelegging i forbindelse med midlertidig, og mer varig, nedsatt funksjonsevne.

Når det gjelder tiltak knyttet til å øke den reelle pensjonsalderen har embetet bestemt at ansatte over 62 år får maksimal uthenting av fridager i hht avtaleverket, dvs 6 ekstra fridager innvilges de over 62 år. Ingen ytterligere tiltak er gjort.

Sykefraværet, legemeldt og egenmeldt fravær (kun egen sykdom - ikke tatt med fravær i forbindelse med barns sykdom) fordelt på kjønn var i 2012 slik:

Kvinner 6 % (egenmeldt 1,6 % + 4,4 % legemeldt)

Menn 3,5 % (egenmeldt 1,3 % +2,2 % legemeldt)

Totalt sykefravær (legemeldt + egenmeldt) i 2012 var 5,1 %. Dette er en svak økning i sykefraværet sammenliknet med 2011 da det totale sykefraværet var på 4,8 %.

Embetet har til nå ikke hatt stor turnover blant såkalte eldre arbeidstakere (i 2012 var det ingen som pensjonerte seg), og det er forventninger om at embetets mål om å føre en livsfaseorientert personalpolitikk skal føre til en bedre tilrettelegging for denne gruppen.

Embetet hadde i 2012 en turnover på 7,76 %. I 2011 var turnover 13,3 % (korrigert etter naturlig avgang til 11,2 %).

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Embete	Antall 2011	% 2011	2012	% 2012
FMFI	5	5	5	5
Sum	5	5	5	5

98.2 Risikostyring

Vår virksomhet har i forbindelse med vår virksomhetsplanlegging hatt en ny gjennomgang av risikostyringen ved embetet.

- Det er utarbeidet risikovurderinger for hver avdeling og stab ved embetet
- Risikovurderingene blir oppdatert 2 ganger pr. år
- Vesentlige risikoområder følges opp med embetsledelsen 2 ganger pr. år og eventuelt oftere ved behov
- Risikoreduserende tiltak dokumenteres gjennom vår virksomhetsplan og følges opp 2 ganger pr. år
- Rapportering av risiko er en del av vår gjennomgang av virksomhetsplan som gjennomføres med embetsledelsen 2 ganger pr. år

98.3 Medvirkning

Fylkesmannen i Finnmark har to møteplasser som gir rom for aktiv medvirkning fra organisasjoner og vernetjeneste; månedlige IDFmøter (IDF=Informasjon, Drøfting og Forhandling) samt arbeidsmiljøutvalget. I tillegg har de enkelte avdelingene sine faste avdelingsmøter som kan være arenaer for medvirkning. Embetet tilbyr også årlige medarbeidersamtaler.

Ledelse og organisasjoner er enige om å bruke IDFmøtet som en arena for å utveksle informasjon. I IDFmøtet vil partene avklare om og hvordan informasjon i saken skal behandles. Eksempler kan være allmøter, i avdelingsmøter eller ved informasjon via intranett. Referat fra IDFmøtene publiseres for øvrig på vårintranettside slik at alle ansatte kan orientere seg om de ønsker det.

Videre avholdes det årlig et felles VPMøte hvor embetsledelse, avdelingsledere og de hovedtillitsvalgte deltar.

98.4 Likestilling og likeverd

Likestilling

I vår utadrettede virksomhet er det relativt god bevissthet om likestilling og kjønnsperspektiv. Vi ønsker å utvikle dette videre. Når Fylkesmannen arrangerer eksterne møter eller konferanser er vi bevisste på kjønnssammensetning når vi setter opp program med innledere og forelesere. Kjønnsbalansen for innledere fra Fylkesmannen er god. Det kan kanskje tilskrives at vi har god kjønnsbalanse på ledernivåene. I kommunene er det i følge vår juridiske stab, bevissthet på kjønnssammensetning når valglister settes opp til sammensetning av utvalg. Vi gir ellers råd i enkelttilfeller når vi får henvendelser fra kommunene i slike saker.

Embetet ønsker i sin utadrettede virksomhet å være en aktør som er med på å fremme universell utforming ved at dette etterspørres i forbindelse med leie av hotellrom, leie av møtelokaler og lignende.

Fylkesmannen i Finnmark er i samarbeid med Finnmark fylkeskommune også del av fylkesprosjektet knyttet til universell utforming et - prosjekt støttet av miljøverndepartementet.

Når det gjelder tabelldata som framkommer i tabelldelen vedr kjønnsbalansen og eventuelle lønnsforskjeller innenfor de ulike stillingskategoriene - vil vi påpeke at rapporteringen for 2011 og 2012 ikke er inndelt på samme måte. Dette innebærer at 2011 kategoriene ikke er identisk med kategoriene for 2012. Vi legger til grunn at FAD er oppmerksom på disse endringene og eventuelt støtter seg til årsrapporten for 2011 for å finne hvilke stillinger som dengang inngikk i samme kategori.

Fylkesmannen i Finnmark er et lite embete mht antall ansatte og vi vil derfor i særlig grad få store utslag på statistikk som omhandler små grupper. Vi vil hevde at det som framkommer at den statistiske oversikten/de forskjeller som kan leses ut av rapporten er forklarbare og ikke et resultat av en "systemfeil".

I forkant av lokale lønnsforhandlinger 2012 ble det innhentet og analysert nøkkeltall for likestillingsstatus i embetet i forhold til ansattgrupper og lønn. Heller ikke dette tallmaterialet viste at særlige tiltak var påkrevet.

Når det gjelder medbestemmelse fra ansatte gjennom IDF, AMU synes det å være en nokså kjønnsbalansert representasjon og toppledergruppa ved embetet består av totalt 7 personer, hvorav 4 er kvinner.

Vi har egne prosedyrer for kunngjøring og saksbehandling av ledige stillinger. Vi bruker alltid statens mangfoldserklæring i annonseteksten og innkaller alltid minst en søker med innvandrerbakgrunn til intervju dersom vi har slike søkere.

I fylkesmannens personal-og lønnspolitiske dokument er vi forpliktet til å legge til rette for mangfold på flere områder; kjønn, alder, arbeidstakere med nedsatt funksjonsevne og etnisk bakgrunn. Fylkesmannen i Finnmark skal arbeide for at aspektene ved livsfaser og mangfold ivaretas ved ansettelse, lønnsvurderinger, fordeling av oppgaver, innflytelse, sammensetning av grupper, utforming av arbeidstidsordninger og møtetider.

Lønn

		Kjønnsbalanse			Lønn	
		m%	k%	Totalt(N)	m (kr/%)	k (kr/%)
Totalt i virksomheten	2012	34	66	102	100	93,64
	2011	33	67	101	100	98,5
Embetsledelse/direktør	2012	42,85	57,14	7	100	90,37
	2011	33	67	6	100	94,4
Seksjonssjef/ass. direktør	2012	47	53	17	100	84,17
	2011	36	64	11	100	99,5
Saksbehandler I	2012	44,45	55,55	27	100	101,72
	2011	46	54	24	100	104,2
Saksbehandler II	2012	22,86	77,14	35	100	98,84
	2011	31	69	39	100	99,1
Kontorstillinger	2012	25	75	16	100	98,47
	2011	33	67	6	100	100,9
Fagarbeiderstillinger	2012	0	0	0	100	0
	2011	0	0	0	100	0
Unge arb.takere inkl lærlinger	2012	0	0	0	100	0
	2011	0	0	0	100	0

		Deltid		Midlertidig		Foreldreperm.		Legemeldt fravær	
		M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%
Totalt i virksomheten	2012	2,85	2,68	5,71	5,97	34,17	65,83	2,2	4,4
	2011	9	11,76	12	11,76	28	72	1,4	5

Ansatte

2012	Ledere med personalansvar			Medarbeidere			Lønn	
	M%	K%	Totalt	M%	K%	Totalt	M%	K/M i %
FMFI	33	67	6	34,37	65,62	96	100	95,14

98.5 Føringer på IKT-området

Antall Microsoftlisenser er innrapportert på egen portal.

GISarbeid hos FMFI

I 2012 benyttet alle avdelinger seg av GISkompetansen på embetet. Kart og geodata ble jevnlig brukt i presentasjoner og rapporter. Det er oppført nye datasett på vårt fylkesatlas www.nordatlas.no.

Stillingen som GISkooordinator har stått vakant siden juni 2011. På grunn av budsjettssituasjonen har embetsledelsen utsatt ny utlysning av stillingen. Landbruksavdelingens GIS- rådgiver har ivaretatt noen av oppgavene i 2012.

Resultatområde 99 Partistøtteordningen

Rapportert pr. 1. mai 2012.

Andre

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
91 Andre faglige oppg. på oppd. for statlige virk.	kr 650 756,07	kr 0,00
92 Andre faglige oppgaver for ikke-statlig virk.	kr 2 802,00	kr 0,00
95 Ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift	kr 19 514 254,71	kr 0,00
Sum:	kr 20 167 812,00	kr 0,00